

Uluslararası İlişkiler Okumaları

Editör
MEHMET ERKAN KILLIOĞLU

BİDGE Yayınları

Uluslararası İlişkiler Okumaları

Editör: Doç. Dr. Mehmet Erkan KILLIOĞLU

ISBN: 978-625-372-248-7

1. Baskı

Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL

Yayınlama Tarihi: 25.06.2024

BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374

Yayın hakları © BİDGE Yayınları

www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com

Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.

Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya /
Ankara

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
Sayısal (Dijital) İkiz Özelinde Tedarik Zinciri ve Lojistik Konularının Karşılaştırması	4
İlker İbrahim AVŞAR	4
Küresel Sivil Toplumda Çevre Aktivizmi: Greenpeace Örneği	32
Mehmet ALKIŞ	32
Rekabet ve Uluslararası İlişkiler	46
Mehmet Erkan KILLIOĞLU	46
Uluslararası İlişkiler’de Güç Kavramı	80
Seyyide ÇUVALCI KÖROĞLU	80
Erol KALKAN	80
Feminist Theory in Environmental Politics: Analysis of COP 26 and COP 27	119
Aybüke AYDIN CANSARAN	119
Orhun Ege CANSARAN	119

BÖLÜM I

Sayısal (Dijital) İkiz Özelinde Tedarik Zinciri ve Lojistik Konularının Karşılaştırması

İlker İbrahim AVŞAR¹

Giriş

Sayısal ikiz; fiziksel bir sistemin sanal olarak oluşturulmuş karşılığıdır ve denetim, kontrol, eğitim gibi farklı amaçlara yönelik olarak kullanılabilmektedir. Sayısal ikiz bunu yaparken sanal model ile fiziksel model arasında gerçek zamanlı bir veri iletişimi bulunmaktadır (Yiğit ve Uysal, 2023: 1381). Sayısal ikiz; bir olay karşısında fiziksel nesnenin nasıl hareket edeceğini göstermektedir. Bu sayede fiziksel sistemin bir olay karşısında nasıl davranacağını önceden bilmek mümkün olmaktadır (Barış vd., 2023: 29).

Bu çalışmada, sayısal ikiz konusu tedarik zinciri ve lojistik konularıyla ayrı ayrı bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiş ve sonrasında karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmayla, konulara yönelik

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, iibrahimavsar@osmaniye.edu.tr, Orcid: 0000-0003-2991-380X

akademik yapının görünümü belirlenmiştir ve bu sayede konuya yönelik araştırmacıların yanı sıra alana yönelik politika belirleyicilerin de yararlanabileceği veriler sunulmaktadır. Araştırmaya yönelik veriler Web of Science (WoS) akademik veri tabanından elde edilmiş ve sonrasında elde edilen verilerin analizinde Aria ve Cuccurullo (2017) tarafından hazırlanan R programlama dili bibliyometrix kütüphanesi kullanılmıştır.

Bu çalışma 6 bölümden oluşmaktadır; ikinci bölümde alana yönelik literatür taraması, üçüncü bölümde kavramsal çerçeve, dördüncü bölümde araştırmanın yöntemi, beşinci bölümde araştırmaya yönelik çıktılar ve altıncı bölümde araştırmanın sonucu yer almaktadır.

Literatür Taraması

Abanda vd. (2024) tarafından yapılan çalışmada olduğu gibi sayısal ikiz konulu bibliyometrik çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmada ise sayısal ikiz konusu tedarik zinciri ve lojistik konularıyla ayrı ayrı incelenmiş ver sonrasında karşılaştırma yapılmıştır.

Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri Odaklı Bibliyometrik Çalışmalar

WoS veri tabanı; sayısal, ikiz, tedarik zinciri ve bibliyometrik anahtar kelimeleriyle tarandığında 9 yayın gözükmektedir. Inamdar vd. (2021), Sun vd. (2022), Khan ve Abonyi (2022), Bhandal vd. (2022), Nguyen vd. (2022) ve Liu vd. (2023) konuya yönelik çalışmaları olan araştırmacılarıdır. Bu kapsamda ulaşılan 4 adet yayının açıklamaları aşağıda verilmiştir:

- Lam vd. (2023) VOSviewer, programı kullanarak yaptıkları çalışmalarında 10 Mayıs 2023 tarihinde WoS veri tabanından elde ettikleri verileri kullanmışlardır. 2014-2023 yayın periyodunu kapsayan veri tabanı sorgusunda anahtar kelime olarak; sayısal ikiz, tedarik zinciri, üretim, depo, lojistik, paketleme, denizcilik, nakliye, liman, dağıtım, taşımacılık ve taşıma kullanılmıştır. Bu sorgu sonucu 2.652 adet yayına ulaşılmıştır. Elde edilen yayınlar belge tipi, yıllık yayın sayısı, araştırma alanı, ülke, yayınevi, çok atıf alan yayınlar, sık kullanılan anahtar kelimeler ve atıf istatistikleri açısından incelenmiştir. Alan yazına yönelik bilimsel haritalamada ortak yazar analizi, ortak atıf analizi ve ortak anahtar kelime analizi yapılmıştır.
- Lopes vd. (2023) Scopus, Web of Science ve EBSCOHost veri tabanlarına odaklanmışlardır. Bu veri tabanlarının taranması sonucu elde ettikleri 123 yayın üzerinde aynısı filtresi yaptıktan sonra kalan 69 yayın üzerinde analizlerini yapmışlardır. Yayınlarında yıl, yayıncı ve anahtar kelime gibi farklı başlıklar altında görselleştirmeler kullanmışlardır.
- Baştuğ ve Kayhan (2023) sayısal tedarik zinciri literatürünü incelemişlerdir. WoS taraması sonucu elde ettikleri veriler 2012-2022 yılları arasını kapsamaktadır ve analizde 106 yayın kullanılmıştır. Çalışmada, sektöre öncülük eden ülkeler, yazarlar ve kurumlar gibi açıklayıcı bilgiler sunulmaktadır.

- Zhang vd. (2024) dijital tedarik zinciri yönetimi olgusunu kapsayan kelimeler kullanarak aramalarını yapmışlardır. Bu kelimeler; akıllı tedarik zinciri yönetimi, tedarik zinciri 4.0 ve tedarik zinciri kelimesiyle AND operatörüyle eşleştirilen dijital, akıllı ve zeki gibi birçok kelimeyi kapsamaktadır. Yıl sınırlaması yapmadıkları araştırmalarında 2.899 yayına ulaşmışlardır ancak dil filtresi uyguladıktan ve veri eksikliği olan çalışmaları çıkardıktan sonra geriye kalan 1.503 yayını kullanarak analizlerini yapmışlardır. Yayınların yıllara göre dağılımı, ortak yazar ağı, ortak kurum ağı ve ortak anahtar kelime kullandıkları analizlerden bazılarıdır.

Sayısal İkiz ve Lojistik Odaklı Bibliyometrik Çalışmalar

Konuya yönelik Opoku vd. (2021) ve Yi vd. (2023) tarafından yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bunların dışında bu konuya yönelik örnek içerik açıklamaları aşağıda verilmektedir:

- Pan vd. (2021) sürdürülebilir kentsel yük lojistiği için akıllı şehir konusunu incelemişlerdir. Çalışmalarında; yayın türü, yayınların yıllara göre dağılımı ve anahtar kelime sıklık analizi gibi bibliyometrik analiz yöntemlerine baş vurmuşlardır.
- Zhou vd. (2024) sayısal ikiz ve akıllı deniz lojistiği konusunu incelemişlerdir. Çalışmalarında 2003-2023 dönemi içerisinde WoS veri tabanından elde ettikleri 3.372 yayını kullanmışlardır. Araştırma sonucunda

konuya yönelik çalışmaların çoğunun Çin ve ABD merkezli olduğu görülmektedir.

Türkiye Kaynaklı Sayısal İkiz Çalışmaları

Türkiye’de son yıllarda sayısal ikiz konusuna ilgi gösteren araştırmacılar bulunmaktadır. Tablo 1’de konuya ilişkin olarak Türkiye’de Dergipark kapsamında yürütülen çalışmalara örnekler verilmektedir. Tabloda listelendiği gibi çok farklı disiplinlerin konuya yönelik çalışmalar yürüttüğü görülmektedir.

Tablo 1. Türkiye’de Sayısal İkiz Konulu Araştırmalara Örnekler

Yazar	Açıklama
Avşar (2021)	Sayısal ikiz ve tedarik zinciri
Alptekin ve Türkmen (2023)	Sayısal ikiz konulu yayınların incelenmesi
Turgut (2023)	Soğuk zincir lojistiği ve yeni teknolojiler
Tur (2023)	Üretim süreci eniyilemesi
Akdeniz ve Ofloğlu (2023)	Sürdürülebilir tesis yönetimi
Yiğit ve Uysal (2023)	Sayısal ikiz teknolojisinde nokta bulutu
Teke vd. (2023)	Akıllı yerleşkeler
Özat ve Akçadağ (2023)	Sayısal ikiz konulu yayınların incelenmesi
Karaca ve Özkan Önem (2023)	Turizm alanında sayısal ikiz kullanımı
Cesur vd. (2023)	CNC tezgâhları ve sayısal ikiz
Aydın vd. (2023)	Arıza belirleme
Ozguner ve Ovalı (2023)	İmalat sektöründe kullanımı
Kalkan Tezcan, 2023	3B deniz modelleme
Akçay ve Çetin Taş (2023)	Nesne belirleme
Duman ve Süzen (2023)	İmalat makinesinde hata belirleme
Alay, 2024	Sayısal ikiz konusunda sistematik derleme

Kavramsal Çerçeve

Endüstri 4.0 sanayi devrimi ile hayatımıza giren teknolojilerden biri de sayısal ikizdir (Şeylan, 2023: 1464). Sayısal ikiz teknolojisi, sayısal dünya yürüyüşünün önemli bileşenlerindendir ve fiziksel sistemlerin sanal dünyada bir kopyasının oluşturulması olarak açıklanabilir. Bu teknolojiyle;

Üretkenlik, verimlilik ve gelecek zamanlı izleme hedeflenmektedir (nal ve Toraman, 2023: 18). Sayısal ikiz teknolojisi işletmelere gerçek dünyayı taklit etme olanağı tanıyarak daha verimli ve evre dostu operasyonlara kapı aralamaktadır. Bu teknolojinin kullanılması kaynakların daha faydalı şekilde değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. (Türk, 2023: 97). Bu teknoloji, sahip olduğu özelliklerden dolayı farklı endüstrilerde devrim yapma potansiyeli taşımaktadır (Hananto vd., 2024: 22).

Sayısal ikizin fiziksel olan varlığın sanal olarak aynen benzetimi olduğu gerçeğinden hareketle; iki evren arasında gerçek zamanlı veri aktarımı bu teknoloji için kritik öneme sahiptir. Simülasyon ile sayısal ikiz arasındaki temel farklılığı bu gerçek zamanlı veri aktarımı oluşturmaktadır. Simülasyon ürünün oluşum sürecinde süreci taklit etme prensibine dayanmaktadır ve üretim tamamlandığında işlevsiz hale gelmektedir. Buna karşın sayısal ikiz, fiziksel varlıkla bağını kopamadan üretim sonrası süreçlerde de iletişime devam etmektedir. Sayısal ikizler ürünlerin kullanımda olduğu süreçlerde onlarla ilgili olarak kontrol, teşhis, tahmin ve izleme gibi görevleri yapabilmektedirler. Ürünün daha tasarım aşamasında sayısal ikizinin oluşturulması oluşabilecek problemleri erkenden çözebilme fırsatı oluşturacaktır. Bu durum; üretici açısından maliyetlerin düşmesi ve müşteri için istediği değerisimlerin talep edilebilmesi anlamına gelmektedir (Nacak, 2024: 74-75).

Yöntem

Verilerin Elde Edilmesi ve Analizi

25.05.2024 tarihinde WoS veri tabanından veriler iki ayrı sorgu ile elde edildi. Birinci sorgu; ("Digital Twin" (Topic) and

"supply chain"(Topic)) şeklindedir ve bu sorguda sayısal ikiz ve tedarik zinciri odaklı yayınlara ulaşmak istenmektedir. İkinci sorgu; ("Digital Twin" (Topic) and Logistics (Topic)) şeklindedir ve bu sorguda sayısal ikiz ve lojistik odaklı yayınlara ulaşmak istenmektedir. Her iki sorguyla WoS veri tabanının taranması sonucu elde edilen yayınlar Sanchez-Lopez vd. (2022) tarafından yapılan çalışmada olduğu gibi R programlama dili bibliometrix kütüphanesi kullanılarak analiz edilmiştir. Caputo ve Kargina (2022), Świerczyńska vd. (2024) ve Maniu vd. (2023) tarafından yapılan çalışmalarda olduğu gibi bibliyometrik analiz çalışmalarında verilerin elde edilmesinde WoS veri tabanı kullanılabilir.

Araştırmanın Tasarımı

Sayısal ikiz özelinde tedarik zinciri ve lojistik konularına odaklanan bu çalışma için aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

1. Araştırma Sorusu 1 (AS1): Sayısal ikiz bağlamında tedarik zinciri ve lojistik konulu yayınların temel istatistiklerindeki farklılıklar nelerdir?
2. Araştırma Sorusu 2 (AS2): Sayısal ikiz bağlamında tedarik zinciri ve lojistik konulu yayınlarda en fazla kullanılan 10 kelime açısından benzerlik var mıdır?
3. Araştırma Sorusu 3 (AS3): Sayısal ikiz bağlamında tedarik zinciri ve lojistik konulu yayınlarda eş birliktelik açısından lider tema nedir?
4. Araştırma Sorusu 4 (AS4): Sayısal ikiz bağlamında tedarik zinciri ve lojistik konulu yayınlarda tematik haritalamada motor temalar aynı mıdır?

Veriler ve Tartışma

Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri

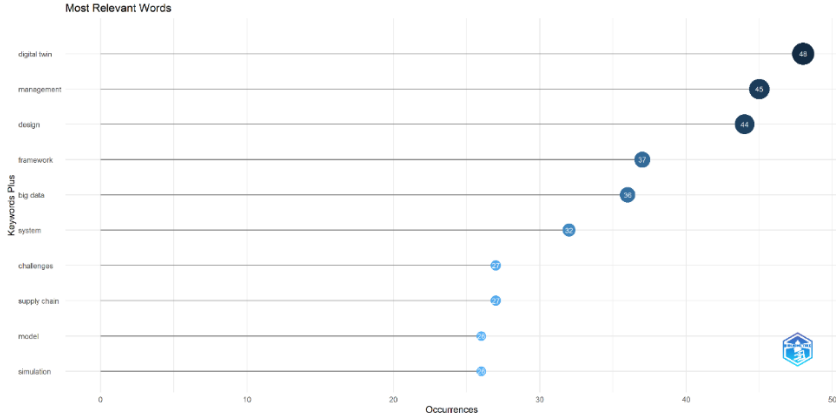
Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri Konulu Yayınların Temel İstatistikleri

Şekil 1. Sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların temel istatistikleri

Şekil 1’de sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların temel istatistikleri verilmektedir. Buna göre; 2016-2024 yılları arasında 150 farklı kaynak toplam 270 adet yayın yapmıştır ve yayınların yıllık artış hızı %55.96 olmuştur. Burada konuya yönelik yayınların yeni tarihli oldukları görülmektedir ve konu popülaritesini devam ettirmektedir. Yazarlar açısından; 895 yazar bulunmasına karşın tek yazar olarak araştırma yapanların sayısı 16’dır. Yazarlarda uluslararası iş birliği oranı %31.85’dir. Burada; yazarların genellikle ortak çalışmalar yaptığı ve uluslararası iş birliklerine gittikleri görülmektedir. Yazarlar yayınlarında 881 adet anahtar kelime kullanmışlardır ve 14.824 kaynaktan yararlanmışlardır. Bu noktada; yayınlarda kullanılan anahtar kelimelerin farklılık oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

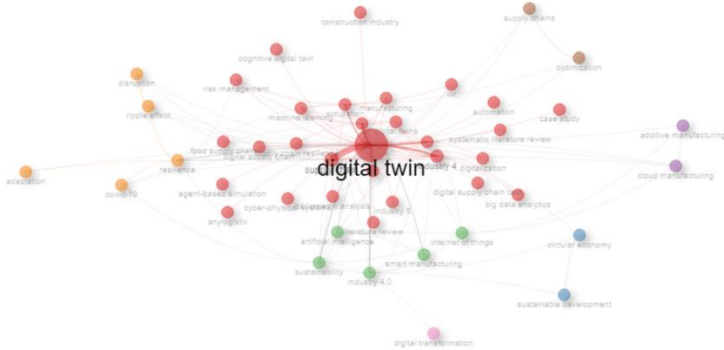
Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri Konulu Yayınların Kelime Sıklık Analizi

Şekil 2. Sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların kelime sıklığı

Şekil 2’de sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların kelime sıklık analizinin sonucu verilmektedir. Bu alana yönelik yayınlarda sayısal ikiz kelimesi ile yönetim, tasarım, kapsam, büyük veri, sistem, zorluklar, model ve simülasyon kelimeleri öne çıkmaktadır. Konuya yönelik araştırmacılar çalışmalarında bu kelimelere odaklanmışlardır. Kelimeler arasında net bir olguyu ifade eden yönetim, büyük veri ve simülasyon gibi ifadelerinin kendine ilk sıralarda yer bulması dikkat çekicidir ve bu yer bulma sayısal ikiz ve tedarik zinciri alanında bu konuların etkin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

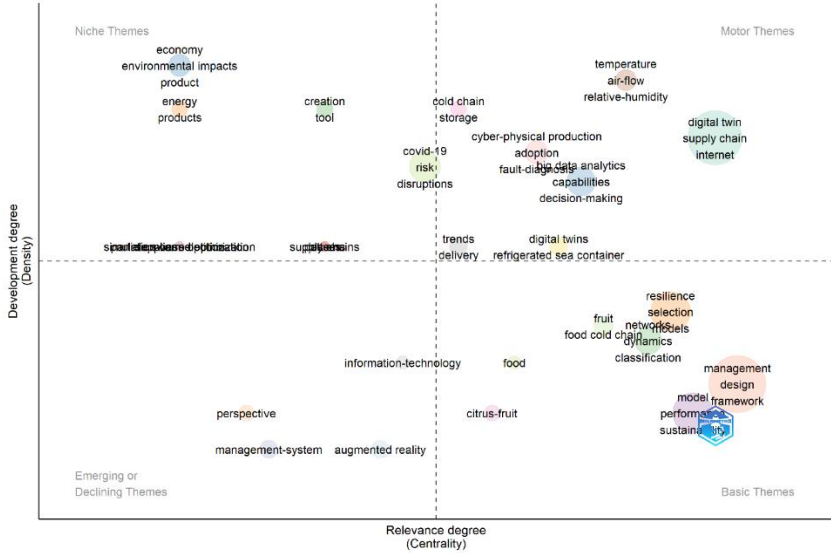
Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri Konulu Yayınların Eş Birliktelik Analizi

Şekil 3. Sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların eş birlikteliği

Şekil 3 incelendiğinde sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların yazar anahtar kelimelerine göre yapılan eş birliktelik analizinde birden fazla kümenin oluştuğu görülmektedir. Walktrap algoritması seçilerek yapılan sayısal ikiz ifadesinin de bulunduğu kırmızı grup en büyük kümeyi oluşturmaktadır. Bu büyük grubun etrafında daha az elemana sahip 6 küme daha bulunmaktadır. Analize yönelik ayrıntılı değerler Ek 1’de verilmektedir.

Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri Konulu Yayınların Tematik Haritalama Analizi

Şekil 4. Sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların tematik haritalaması

Şekil 4'te verilen tematik haritalamada en aktif kelimeler hem yoğunluğu hem de merkeziliği yüksek olan motor temalardır. Tam tersi olan yoğunluğu ve merkeziliği düşük temalar ya yeni çıkan bir kavramı veya yok olmakta olan bir kavramı ifade etmektedir. Yoğunluğu düşük ve merkeziliği yüksek temalar alana yönelik temel temaları göstermektedir. Yoğunluğu yüksek ve merkeziliği düşük temalar ise ana gruptan uzakta olan ama gündemde yer alan kelimeleri göstermektedir.

Sayısal İkiz ve Lojistik

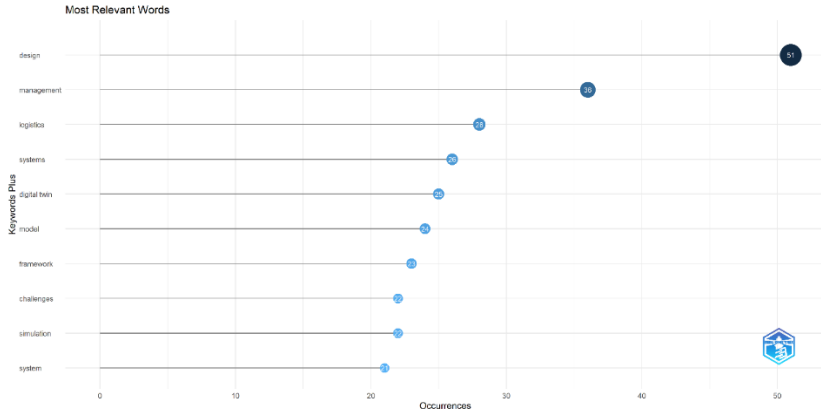
Sayısal İkiz ve Lojistik Konulu Yayınların Temel İstatistikleri

Şekil 5. Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların temel istatistikleri

Şekil 5’te sayısal ikizi ve tedarik zinciri konulu yayınların temel istatistikleri verilmektedir. Konuya yönelik yayınlar 2017-2024 yılları arasını kapsamaktadır ve 168 farklı yayıncıda 282 araştırma bulunmaktadır. Yayınların yıllık artış hızı %35.76 seviyesindedir. 983 yazardan 17 tanesi tek yazarlı çalışma yapmışlardır ve yazarlar arasında uluslararası iş birliği oranı %29,79 olmuştur. Yazarlar çalışmalarında 1.046 adet anahtar kelime kullanmışlardır ve 11.588 adet kaynaktan yararlanmışlardır. Bu durumlar; konuya ilginin yeni olduğunu ve aynı zamanda ilginin devam ettiğini de göstermektedir. Bu sonuçlar; konuya yönelik çalışacak araştırmacıların uluslararası iş birliği fırsatlarının bulunduğunu göstermektedir.

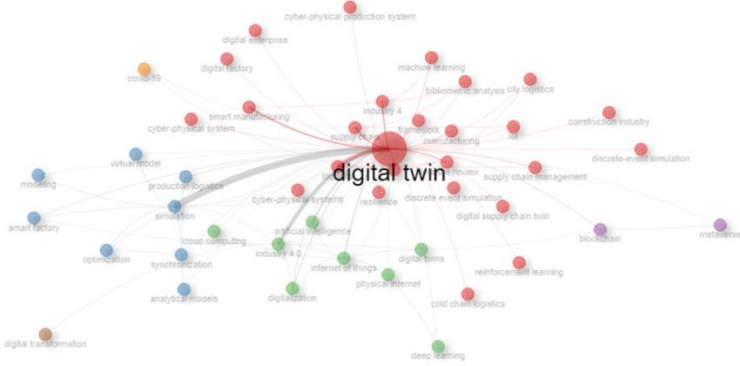
Sayısal İkiz ve Lojistik Konulu Yayınların Kelime Sıklık Analizi

Şekil 6.Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların kelime sıklığı

Şekil 6’da konuya yönelik elde edilen yayınlarda en sık kullanılan kelimeler bulunmaktadır. Yayın aramada kullanılan sayısal ikiz 5. sırada yer alırken lojistik ifadesi kendisine 3. sırada yer bulmaktadır. Bu sorguda kullanılan anahtar kelimeler dışında tasarım, yönetim, sistem, model, kapsam, zorluklar ve simülasyon kelimelerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu kelimeler incelendiğinde sayısal ikizi bağlamında tedarik zinciri ve lojistik konularının en fazla kullanılan 10 kelime açısından benzer kelimeler çerçevesinde şekillendiği söylenebilir.

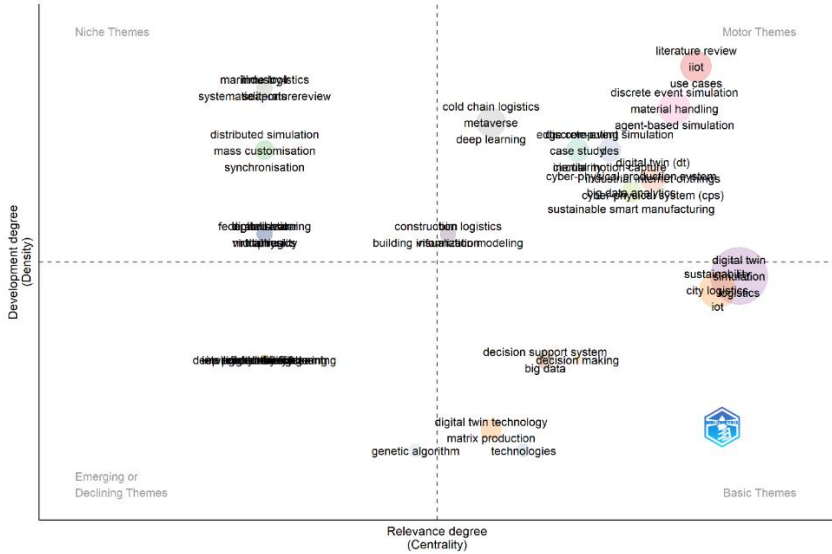
Sayısal İkiz ve Lojistik Konulu Yayınların Eş Birliktelik Analizi

Şekil 7.Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların eş birlikteliği

Şekil 7’de sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların eş birliktelik analizi verilmektedir. Analizde düğüm ne kadar büyürse kelimenin o kadar çok birlikte kullanıldığı ve diğer kelimelerle olan bağlantı çizgisinin kalınlığına göre de birlikteliğin gücünü görmek mümkün olmaktadır. Yazarların kullandıkları anahtar kelimeye göre yapılan analizde sayısal ikiz ifadesinin öne çıktığı görülmektedir. Eş birliktelikte 3 tanesi büyük olmak üzere toplam 6 grubun oluşturduğu görülmektedir ve gruplamaya yönelik değerler Ek 2’de verilmektedir.

Sayısal İkiz ve Lojistik Konulu Yayınların Tematik Haritalama Analizi

Şekil 8. Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların tematik haritalaması

Şekil 8’de yayınların tematik haritalaması verilmektedir ve analizde Walktrap algoritmasına göre kümeleme yapılmıştır. Motor temalara baktığımızda alana yönelik birçok kelimenin aktif bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Motor temanın tam tersi özelliklere sahip bölüm incelendiğinde yeni çıkan veya kaybolan az sayıda kavram olduğu gözükmemektedir.

Sonuç

Sayısal ikiz teknolojisi fiziksel sistem ile sanal sistem arasında anlık veri alışverişi yapabilme yeteneği açısından simülasyondan ayrılmaktadır ve bu gibi özelliklerinden dolayı önemli bir Endüstri 4.0 bileşeni olarak görülmektedir. Bu çalışmada,

sayısal ikiz teknolojisi tedarik zinciri ve lojistik bağlamında incelenmiştir ve konuya yönelik 4 adet araştırma sorusuna yanıt aranmıştır:

1. AS1: Sayısal ikiz bağlamında tedarik zinciri konusu lojistik konusuna göre daha eski çalışmalara sahiptir ve konuya yönelik yayınların artışı daha yüksektir. Her iki alanda yayıncı, yayın, yazar sayısı, tek yazarlı çalışma sayısı ve yayınlarda uluslararası iş birliği oranı birbirine yakın değerlere sahiptir. Buna karşın; tedarik zinciri konusunda yazarların daha fazla kaynaktan yararlandığı ve yayınlarının daha fazla atıf aldığı görülmektedir (Şekil 1 ve Şekil 5).
2. AS2: Her iki sorgunun en sık kullanılan ilk 10 kelimesinde benzerlikler bulunmaktadır. Her iki sorguda da yönetim, sistem, model, kapsam, zorluklar ve simülasyon kelimeleri bulunmaktadır. Bu bağlamda; bu kelimelerin her iki alana yönelik ortak noktaları gösterdiği söylenebilir (Şekil 2 ve Şekil 6).
3. AS3: Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınlarda eş birliktelik açısından lider tema sayısal ikiz olmuştur. Bu olgu diğer olgularla en sıkı bağa sahip durumdadır ve sık kullanılmaktadır (Şekil 3 ve Şekil 7).
4. AS4: Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınlarda tematik haritalamada motor temalar aynı değildir (Şekil 4 ve Şekil 8).

Açıklamalar

Finansman

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul

Çalışma etik kurul kapsamında değildir.

Veri Erişim Bağlantısı

Sayısal ikiz ve tedarik zinciri sorgusu:

<https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/72477713-79ce-4c44-a5ad-a33ee83cb24d-eb5ee98d/relevance/1>

Sayısal ikiz ve lojistik sorgusu:

<https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/243e0adf-4255-4365-9ccf-65fbb88af352-eb5f4acd/relevance/1>

Kaynakça

Abanda, F.H., Jian, N., Adukpo, S. et al. (2024). Digital twin for product versus project lifecycles' development in manufacturing and construction industries. *J Intell Manuf.* <https://doi.org/10.1007/s10845-023-02301-2>.

Akçay, S., & Çetin Taş, İ. (2023). Simülasyon Ortamlarda Derin Öğrenme ile Nesne Tespiti. *Computer Science*, Vol:8(Issue:2), 121-129. <https://doi.org/10.53070/bbd.1313289>.

Akdeniz, E., & Ofloğlu, S. (2023). Metro İstasyonlarında Sürdürülebilir Tesis Yönetimi: BIM Destekli Dijital İkiz Uygulamaları. *Yapı Bilgi Modelleme*, 5(1), 1-13. <https://doi.org/10.53033/ybm.1324492>.

Alay, D. (2024). Kişiselleştirilmiş Tıp İçin Dijital İkiz: Sistematik Derleme. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, 6(1), 28-43. <https://doi.org/10.57224/jhpr.1342561>.

Alptekin, G., & Türkmen, D. (2023). Dijital ikiz üzerine yapılan araştırmaların dergi yayınlarındaki eğilimlerinin görselleştirilmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1-30. <https://doi.org/10.51948/auad.1309385>.

Aria, M. & Cuccurullo, C. (2017). *bibliometrix*: An R-tool for comprehensive science mapping analysis, *Journal of Informetrics*, 11(4), pp 959-975, Elsevier, DOI: 10.1016/j.joi.2017.08.007 <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>.

Avşar, İ. İ. (2021). Sayısal İkiz ve Tedarik Zinciri. *EUropean Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 5(9), 228-244.

Aydın, İ., Aydın, E., & Akın, E. (2023). A New Digital Twin-Based Fault Diagnosis Approach Using Parameter Estimation and Information Entropy. *Computer Science, IDAP-2023: International Artificial Intelligence and Data Processing Symposium (IDAP-2023)*, 75-82. <https://doi.org/10.53070/bbd.1347156>.

Barış, Ş., Zülfikar, A. C., Korkmaz, M., Tunç, S. (2023). Akıllı Şehirlerde Afet Riski Azaltılması Uygulamaları. *Şura Akademi*, (2), 27-41.

Baştuğ, M., & Kayhan, R. (2023). Dijital Tedarik Zinciri Literatürünün Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. *Journal of Research in Business*, 8(2), 453-481. <https://doi.org/10.54452/jrb.1269354>.

Bhandal, R., Meriton, R., Kavanagh, R.E. and Brown, A. (2022). The application of digital twin technology in operations and supply chain management: a bibliometric review, *Supply Chain Management*, Vol. 27 No. 2, pp. 182-206. <https://doi.org/10.1108/SCM-01-2021-0053>.

Caputo, A., Kargina, M. A (2022). user-friendly method to merge Scopus and Web of Science data during bibliometric analysis. *J Market Anal* 10, 82–88. <https://doi.org/10.1057/s41270-021-00142-7>.

Cesur, E., Cesur, R., & Aydoğan, B. N. (2023). CNC Tezgahlarının Dijital İkiz Modeli ile Komut Tamamlanma Sürelerinin Tahmin Edilmesi. *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*, 7(2), 303-321. <https://doi.org/10.46519/ij3dptdi.1215353>.

Duman, B., & Süzen, A. A. (2023). Modeling Of Iot-Based Additive Manufacturing Machine's Digital Twin For Error Detection. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 11(2), 486-497. <https://doi.org/10.21923/jesd.1251972>.

Hananto A.L., Tirta A., Herawan S.G., Idris M., Soudagar M.E.M., Djamar D.W. & Veza I. (2024). Digital Twin and 3D Digital Twin: Concepts, Applications, and Challenges in Industry 4.0 for Digital Twin. *Computers*, 13(4), 100. <https://doi.org/10.3390/computers13040100>.

Inamdar, Z., Raut, R., Narwane, V.S., Gardas, B., Narkhede, B. and Sagnak, M. (2021). A systematic literature review with bibliometric analysis of big data analytics adoption from period 2014 to 2018, *Journal of Enterprise Information Management*, Vol. 34 No. 1, pp. 101-139. <https://doi.org/10.1108/JEIM-09-2019-0267>.

Kalkan Tezcan, E. (2023). MARMOD Projesi ile Yeni Oşinografik Yaklaşımlar Işığında Marmara Denizi'nde Oksijensizleşme ve Müsilajın Yayılımı. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 2(3), 82-96.

Karaca, Ş., & Özkan Önem, E. (2023). Dijital ikiz teknolojisinin turizm sektöründe kullanım alanları ve etkileri. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 158-168. <https://doi.org/10.51177/kayusosder.1374880>.

Khan A.A. & Abonyi J. (2022). Information sharing in supply chains – Interoperability in an era of circular economy, *Cleaner Logistics and Supply Chain*, Volume 5, 100074, ISSN 2772-3909, <https://doi.org/10.1016/j.clscn.2022.100074>.

Lam WS, Lam WH & Lee PF. (2023). A Bibliometric Analysis of Digital Twin in the Supply Chain. *Mathematics*. 11(15), 3350. <https://doi.org/10.3390/math11153350>.

Liu H.X., Han S. & Zhu Z.H. (2023). Blockchain Technology toward Smart Construction: Review and Future Directions, *Journal of Construction Engineering and Management*, 149(3). <https://doi.org/10.1061/JCEMD4.COENG-1192>.

Lopes J.D., Estevão J. & Toth-Peter A. (2023). Industry 4.0, multinationals, and sustainable development: A bibliometric analysis, *Journal of Cleaner Production*, Volume 413, 137381, ISSN 0959-6526, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.137381>.

Maniu I, Maniu GC, Antonescu E, Duica L, Grigore N, Totan M. (2023). SARS-CoV-2 Antibody Responses in Pediatric Patients: A Bibliometric Analysis. *Biomedicines*, 11(5), 1455. <https://doi.org/10.3390/biomedicines11051455>.

Nacak, A. (2024). Havacılık Alanında Dijital İkiz Uygulamaları. *Journal of Aerospace Science and Management*, 2(1), 58-80.

Nguyen T., Duong Q.H., Nguyen T.V. & Zhou Y.Z.L. (2022). Knowledge mapping of digital twin and physical internet in Supply Chain Management: A systematic literature review, *International Journal of Production Economics*, Volume 244, 108381, ISSN 0925-5273, <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2021.108381>.

Opoku D-G. J., Perera S., Osei-Kyei R. & Rashidi M. (2021). Digital twin application in the construction industry: A literature

review, *Journal of Building Engineering*, Volume 40, 102726, ISSN 2352-7102, <https://doi.org/10.1016/j.jobbe.2021.102726>.

Ozguner, M., & Ovalı, E. (2023). Dijital İkiz Teknolojisinin İmalat Sektöründe Kullanımı Noktasında Kritik Öneme Sahip Başarı Faktörlerinin SWARA Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(1), 449-462. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1200677>.

Özat, R., & Akçadağ, M. (2023). Systematic Literature Review of Publications on Digital Twin Topics in Certain Research Areas. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 2388-2410. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1344962>.

Pan, S., Zhou, W., Piramuthu, S., Giannikas, V. ve Chen, C. (2021). Sürdürülebilir kentsel yük lojistiği için akıllı şehir. *Uluslararası Üretim Araştırmaları Dergisi*, 59 (7), 2079–2089. <https://doi.org/10.1080/00207543.2021.1893970>.

Sanchez-Lopez, E., Coras, R., Torres, A. et al. (2022). Synovial inflammation in osteoarthritis progression. *Nat Rev Rheumatol* 18, 258–275. <https://doi.org/10.1038/s41584-022-00749-9>.

Sun, X., Yu, H., Solvang, W.D. et al. (2022). The application of Industry 4.0 technologies in sustainable logistics: a systematic literature review (2012–2020) to explore future research opportunities. *Environ Sci Pollut Res* 29, 9560–9591. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-17693-y>.

Świerczyńska, A., Varbai, B., Pandey, C. et al. (2024). Exploring the trends in flux-cored arc welding: scientometric

analysis approach. *Int J Adv Manuf Technol* 130, 87–110. <https://doi.org/10.1007/s00170-023-12682-6>.

Şeylan, S. (2023). Dijital İkiz Teknolojisinin Sinemaya Yansımaları ve Etik Sorunlar. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(43), 1450-1468. <https://doi.org/10.12981/mahder.1339092>.

Teke, İ., Teke, O., & Kılınç, M. (2023). The Future of Smart Campuses: Combining Digital Twin and Green Metrics. *Acta Infologica*, 7(2), 384-395. <https://doi.org/10.26650/acin.1386072>.

Tur, E. (2023). Harnessing the Power of Digital Twins for Enhanced Material Behavior Prediction and Manufacturing Process Optimization in Materials Engineering. *Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6(2), 172-190. <https://doi.org/10.55117/bufbd.1303782>.

Turgut, A. (2023). Soğuk Zincir Lojistiğinde Yeni Nesil Teknolojilerin Kullanımı. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 772-782. <https://doi.org/10.11616/asbi.1211537>.

Türk, B. (2023). Digital Twin Technology and Digital Entrepreneurs: On the Trail of Digital Transformation Towards A Sustainable Future. *EUropean Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 7(13), 86-100.

Ünal, A. K., & Toraman, A. (2023). Evaluation Of Digital Twin Technology. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi*, 5(1), 1-25.

Yi H, Qu T, Zhang K, Li M, Huang GQ & Chen Z. (2023). Production Logistics in Industry 3.X: Bibliometric Analysis, Frontier Case Study, and Future Directions. *Systems*. 11(7), 371. <https://doi.org/10.3390/systems11070371>.

Yiğit, A. Y., & Uysal, M. (2023). Dijital ikizlerin geliştirilmesinde fotogrametrinin kullanımı ve artırılmış gerçeklik ile görselleştirilmesi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 12(4), 1372-1384. <https://doi.org/10.28948/ngumuh.1313019>.

Zhang, H., Lv, Y., Zhang, S., & Liu, Y. D. (2024). Digital Supply Chain Management: A Review and Bibliometric Analysis. *Journal of Global Information Management (JGIM)*, 32(1), 1-20. <http://doi.org/10.4018/JGIM.336285>.

Zhou F., Yu K., Xie W., Lyu J., Zheng Z. & Zhou S. (2024). Digital Twin-Enabled Smart Maritime Logistics Management in the Context of Industry 5.0, *IEEE Access*, vol. 12, pp. 10920-10931, 2024, doi: 10.1109/ACCESS.2024.3354838.

İnternet Kaynakları

Bibliometrix, bibliometrix is an open-source tool, <https://www.bibliometrix.org/home>.

Dergipark, Dergipark Akademik, <https://dergipark.org.tr>.

WoS, Web of Science, <https://www.webofscience.com>.

Ekler

Ek 1: Sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların eş birliktelik analiz değerleri- 1

Node	Cluster	Betweenness	Closeness	PageRank
digital twin	1	799,706	0,021	0,244
supply chain	1	22,016	0,014	0,072
industry 4	1	20,826	0,014	0,059
supply chain management	1	8,495	0,013	0,047
blockchain	1	35,384	0,013	0,044
simulation	1	5,832	0,012	0,04
digital twins	1	0,392	0,012	0,019
machine learning	1	0	0,011	0,019
logistics	1	0,029	0,011	0,018
supply chain resilience	1	0,133	0,011	0,014
iot	1	0	0,011	0,01
manufacturing	1	0,044	0,011	0,017
digitalization	1	0	0,011	0,01
food supply chain	1	0	0,011	0,006
literature review	1	0	0,011	0,01
bibliometric analysis	1	0	0,011	0,01
digital supply chain	1	0	0,011	0,009
industry 5	1	0	0,011	0,007
automation	1	0	0,011	0,005
case study	1	0	0,011	0,005
cyber-physical systems	1	0	0,011	0,005
digital supply chain twin	1	0	0,011	0,006
risk management	1	0	0,011	0,012

Ek 1: Sayısal ikiz ve tedarik zinciri konulu yayınların eş birliktelik analiz değerleri- 2

systematic literature review	1	0	0,011	0,005
agent-based simulation	1	0	0,011	0,005
anylogistix	1	0	0,011	0,005
big data analytics	1	0	0,011	0,007
cognitive digital twin	1	0	0,011	0,005
construction industry	1	0	0,011	0,006
circular economy	2	8,141	0,011	0,012
sustainable development	2	0	0,008	0,009
industry 4.0	3	37,012	0,012	0,036
sustainability	3	47,014	0,013	0,039
artificial intelligence	3	0,312	0,012	0,02
internet of things	3	9,65	0,012	0,02
smart manufacturing	3	0,12	0,011	0,018
cloud manufacturing	4	4,856	0,011	0,015
additive manufacturing	4	0,063	0,009	0,01
resilience	5	6,506	0,013	0,038
covid-19	5	0	0,011	0,01
ripple effect	5	0,26	0,011	0,013
disruption	5	0	0,011	0,011
adaptation	5	0	0,011	0,007
optimization	6	0,118	0,011	0,009
supply chains	6	0,091	0,011	0,009
digital transformation	7	0	0,008	0,005

*Analizde Walkrap algoritması seçilmiştir ve 0 değerinin ayrı bir kelime olarak değerlendirilmemesi istenmiştir.

Ek 2: Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların eş birliktelik analiz değerleri- 1

Node	Cluster	Betweenness	Closeness	PageRank
digital twin	1	899,713	0,021	0,314
logistics	1	7,482	0,013	0,053
smart manufacturing	1	0	0,011	0,017
industry 4	1	0,832	0,011	0,024
sustainability	1	18,325	0,012	0,023
supply chain	1	26,449	0,012	0,033
literature review	1	0	0,011	0,014
machine learning	1	0	0,011	0,011
cyber-physical systems	1	0	0,011	0,008
discrete event simulation	1	0	0,011	0,008
supply chain management	1	0	0,011	0,013
city logistics	1	0	0,011	0,01
iot	1	0	0,011	0,009
manufacturing	1	0	0,011	0,011
resilience	1	0	0,011	0,014
cold chain logistics	1	0	0,011	0,008
framework	1	0	0,011	0,01
reinforcement learning	1	0	0,011	0,007
bibliometric analysis	1	0,074	0,011	0,01
construction industry	1	0	0,011	0,007
cyber-physical production system	1	0	0,011	0,006
cyber-physical system	1	0	0,011	0,006
digital enterprise	1	0	0,011	0,007
digital factory	1	0	0,011	0,007

Ek 2. Sayısal ikiz ve lojistik konulu yayınların eş birliktelik analiz değerleri- 2

digital supply chain twin	1	0	0,011	0,007
discrete-event simulation	1	0	0,011	0,006
simulation	2	10,443	0,013	0,06
production logistics	2	0,043	0,011	0,015
optimization	2	0,064	0,011	0,014
smart factory	2	0	0,011	0,014
synchronization	2	0,118	0,011	0,013
modeling	2	0	0,011	0,01
virtual model	2	0	0,011	0,009
analytical models	2	0	0,011	0,009
industry 4.0	3	45,202	0,012	0,044
digital twins	3	0,3	0,012	0,016
internet of things	3	7,012	0,012	0,039
artificial intelligence	3	0,322	0,012	0,027
digitalization	3	0,07	0,012	0,021
physical internet	3	0	0,011	0,011
cloud computing	3	0	0,011	0,009
deep learning	3	0	0,011	0,008
blockchain	4	0,5	0,011	0,016
metaverse	4	0	0,011	0,008
covid-19	5	0,051	0,008	0,008
digital transformation	6	0	0,008	0,006

*Analizde Walkrap algoritması seçilmiştir ve 0 değerinin ayrı bir kelime olarak değerlendirilmemesi istenmiştir.

BÖLÜM II

Küresel Sivil Toplumda Çevre Aktivizmi: Greenpeace Örneği

Mehmet ALKIŞ¹

Giriş

Küreselleşme süreçleri beraberinde birçok değişimi getirmiştir. Yaşanan siyasal, ekonomik ve teknolojik değişimler ülkeleri ve toplumları birçok açıdan etkilemiştir. İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmeler zaman ve mekan algısının değişmesine neden olmuştur. Bu durum birçok avantajı getirmekle beraber küresel çapta sorunların da ortaya çıktığını göstermektedir. Karşılıklı bağımlılık ve farkındalığın artması sonucu sorunlar daha da bilinir hale gelmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Diyarbakır/TÜRKİYE, mmmehmet.alkis@gmail.com, ORCID:0000-0001-6521-0701.

Çevre sorunları da küreselleşme süreçlerinin geldiği noktada önem kazanmaktadır. İklim değişikliği gibi sorunlar sadece bölgesel sorun olmayıp aynı zamanda küresel çapta bir tehdit oluşturmaktadır. 1970’li yıllardan itibaren küreselleşme süreçleri devlet ve hükümet dışı aktörlerin de güçlenmesini ve etkilerini arttırmasını sağlamıştır. Küresel düzeyde sorunlara dikkat çeken ve bu sorunlara çözüm üretmeye çalışan bu yapı ve hareketler önemli bir biçimde etkinliklerini arttırmıştır. Sivil toplumun küresel düzleme taşınmasının ifadesi olan küresel sivil toplum (KST) içerisinde çevre hareketleri de bulunmaktadır. Başta iklim değişikliği, küresel ısınma ve atmosfer tabakası ile ilgili çevre sorunlarının küresel düzeyde dünyayı etkilediği dünya kamuoyunun gündeminde yer almaya başlamıştır. Bu sorunların ciddiyetini uluslararası toplumun gündeminin ön sıralarında tutmaya çalışan çevre hareketleri öne çıkmıştır. Bu çevreci hareket ve organizasyonların amacı çevre sorunlarına dikkat çekerek hükümetleri bu konuda önlemler alıp düzenlemeler yapmaya zorlamak olmuştur. İfade edilen soruna odaklanan örgütlerden biri de Greenpeace’tir. 1960’ların sonlarından itibaren nükleer denemelere karşı çıkma faaliyetleriyle başlayan hareket bugün gelinen aşamada dünyanın her yerinde örgütlenen bir küresel organizasyon halini almıştır. Öncelikli gördüğü sorunlar, farklı eylem ve iletişim stratejileri uygulaması Greenpeace’i birçok açıdan farklı kılmıştır.

Bu çalışma da KST’un önemli hareketlerinden biri olan Greenpeace’i incelemeyi amaçlamaktadır. Öncelikli olarak küresel sivil toplum ve edindiği işlev ele alınacaktır. İzleyen bölümde Greenpeace’in tarihi, amacı ve yaptığı eylemler küresel çevre

aktivizmi çerçevesinde tartışılacaktır. Sonuç bölümünde ise çalışmanın temel yaklaşımları toparlanacaktır.

Küresel sivil toplum: Sivil toplumu küresel düzleme taşıma

Küresel sivil toplum olgusunun anlaşılabilmesi için sivil toplumdan başlamak yerinde olacaktır. Sivil toplum hükümetlerden bağımsız olan, bireylerin amaçlarına ulaşmak için organize oldukları özerk grup ve kuruluşların yer aldığı alandır (Heywood, 2017). Larry Diamond'a göre (1997) sivil toplum; açık, gönüllü, kendini finanse eden, devletten özerk ve yasal düzenleme ile denetlenen örgütlü sosyal hayat alanıdır. Ayrıca sivil toplum; bireylerin politik ve iktisadi otoritelerle müzakerede bulunduğu, tartıştığı, mutabakata vardığı veya mücadeleye giriştiği süreçler şeklinde görülmektedir (Kaldor, 2003). Bununla beraber modern devletlerde ortaya çıkan ve tarafsız olan sivil toplumun faaliyet gösterdiği toplumun ve rejimin yapısına göre biçimlendiğini söylemek mümkündür.

Sivil toplum hukuki açıdan onaylanmış gruplar, resmi niteliği bulunmayan oluşumlar/ağlar, merkezi ve adem-i merkeziyetçi hareketler açısından çeşitlilik göstermektedir. Sivil toplum örgütleri kapasitelerine göre geniş ölçüde ya da sınırlı kaynaklara sahip olabilmektedir. Sivil toplum grupları etkinliklerini arttırabilmek adına lobi, kampanya, miting ve basım-yayın gibi farklı yöntemleri kullanmaktadır. Scholte, sivil toplum örgütlerini üç kategoride ele almaktadır. Birinci grup; iş örgütleri, düşünce kuruluşları ve vakıflar gibi konfora dayalı oluşumları kapsar. Bunlar var olan normlar ile çatışmadan çalışmalarını sürdürürler. İkinci grupta, yanlışları ve eksikleri düzeltmeye çalışan reformcular (sosyal demokrat gruplar, sendikalar) yer almaktadır. Son grupta ise sosyal

düzeni ve sistemi dönüştürmeyi amaçlayan radikal hareketler (feminist, çevreci vb.) vardır (Scholte, 2000).

Heywood (2017), KST’u ulus-ötesi hükümet dışı grup ve kuruluşların etkileşime girdiği alan şeklinde tarif etmektedir. KST, küresel düzeyde olmak şartıyla ulusal ve uluslar-üstü düzeyde faaliyet gösteren, gönüllü, kar amacı gütmeyen, bireysel veya kolektif girişimlerin fikir ve eylem alanına karşılık gelmektedir (Scholte, 2000). KST, yerel aktörlerin sınırları aşması sonucu ortaya çıkan bilgi ve eylem ağlarının inşası şeklinde ifade edilmektedir. Bundan dolayı KST’un oluşmasında uluslararası ağların belirleyiciliğine vurgu yapılmaktadır.

Öte yandan KST hem çevre, insan hakları, barış, siyasal baskı kurma, kalkınma ve eğitim gibi ‘toplumsal yönelimli’ örgütlenmelere hem de oldukça bürokratik, piyasa yönelimli örgütlenmelere de karşılık gelmektedir (Yıldız, 2007). Sınır aşan dayanışma odaklı topluluk ve ağları içeren geniş bir aktörler yelpazesini ifade eden KST; uluslararası sivil toplum kuruluşları, bireyler, kitle organizasyonlarını ve gevşek koalisyon/ağlardan oluşmaktadır. KST içerisinde sadece -Greenpeace ve Dünya Ekonomik Forumu gibi- hiyerarşik örgütlenmeler yer almaz. Aynı zamanda adem-i merkezîyetçi, Uluslararası Af Örgütü örneğinde olduğu gibi gevşek bağlantılı yapılar da etkinlik göstermektedir (Scholte, 2000). Kolektif kimlik ve aidiyet tahayyülleri sınırları aşarak dünya çapında dayanışma içerisine girmektedir. Bu anlamda Chandhoke, “dünya çapında insanların birleştiği ve ortak kaygılardan dolayı uluslararası sivil toplum kuruluşlarını oluşturduğu düşüncesinin geçerli olması grup ve hükümetlerin bu sorunları soyutlayarak ve birbirinden ayırarak çözebilmesine olanak

tanımıştır. Bu sorunlar ortak mücadele, stratejiler ve enerjinin bir araya getirilmesi ile çözülebilir” düşüncesine sahiptir (Chandhoke, 2002).

Benzer bir şekilde Tosun da, KST’un, dinamizm, kapsayıcılık ve farkındalık gibi özelliklerini olduğunu belirtmektedir. KST’un dinamizmini, enformel ve esnek yapısına borçludur. Kapsayıcılığı, farklılıkların bir araya gelebilmesinin avantajına sahip olan ve bunun farkında olan bir nitelikte olmasına dayandırılır. Farkındalık ile dikkat çekilen ise KST’u şekillendiren bağların kendiliğinde ortaya çıkmadığı, arka planında mental ve rasyonel önermeleri içeren bir bilinci barındırdığıdır (Tosun, 2003). KST’un yeni bir olgu olmadığı Sosyalist Enternasyonal ve Kızılhaç örneklerinde görmek mümkündür. KST’un sınırları aşan niteliği 1960’lı yıllardan sonra küreselleşme etkisiyle başlamıştır. 1990’lı yıllara kadar KST örgütlerinin sayısında önemli bir artış görülmektedir. 11 Eylül saldırıları ve Amerika Birleşik Devletleri’nin Irak’ı işgal etmesi küresel düzeyde savaş karşıtı hareketlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yine Kaldor (2003) da, KST kavramının geçen süre zarfında gerçek anlamıyla kullanıldığına dikkat çekmektedir.

Anheier ve diğerleri (2001), KST gruplarının küreselleşmeye karşı pozisyonları açısından en uygun şekilde sınıflandırılabilceğini belirtmektedir. Buna göre birinci grupta yer alanlar mevcut durumu benimseyen küreselleşme yanlılarıdır. Küreselleşme yanlısı grupların mensupları genelde hükümetlere ve iş çevrelerine yakın kesimlerden gelmektedir. İkinci grup; ulus-devletlerin yeniden önem kazanması gerektiğini söyleyen küreselleşme karşıtlarından oluşmaktadır. Yeni sağ, sol, milliyetçi ve radikal dini gruplar bu

grubu meydana getirmektedir. Üçüncü grupta reformcular yer almaktadır. Reformcular küresel kapitalizmin ve karşılıklı bağımlılığın artmasını sorun olarak görmemekle birlikte uluslararası iktisadi sistemin gözden geçirilerek sosyal refahın geniş bir tabana yayılmasını talep etmektedir. Son grupta yer alan alternatif-küreselleşmeci hareketler küreselleşmeyi desteklememekle birlikte doğrudan karşı çıkan bir tutum da sergilememektedir. Taleplerinin çerçevesi kendi hayatlarını oluşturmak, sosyal alana sahip olmak, organik gıdalara erişim sağlamak ve ticari markaların kaldırılması şeklinde gösterilebilir.

Kaldor, yukarıda yer alan sınıflandırmaya katılmakla birlikte ek bir sınıflandırma geliştirmiştir. İlk grubu “neo-liberal” versiyon şeklinde adlandırmaktadır. Bu grupta yer alan aktörler piyasa reformlarının yapılması için gereken desteğin sağlanması ve parlamenter demokrasinin yerine getirilmesini istemektedir. Açık Toplum Vakfı örneğinde olduğu gibi çok sayıda sivil toplum kuruluşu bu grup içerisinde yer almaktadır. “Aktivist” kategorisinde yer alan örgütler, Küresel Adalet Hareketi örneği gibi belli ve sınırlı konularda faaliyet yürüten ulus-ötesi ağlardır. “Post-modern” versiyon ise Müslüman toplumlarda devletlerin politik ve ekonomik gücünü kontrol ve sınırlandırma amacıyla oluşturulan yapı ve hareketleri içerir. Orta Doğu’da Müslüman Kardeşler hareketi bu grupta yer almaktadır (Kaldor, 2003) .

Küresel sivil toplum ve küreselleşme ilişkisi

KST’un en önemli fonksiyonlarından biri politikaları ve siyasetçileri etkilemektir. Küreselleşme, bir yandan bölgeselleşme, yerelleşme süreçlerine ivme kazandırırken diğer yandan da devlet-altı ve devlet-üstü yapılanmaların önemini arttırmaktadır. KST

örgütleri bu dinamikleri kullanarak yaptıkları örgütlenme aracılığıyla sosyal refah programlarına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda bu oluşumlar karar alma süreçlerine çevre sorunlarında olduğu gibi aktif olarak bulunmaktadır. Küreselleşme süreçleri kurulu kimlik algılamalarını ve siyasetlerini değiştirebilmektedir. Küreselleşme süreçlerinin hız kazanmasından önce kolektif kimlikler ulus-devlet yapısı içerisinde ifade edilmekteydi. Küreselleşme ulus-devletlerin rollerini dönüştürerek ulus-ötesi örgütlenmeler aracılığıyla insanları birleştirmekte ve mikro kimlik ve aidiyetlerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Küreselleşmenin yapı-sökümcü etkileri ulus-devlet vatandaşlığının da sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Özellikle feminist ve çevreci gruplar ulus-devlet vatandaşlığını eleştirirken küreselleşmeyle birlikte “dünya vatandaşlığı” kavramına atıfta bulunmaktadır. KST faaliyetleri bu çerçevede demokrasi, insan hakları ve çevre sorunlarını dünya vatandaşlığı kapsamında görmektedir (Scholte, 2000).

KST, tartışma ve müzakere kanalıyla siyasal katılım için yeni kanallar oluşturmaktadır. Önceki dönemlerde devletlerin tekelinde bulunan demokrasi ve katılım kavramları, KST’un yönetim, toplum ve vatandaşlık kavramlarını geliştirmesi sayesinde daha da önem kazanmaktadır (Kaldor, 2003). KST’un aktivist ve alternatif kategorilerinde yer alan örgütler neo-liberal politikaların etkilediği bir dünyada refah kavramını öncelik haline getirmektedir. Gönüllü oluşumlar, özellikle eğitim, sağlık ve konut gibi temel sorunlarda devlet ve piyasa uygulamalarına karşı alternatifler üretmeye yönelmektedir. Bu açıdan az gelişmiş ülkelerde mikro kredilerin verilmesi ve Üçüncü Dünya ülkelerinde üretilen ürünlerde

Üreticilerin haklarının gözetildiğini belirten kampanyalara yer verilmesi örnek olarak gösterilebilir.

Küresel sivil toplumda evre aktivizmi rneği olarak Greenpeace

Küresel düzeyde evre sorunlarının çözümü ve yönetişimi için demokratik mekanizmalardan yararlanmak gerekmektedir. Bu nedenle evre sorunlarının çözümünde küresel sivil topluma büyük bir rol düşmektedir (Ford, 2003). Küresel sivil toplumda evre aktivizminin önemli örneklerinden biri de Greenpeace'tir. Greenpeace'in tarihi 1960'ların sonuna dayanıyor. 1969 yılının Eylül ayında nükleer silahlanma karşıtı bir hareketi olarak "Dalga Yapmayın" mottosu ile Bob Hunter, Zoe Hunter, Irving Stowe, Paul ve Linda Spong gibi isimlerin öncülüğünde Vancouver'da ortaya ıktı (Erwood, 2011). Vancouver'daki billboardlara "Ekoloji? Düzelt Onu! Sen de İindesin" ifadelerini içeren reklamların asılmasıyla hareket bilinirlik kazanmaya başladı. Greenpeace ismi ise 1970 yılında hareketin isimlerinden Paul Nonnast'in önerisiyle kabul edildi ve dağıtılan broşürlerde yer almaya başladı. Hareket Birleşik Devletler'in Amchitka'da yaptığı nükleer denemeleri protesto amacıyla bölgeye gitmek için bir tekne arayışına başladı. Bu protestoyu finanse etmek için bir konser verildi. Böyle amatör girişimler ile başlayan Greenpeace hareketi dünya çapına yayılabilmek için 1970'lerde Kanada, Yeni Zelanda, Birleşik Krallık, Birleşik Devletler, Avustralya, Fransa ve Hollanda'da ofisler açtı. 1980'lerde hareket tüm Avrupa, Arjantin, Japonya ve Rusya'da ofisler açarak örgütlenmesini genişletmeye başladı. 2000'li yıllar ile

birlikte Greenpeace, Asya ve Afrika ülkelerinde de ofisler açarak çevre konusunda çalışmalarını sürdürmektedir (Erwood, 2011).

Greenpeace kendisini, küresel çevre sorunlarına dikkat çekerek yeşil ve barış dolu bir gelecek için çözümler üretmeye çalışan bir örgüt olarak tanımlamaktadır (Greenpeace, 2024a). Bunun için de biyo-çeşitliliğin korunması, toprak-hava-su kaynaklarını korumak ve silahsızlanmaya destek verme gibi amaçları gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Politik ve ticari menfaatlerden uzak durduğunu belirten hareket, şirket ve hükümetlerden gelen yardımları kabul etmediğini belirtmektedir. Dünyanın farklı bölgelerinde örgütlenerek örgütlendiği bölgenin temel çevre sorunlarını önceleyerek kamuoyu oluşturmaya çalışmaktadır. Burada Greenpeace'in genel ilkeleri esas alınarak yereldeki sorunlara dikkat çekilerek çözüm üretilmeye çalışılmaktadır. Şu anda merkezi Amsterdam'da bulunan Greenpeace'in küresel olarak belirlediği çalışma ve örgütlenme alanları; iklim değişikliği, okyanuslar, GDO'lu ürünler, ormanlar, nükleer çalışmalar ve toksik maddeler olarak ön plana çıkmaktadır. Daha yerel ve bölgesel çalışma alanlarının önceliği olarak örneğin; Türkiye'de Akdeniz'i koruma, tarım kampanyası, iklim değişikliği, enerji, nükleer çalışmalar konularına ağırlık vermektedir (Greenpeace, 2024b).

Örgütün dikkat çeken ve ilginç eylemlerinden birini de gemiler ile yürüttüğü çalışmalardır. Tekne ile başlayan denizlerdeki mücadele şu an açık denizlerde üç adet büyük gemi ve taciz botları ile sürmektedir. Rainbow Warrior, Arctic Sunrise, ve Esperanza adlı gemiler çevre sorunlarına dikkat çekmek için denizlerde seyretmektedir (Greenpeace, 2024c). Genel olarak

gemiler çevre sorunlarına neden olan faaliyetleri engelleme ve bozma yoluna gitmektedir. Rainbow Warrior gemisinin 1989 yılında Yeni Zelanda’da batırılması Greenpeace’i daha bilinir hale getirmiştir. Aynı isimle yenilenen iki gemi ile dünyadaki farklı çevre sorunlarına dikkat çekmeye çalışmaktadır. Arctic Sunrise gemisi de Kuzey Kutbu’nda petrol aramaları sonucu buzulların zarar görmesini engellemek ve kaçak balık avcılığının önüne geçmek için çalışmalar yapmaktadır. Son olarak da destekçi ve aktivistlerinin oylaması ile seçilen Esperanza gemisi ormanların korunması çalışmalarında kullanılmaktadır (Greenpeace, 2024c).

Greenpeace’in çevre sorunlarına dikkat çekmek için yürüttüğü kampanya stratejileri; raporlar hazırlama, lobi yapma, sanayi ile işbirliği yapma ve çevre bilgisi sağlama şeklinde sıralanabilir. Küresel dünyada artan belirsizlik ve risklere karşı farkındalık oluşturmak için Greenpeace, farklı iletişim kanallarına başvurmaktadır. Popüler kültür yoluyla da çevre sorunlarını bilinir kılma çabası bulunmaktadır (Doyle, 2007). Örneğin; çevre sorunlarının boyutuna dikkat çekmek için kullanılan fotoğraf ve görseller Greenpeace’in önemli iletişim stratejilerinden birini oluşturmaktadır. Kitle iletişim araçları ile dolaşıma sokulan bu görseller sorunun zihinlerde daha kalıcı olmasını sağlamaktadır. Boettger, Greenpeace’in başarısının sırrını resimlere borçlu olduğunu belirtmektedir (Boettger, 2001). Geline aşamada ise örgüt görsel kampanyasını yenilenebilir enerji kaynakları ve küresel ısınma konularına odaklamaya çalışmaktadır.

Örgütün ilginç eylemlerinden biri de petrol şirketleri Shell ve BP’nin yönetim kurulu toplantılarına

katılabilmek için şirketin hisselerine ortak olmasıdır. Greenpeace, yönetim kurulu toplantılarına katılarak petrol ve atıklarının neden olduğu çevre sorunlarını şirket yönetici ve ortaklarına anlatmak istemiştir. Fakat bu eylem spekülasyonları beraberinde getirmiştir. Örgütün şirketlerin politikalarına destek olduğu ya da sektördeki diğer şirketler tarafından bu eylemi yapmaya yönlendirildiği iddiaları ortaya atılmıştır (Hürriyet, 2000). Bunun üzerine Greenpeace, şirketlerdeki hisselerinin sattığını duyurmuştur.

Sonuç

Küreselleşme süreçleri birey ve toplumlara fırsatlar sağladığı kadar da yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Sorunların ortaya çıkması ile birlikte farkındalığı arttırma ve çözüm üretebilme ihtiyacı küresel sivil toplumun ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Küresel sistemin devletler, çok-uluslu şirketler ve ulus-ötesi örgütler gibi devlet-dışı aktörlerden oluştuğu göz önüne alındığında uluslararası toplumun çeşitlenmesinin bir ayağını da küresel sivil toplum oluşturmaktadır. Küreselleşme süreçleri ile ilişkili olan küresel sivil toplum yeni siyasal, ekonomik ve toplumsal sorunlara dikkat çekerek dünya siyasetinin gündemini etkileyebilmektedir.

Çevre sorunlarının küreselleşme süreçleri ile birlikte etkisini arttırması önem kazanmaya başlamıştır. Bu sorunun gündemde tutulması ve çözüm arayışları KST’da çevre aktivizmini öne çıkarmıştır. Greenpeace de 1970’lerden beri faaliyet yürüterek çevre sorunlarına dikkat çekmektedir. Genel olarak iklim değişikliği, nükleer enerji ve besinler konusuna dikkat çekmek ile birlikte bölgesel örgütlenmesiyle de yerelin sorunları konusunda farkındalık ve bilinirlik sağlamaya çalışmaktadır. Bunun için de

bu çalışmada dikkat çekildiği üzere kendine özgü yöntemler ile farklı stratejiler izlemektedir.

KAYNAKÇA

Anheier, H., Glasius, M., & Kaldor, M. (2001). Introducing global civil society. *Global civil society, 2001*, 3-22.

Boettger, C. (2001). The role of photography in Greenpeace's strategy. C. Boettger ve F. Hamdan (Ed.) *Greenpeace: changing the world: the photographic record* içinde. Steinfurt: Rasch & Rohring.

Chandhoke, N. (2002). The limits of global civil society?. H. Anheier, M. Glasius ve M. Kaldor (Ed.), *LSE Global Civil Society Yearbook 2002* içinde. London: Oxford University Press.

Diamond, L. (1997). Civil society and the development of democracy. *Estudio Working Paper*, (101).

Doyle, J. (2007). Picturing the climate: Greenpeace and the representational politics of climate change communication. *Science as Culture*, 16(2), 129-150.

Erwood, S. (2011). *The Greenpeace chronicles: 40 years of protecting planet*. Amsterdam: Greenpeace International.

Ford, L. H. (2003). Challenging global environmental governance: social movement agency and global civil society. *Global Environmental Politics*, 3(2).

Greenpeace (2024a). Core Values. (7/4/2024 tarihinde <http://www.greenpeace.org/international/en/about/our-core-values/>).

Greenpeace (2024b). Sık sorulan sorular. (7/4/2024 tarihinde <http://www.greenpeace.org/turkey/tr/about/faq/>)

Greenpeace (2024c). *Our ships*. (7/4/2024 tarihinde <http://www.greenpeace.org/international/en/about/ships/>).

Heywood, A. (2017). *Politics*. Bloomsbury Academic.

Hürriyet (2000). *Dünya çevrecileri Shell hissesi aldı*. (30/4/2024 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/dunya-cevrecileri-shell-hissesi-aldi-39140190>).

Kaldor, M. (2003). The idea of civil society. *International Affairs*, 79 (3).

Scholte, J. A. (2000). Global civil society. Ngaire Woods (Ed.) *Political economy of globalization*. Palgrave Macmillan.

Tosun, G. E. (2003). Global sivil toplum, siyaset ve yurttaşlık, *Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi*, 1(4), 59-73.

Yıldız, Ö. (2007). Küresel sivil toplumun paradoksları. *Sosyoloji Dergisi*, (17).

BÖLÜM III

Rekabet ve Uluslararası İlişkiler

Mehmet Erkan KILLIOĞLU¹

Giriş

Uluslararasıındaki rekabetin ve onun bileşenleri üzerinde akademik veya siyasi bir konsensüs ortaya çıkmamıştır. Literatürde bu konu ile ilgili olarak “Stratejik Rekabet” veya kısaca “Rekabet” olarak adlandırılan bir yarışma ve kontrol süreci hakkında sınırlı tarif ve açıklama vardır. Bir örnekle açıklamak gerekirse Uluslararası İlişkiler alanının bilinen sisimlerinden birisi olan Kenneth Waltz “Structural Realism After the Cold War” adlı çalışmasında rekabet kelimesini sadece üç defa kullanmıştır. Oysa ki onun tarif ettiği Soğuk Savaş sonrası dönem stratejik ortamını ve bu ortamın şartlarını okuyucunun kafasında canlandırabilmesi için bu kavram kilit önemdedir ve daha fazla vurgulanmasında ve ön plana

¹ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale/Türkiye, Orcid: 0000-0002-3146-2609, mehmeterkan@comu.edu.tr

çıkarılmasında bir sakınca olmayacaktır (Waltz, 2000). Rekabetin uluslararası ilişkilerle ilgili tanımlarında “karşı tarafın kazanımlarını azaltmayı amaçlayan davranış biçimi”, “uluslararası sistemde faaliyet gösteren iki veya daha fazla aktör arasında uyuşmayan ve uyumlulaşmayan yüksek strateji ve politika tercihlerinin bulunması, bunun sonucunda aktörlerden bir kısmının veya tamamının diğerinin çıkarlarına zarar verecek tavır ve davranışlar içerisine girmesi” denilmektedir (Milner, 1992; Burkhart ve Woody, 2017). Bu yüzden Uluslararası İlişkiler Sisteminde rekabet devletlerin aralarında çatışmaya girmedikleri rekabetçi bir sistem tarif edilmektedir. Bu durumun üç belirleyici unsuru vardır. Bunlar:

- Algılanan ilgi,
- Karşılıklı avantaj elde etme çabası, (Çoğunlukla Sıfır Toplamlı Oyun şeklinde)
- Ulusal çıkarla uyumlu olmayan bir fayda veya meta talebi.

Bu sayılanları elde etme çabası hemen doğrudan rekabete yol açmayacaktır. Devletlerin önünde birbirlerini hırpalamadan çıkarlarını azamileştirebilecekleri bir yol daha vardır; işbirliği (Lindblom, 1965; Keohane, 1984; Milner, 1992). Uluslararası İlişkiler teorisinin önemli önermelerinden birisi de devletlerin amaçlarına ulaşmak için işbirliğine gitmeye meyilli olduklarıdır. Zira işbirliği girişimleri fayda/maliyet açısından bakıldığında, rekabete göre daha kazançlıdır (Jervis, 1978; Oye, 1986; Glaser, 2010). Bu açıdan rekabet sürecine Uluslararası İlişkiler perspektifinden bakıldığı zaman, rekabetin amacının uluslararası arenada avantaj elde etmek ve fayda sağlamak olduğu görülmektedir. Bu yaklaşım devletler veya grupların geleceğe

yönelik plan ve beklentilerin (devlet ve toplumun güvenliği gibi) etkisiyle rekabete girdiklerini öngörmektedir (Morgenthau, 1993).

Devletler küresel uluslararası sisteme liderlik etme, diğer devletlerle eşdeğer statüye yükselme, diğer devletleri etkileme ve yönlendirme imkânı vb. konularda rekabete daha fazla açıktır. Hans Morgenthau bu konuyu “çıkar güç kapsamında belirlenir” şeklinde formüle etmiştir (Morgenthau, 1993). Bu yaklaşım keza, rekabetçi davranışın milli amaçlara ulaşmak için uygun olan birkaç hareket türünden biri olduğunu da savunur. Bu iddiayı günümüzde İkinci Dünya Savaşı’nın kaybedenleri Almanya ve Japonya ise yalanlamaktadır. Başta bu iki devlet olmak üzere Kıta Avrupası ve dünyanın genelinde yeni savaşa girilmemesi uluslararası toplumun öncelikli konusudur. Bu iki devletin uluslararası sisteme yeniden tehdit oluşturmaması için galip devletler uluslararası sistemi, siyasi ve askeri yapıyı yeniden dizayn etmeye çalışmıştır. Bu iki ülke genel olarak günümüzde askeri alanda ve güvenlik konularında da rekabetçi değildir daha çok uluslararası işbirliği ve uluslararası kurum ve kuruluşlara katılarak varlığını gösterme yolunu tercih etmektedirler. Bu noktada yukarıda tarif edilen hali ile rekabet, klasik uluslararası ilişkiler teorilerinden birisi olan Realizm’le benzer özellikler sergilemektedir (Morgenthau, 1993). Realist yaklaşım, rekabetin siyasi ve askeri olanları ile diğer türleri arasında kesin bir ayrım yapmaktadır. Keza bu ayrım güç ve prestij konuları için de geçerlidir. Bu yaklaşım rekabete tutuşan devletlerin potansiyel amaçlarının da tespiti fırsatını sağlamaktadır.

Devletler çok farklı konularda rekabete girebilmektedir. Bazıları prestij ve statü gibi somut konulara, bazıları da maddi konulara öncelik verebilir. Askeri ve siyasi rekabet konularına

gelince bu ikisinin tüm diğer rekabet türlerine göre daha baskın ve öncelikli bir konumda olma mecburiyeti yoktur. Sonuç olarak devletler arasındaki rekabet pek çok farklı şekilde kendisini gösterebilir. Keza devletler birbirleri ile çok farklı şekillerde rekabet edebilirler ve bu kapsamda rekabete konu olan amaçlar ihtiyaçlar hiyerarşisinde aşağı veya yukarı hareket edebilir, öncelik sıraları değişebilir. Bu türden durumlarda devletler de değişen siyasi veya askeri şartlara göre kendilerini ayarlarlar. Bunun sonucunda rekabetin şekli ve derecesi de değişebilir.

1. Tarihi Arka Plan

Günümüzdeki uluslararası rekabet ortamını anlayabilmek için bu terimin izlediği tarihi seyre bakmak yerinde olacaktır. Uluslararası rekabetle ilgili tarihi kaynaklar oldukça fazladır zira dünya tarihi bir anlamda bu rekabet sürecinin kendisidir. Bu yüzden bu konuyu açıklama noktasında rekabetin artışı ve doğası ile ilgili bazı genel olarak bilinen tarihi olaylara ve dönemlere değinilerek konunun açıklanması yolu tercih edilmiştir.

Aradaki yakın ilişkiye rağmen genel olarak, Dünya tarihinin genel seyri içinde stratejik rekabet yumuşatılmış ve gözden uzak tutulmaya çalışılmıştır. Bu durum genelde devletlerin bir dereceye kadar kolektif güvenlik sağlamak için işbirliği yapmaya çalıştıklarında ve ihtiraslarını baskılamaya çalıştıkları durumlarda daha belirgindirler. Sebebi de açıktır, taraflar birbirlerini rahatsız etmek ve taciz etmek istememişlerdir. Bu duruma en güzel örnek 1815 yılında toplanan Viyana Kongresi sonrasında ortaya çıkan Avrupa Ahengi dönemidir (Schroeder, 1986). Bu döneme ek olarak verilebilecek bir diğer örnek ise 1919-1939 yıllarındaki İki savaş Arası Dönem ve İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesini takip eden birkaç

yıllık geçiş dönemidir. Bu sayılan örneklemelerin hepsinde önce devletlerin olayları nasıl düzenlemeye ve kontrol etmeye çalıştığı, rekabete girmeden önce ilişkilerini nasıl yürütmeye çalıştıkları konularına değinilecektir.

2. Avrupa Ahengi

Napolyon Fransası'nın Koalisyon güçlerine yenilmesinden sonra İngiltere, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Prusya ve Rusya koalisyonu Fransa ile masaya oturmuştur. Viyana Kongresi'nde biraraya gelen bu devletlerin çıkarları birbirinden oldukça farklıdır, bu da adil bir barış antlaşmasının ortaya çıkmasına engel olmuştur. İngiltere, benzer olayların tekrar yaşanmaması için Avrupa devletleri arasında birbirleri ile irtibata geçebilecekleri ve birbirlerine danışabilecekleri bir istişare mekanizması kurulması taraftarı olmuştur (Ikenberry, 2001). Bu isteğin sonucunda Avrupa Ahengi ortaya çıkmıştır. Viyana Kongresi antlaşmasına göre düzenlenen yapıda Avrupa'nın büyük devletleri olası krizleri ad hoc görüşmeler veya toplanacak kongreler yoluyla çözüme ulaştırmaları öngörülmüştür. Tali önemdeki konularda ise bykleilikler düzeyinde yapılacak görüşmelerde çözüme ulaştırılması noktasında hem fikir olunmuştur (Dunbabin, 1993; Soutou, 2000). Yapılacak olan bu görüşmeler devletler arasındaki irtibatı artırmıştır. Bu sayede neredeyse her devlet diğer devletler hakkında daha fazla bilgiye sahip olabilmıştir. Karşılıklı güven veya güvensizliği daha da artıran bu durum olası krizlerin eskiye nazaran daha rahat yönetilmesi fırsatını taraflara sağlamıştır (Lindley, 2003/2004). Ancak bu yapı büyük devletleri merkez alan bir sistemdir ve büyük devletler bu yapıyı hemen her fırsatta kendi çıkarlarını gerçekleştirmek yninde manipüle etmeye çalışmıştır (Mazarr vd., 2018).

Sistem kapsamında yapılan görüşmelerde, ortaya çıkan istişare mekanizmasının bozulmaması için büyük devletler tek taraflı hareket etmemeyi kabul etmiştir (Elrod, 1976; Schroeder, 1986). Devletleri güçlerinin sınırlandırılmasına razı olması rasyonel bir yaklaşım ve fayda/maliyet analizi süreci sonrasında ortaya çıkmıştır. Ek olarak ortak kültürel ve siyasi değerlere dayandıkları iddiasında olan Avrupa devletleri ortak çıkarları da olan ve bunu diğerinin tamamen zararına olmadan da gerçekleştirebileceklerini de fark etmiştir (Kissinger, 1957). Devletler bu mekanizmadn dışlanmamak için isteklerini sınırlandırmayı veya gizlemeye çalışmayı tercih etmiştir. Richard Elrod bu duruma örnek olarak Rus Çarlığı'nın Osmanlı Devleti ve Türkiye ile ilgili ihtiraslarını örnek göstermektedir (Elrod, 1976. Avrupa devletleri ayrıca diğer devletlerin hayati çıkarlarını da tehdit etmemeye dikkat etmiş, başka ülkelerin prestijlerini sarsacak girişimlerden de uzak durmaya çalışmıştır (Schroeder, 1972; Lascurettes, 2017). Galip devletlerin olumlu görüşü sonucunda Fransa 1818 yılında bu sisteme dahil edilmiştir. Galip devletler kendi adlarına ılımlı ve müsamahakar bir yaklaşımın bu yeni politikanın uygulanma süresini uzatacağını görmüşlerdir. Zira istikrar döneminin uzaması tüm devletlerin çıkarınadır (Jervis, 1985).

Avrupa Ahengini uygulanabilir kılan bir dizi konjonktürel sebep vardır. Bunlardan ilki, Avrupa'nın Fransa'yı kontrol altına alma çabasıdır. Napolyon Savaşları kıta için oldukça yıkıcı olmuştur. Bu yüzden büyük devletler benzeri bir durumun tekrarından yana olmamışlardır. Kendi çıkarları ve taleplerini kontrol altına alma yoluna giden büyük devletler diğer devletlerden de benzer bir tutum beklemiştir. Avrupa'nın büyük güçleri mevcut statüko ve sınırların

korunması yönünde hassas davranmıştır. Zira bu sistem yeni ortaya çıkmıştır ve Napolyon Savaşları sebebiyle de kesintiye uğramıştır. Tüm bu sayılanlar yüzünden Avrupa Ahengi oldukça yapıcı bir araç olmuştur. Amacı da Viyana Kongresi sonrasında kurulan sistemin devamını sağlamak olmuştur. Sonuç olarak, devletler arasındaki işbirliği ve güç birliğinin gelecekte de devam etmesi umudu, Napolyon'a karşı verilen savaş esnasında ortaya çıkmıştır. Avrupa Ahengi bu ortak girişimin, dayanışmanın bir hatırası olarak görülmüştür (Rich, 1985).

Tüm bu kısıtlamalara karşın tarihçi Paul Schroeder Avrupa Ahengini, Avrupa devlet sisteminde önemli bir değişim olarak tarif etmiştir (Schroeder, 1989). Devlet idaresinde uygulanan norm ve kurallarda ortaya çıkan bu değişim sayesinde Ahenge dâhil olan devletler kıta içinden ve dışından gelen tehditler ve krizleri başarılı bir şekilde yönetebilmiştir (Schroeder, 1986). İstişare ve görüşmeler devletlerarası ilişkilerde bir dereceye kadar şeffaflık sağlamıştır, bu sayede de yanlış anlaşılmaların önüne geçilebilmiş ve bir dizi kriz çıkmadan önlenebilmiştir. Ancak bu kıtadaki devletler arasındaki rekabetin toptan ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. Rekabet ve sürtüşmeler var olmaya devam etmiştir ancak daha mutedil ve dar kapsamda tutulmaya çalışılmıştır (Jervis, 1982). Bu sayede büyük güçler karşılıklı görüşmelere devam edebilmiş ve ortak karar alabilmiştir (Wright, 2015; Dunbabin, 1993). Avrupa'daki siyasi/devletlerarası ilişkilerde Ahenk var olmuştur ancak bu konsensüs olduğu anlamına da gelmemiştir. Ahenk sona erdiği zaman bu durum daha açık şekilde ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda kıta genelinde dondurulan ve ötelenen sorunlar kaldığı yerden devam etmiş, baskılanan rekabet de tekrar günyüzüne

çıkıştır. Daha eskisine göre daha şiddetli ve sıfır toplamli bir oyun haline dönüşmüştür. Bu duruma 1854 Kırım Savaşı iyi bir örnek olarak sıklıkla zikredilir.

Kırım Savaşı, 1815 Viyana Kongresi'nden beri kıtada yaşanan ve büyük güçlerin dâhil olduğu ilk büyük savaş olmuştur (Schroeder, 1972). Ancak Ahengin dağılması birden bire olmamış, kıta çıkan siyasi ve sosyal değişimlerle bu duruma hazırlanmıştır. Bu değişimlerin önemlilerinden biri 1848 Devrimi'dir. Devrim, Avrupa'daki muhafazakâr ve liberal devletler arasındaki ideolojik farklılığı belirginleştirmiştir. Buna ek olarak Avrupa Ahengi, Pan Cermenizm gibi düşünceler tarafından sarsılmıştır. Pan Cermenizm vb. düşünceler benzer kültüre sahip ülkeler arasında dayanışmayı öngördüğü için Ahengin yapısında çatlağa sebep olmuştur (Soutou, 2000). 1848 Devrimi ayrıca siyasette yeni bir liderler kuşağının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu kuşak haliyle Avrupa Ahengine daha az aidiyet duymuştur (Jervis, 1982; Kupchan ve Kupchan, 1991). Bu sebeplerin de etkisiyle Ahengin işleyişi bozulmuştur (Rich, 1985). Kırım Savaşı, Avrupa Ahengi'nin devrini kapattığını ilan etmiştir. Bunun sonucu olarak da Güç Dengesi dinamikleri yeniden devreye girmiştir (Mearsheimer, 1994/1995). Savaştan sonra bu güç dengesi dinamikleri sebebiyle bir dizi daha savaş patlak verecektir (Schroeder, 1989). 18. yüzyılın sonuna doğru ise bölgesel üstünlüğü ele geçirme amaçlı rekabet şiddetlenmiş, bunun sonucunda Avrupa devletleri bir dizi krizle daha yüzleşmek zorunda kalmıştır. Bunlara 1898 Fashoda Krizi, 1912 Trablusgarp ve Balkan Savaşları örnek olarak verilebilir. Bu noktada Avrupa Ahengine olan güveni sarsan gelişmelerden biri de bu yapının istişare mekanizmalarının dönemin en önemli jeopolitik tehdidi olan

Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması ile başa çıkamamasıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması hâkimiyet bölgesinden bir güç boşluğu ortaya çıkarmıştır. Diğerlerine üstünlük kurmak isteyen devletler de bu fırsatı değerlendirmeye çalışmıştır bu da istikrarsızlığı daha da artırmıştır (Mazarr vd., 2018).

3. Milletler Cemiyeti Örneği

Devletler arasındaki rekabeti düzenlemek adına ikinci girişim iki dünya savaşı arasındaki dönemde ortaya çıkmıştır. Bilindiği üzere Birinci Dünya Savaşı özellikle Avrupa Devletleri açısından büyük bir insan ve malzeme kaybına sebep olmuştur. Savaşın sonuna doğru, 1917 yılında çatışmaya dâhil olan ABD'nin savaşın kendi toprakları üzerinde olmaması ve sona yaklaşıırken savaşa dahil olması sebebiyle kayıpları Avrupa devletlerine göre oldukça az olmuştur. Avrupa'da ise tüm altyapı ve ekonomik sistem çökmüştür. Kıtadaki iki büyük imparatorluk; Avusturya-Macaristan ile Osmanlı İmparatorluğu dağılmış, Rusya'da rejim değişikliği olmuş ve uluslararası sistemin sınırına çekilmiştir. Savaşın galipleri arasındaki İngiltere de ciddi derecede zarara uğramıştır. İşte bu noktada ABD Başkanı Woodrow Wilson bu türden bir trajedinin yeniden yaşanmasını engelleyecek kurumlar kurulması önerisini ortaya atmıştır. Zira Wilson yaşanan gerginlikler ve ortaya çıkan büyük savaştan birinci derecede güç dengesi politikasının sorumlu olduğu kanaatindedir. Wilson bu yüzden tüm büyük güçleri bağlayacak ve onları sınırlandıracak bir yapı kurulması kurulması taraftarı olmuştur (Ikenberry, 2001).

Bu sebeple Wilson düşüncelerini hemen her yerde ifade etme yoluna gitmiştir. Wilson'a göre oluşturulacak uluslararası bir ahenk sayesinde dünya barışı korunabilecektir. Wilson bu görüşünü 1917

yılı Ocak ayında, ABD savaşı dâhil olmadan önce dile getirmiştir. Bir yıl sonra, 1918 yılı Ocak ayında ABD Kongresi'nde yaptığı konuşmasında ve Wilson Prensipleri olarak da bilinen 14 maddeden oluşan önerisinde uluslararası ahengin kurulmasını ve koordinasyonunu sağlamak için bir Milletler Cemiyeti kurulmasını önerisini de dile getirmiştir. Yine Wilson'a göre kurulacak bu cemiyet sayesinde büyük devletlerin olduğu gibi küçük devletlerin de uluslararası siyasi sisteme katılımı sağlanacak, özellikle küçük devletlerin toprak bütünlükleri ile siyasi bağımsızlıklarını korumaları sağlanacaktır. Fransa, saldırganlığa karşı kolektif tepkinin garanti altına alınması adına Milletler Cemiyeti'nin askeri bir kanadının da olması önermiştir. Bu sayede Almanya'dan gelebilecek bir saldırıyı önlemeyi ve caydırmayı amaçlamıştır. Ancak ABD, klasik izolasyon politikası gereği Avrupa devletleri arasındaki rekabetin bir parçası olmaktan kaçındığından dolayı Fransa'nın önerisine mesafeli kalmayı tercih etmiştir. Zira Wilson, ABD Senatosu ve üyelerinin böyle bir öneriyi kabul etmeyeceği ve ülkesini bir yükümlülük altına sokmak istemeyeceğinin farkındadır (Ikenberry, 2001).

Milletler Cemiyeti üyelerinin toprak bütünlüğüne saygı ve üye devletler arasında dayanışma gibi maddelerden oluşan bir sözleşmeye göre şekillendirilmiştir. Avrupa Ahengi gibi üye devletler arasında istişarelere büyük önem verilmiş, bu görüşmelerin Cenevre'de düzenli olarak yapılması karara bağlanmıştır (Kennedy, 1989). Bununla birlikte 1919 Antlaşması güç dengesi anlayışına göre şekillendirilmiştir. Ancak bazı muhalefet şerhleri de mevcuttur, Avusturya ve Almanya'nın birleşmesinin (Anchluss) kabul edilmemesi gibi. Bu sayede Almanya'nın askeri gücünün yeniden

toparlanmasının önlenmesi amaçlanmıştır (Soutou, 2000). Milletler Cemiyeti'nin tüm bu sayılanlara karşın en önemli dezavantajı ise bizzat ABD'nin kendisi olmuştur. Cemiyetin kuruluş fikrini ortaya atan ABD yönetimi, Senato'da yaşanan vetodan dolayı Milletler Cemiyetine üye olamamıştır. Öyle ki, Milletler Cemiyeti'nde Sovyetler Birliği üye iken cemiyetin fikrini ortaya atan ülke kendi önerdiği kuruluşa üye olmaktan imtina etmiştir. Birinci Dünya Savaşında siyasi, ekonomik ve sosyal olarak oldukça yıpranan İngiltere ve Fransa ise Cemiyet bünyesinde ortaya çıkan güç boşluğunu doldurmaya çalışmıştır. Bunun sonucunda cemiyet bünyesindeki en önemli ve aktif üyeler haline gelmişlerdir (Kennedy, 1989). Birinci Dünya Savaşı'nın olumsuz hatıralarının henüz çok taze olması sebebiyle Avrupa devletleri cemiyet bünyesinde önemli derecede işbirliğine gitmiş, Fransa ve Almanya ikili ilişkilerini geliştirme yoluna gitmiştir. İlişkilerin geliştiği bu ortamda Fransa, 1923 yılında Almanya'nın Ruhr sanayi bölgesini işgal etmiştir. Ancak Fransa'nın bu hamlesi Almanya'nın siyasi ve askeri seyrini şekillendirmiş, İkinci Dünya Savaşı'na giden yolda ilk adımın atılmasını sağlamıştır. Almanya o dönemde bu işgale sessiz kalmış, 1925 yılında imzalanan Locarno Antlaşması ile de yeni sınırı tanımak zorunda kalmıştır. Yeni sınır çizgisinin garanti altına alınması adına da Almanya'ya Belçika ve Fransa'ya saldırmama taahhüdü de verdirilmiştir. Bu gelişmeleri 1928 yılında Milletler Cemiyeti üyelerinin büyük bir kısmının katılımı ile Briand-Kellog Paktı'nın imzalanması izlemiştir. Pakt ile üye devletler arasında gerginliğe yol açan sorunların çözümü için barışçı yolların kullanılmasına öncelik verilmesi taahhüdü alınmıştır (Duroselle, 1972).

Faal olduğu sürede Milletler Cemiyeti bir dizi toprak anlaşmazlığını kısmen çözmeye muktedir olmuştur. Ancak 1918 sonrası dönemin uluslararası düzeni galip devletlerin aşırı tutumları sebebiyle sürdürülebilir olmamış, Birinci Dünya Savaşı'nın mağlubu Almanya ve kazanan tarafta olmalarına rağmen bekledikleri faydayı elde edemeyen Avrupa'da İtalya ve Uzakdoğu'da Japonya revizyonist politikalar izlemeye başlamıştır. Bu da oluşturulan Milletler Cemiyeti düzenini tehdit etmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonunda imzalanan barış antlaşmaları sırasında kendilerine haksız edildiğini düşünen bu üç devletin öncelikli amacı önce statükoyu değiştirmek daha sonra da büyük devlet haline gelmek olmuştur. Bu kapsamda ilk ciddi girişimi Japonya 1931 yılında Mançurya'yı işgal ederek yapmıştır. Bu olayda Milletler Cemiyeti'nin üyesi ve ya diğer devletlerden gelen saldırganlığa karşı yapabileceği bir şey olmadığı ortaya çıkmıştır (Kennedy, 1989). Milletler Cemiyeti, Japonya'yı sadece kınayabilmiştir. Ek olarak Cemiyet, Mançurya'nın işgalini soruşturmak için bir komisyon oluşturmuştur. Japonya'nın bu girişimlere cevabı ise cemiyet üyeliğinden ayrılmak olmuştur. Japonya'yı İtalya izlemiş ve 1936 yılında Habeşistan'ı işgal etmiştir. İtalya'nın bu hamlesi Milletler Cemiyeti'nin itibar ve prestijini yok etmiştir (Dunbabin, 1993).

Milletler Cemiyeti 1918 sonrası dönemdeki antlaşmaların ihlal edilmeye başlanması sebebiyle etkisizleşmiş ve gözden düşmüştür. Yapılan antlaşmaların tanınmaması furyasına Almanya da katılmış ve 1936 yılı Mart ayında silahtan arındırılmış olan Ruhr bölgesine asker sokmuş, bundan iki yıl sonra da Avusturya ile birleşmiştir. Milletler Cemiyeti ne bu olaylarda ne de İspanya İç Savaşı'nda ne de Japonya'nın 1937 yılında Çin'e saldırmasında bir

varlık gösterebilmiştir. Bu artan gerginlik ortamında taraflar hızla silahlanmaya başlamıştır (Kennedy, 1989).

Milletler Cemiyeti'nin başarısız olmasında tarihçiler ve siyaset bilimciler bir dizi sebep saymaktadır. Cemiyetin pek çok yönden eksikleri vardır, bunlardan en önemlisi ise bir yaptırım ve caydırma mekanizmasının olmamasıdır (Kennedy, 1989). Milletler Cemiyeti ve genel olarak da Birinci Dünya Savaşı sonrası düzen ve onun zaafı Versailles Antlaşması ile irtibatlıdır. Bu antlaşmanın eksikleri ve kusurları antlaşmanın kaybedeni Almanya ile kazananları arasında bulunan İtalya ve Japonya'yı aynı çizgide buluşturmuş ve statükoya karşı çıkmalarına sebep olmuştur (Bennett ve Lepgold, 1993).

1929 yılında yaşanan büyük ekonomik kriz de Milletler Cemiyetini zayıflatan bir başka olay olmuş ve ülkeler arasındaki rekabeti kızıştırmıştır. 1933 Haziran ayında Londra'da toplanan uluslararası ekonomi konferansının sonuçsuz kalması rekabeti daha da artırmıştır. Oysaki konferans, devletlerin uluslararası ekonomik krize karşı çözüm önerileri getirmeleri amacıyla toplanmıştır. Sonuç ise tam aksi olmuştur. Devletler korumacı politikalara yönelmiş bu da devletler arasındaki rekabeti şiddetlendirmiştir (Milza, 1979). Ekonomik gerginlik, siyasi ve askeri rekabeti teşvik etmiştir. Bu da uluslararası gerginlikleri kışkırtmıştır. Ekonomik Kriz ayrıca soruna çözüm bulamayan geleneksel siyasi partilerin halk desteğini yok etmiş, bunun sonucunda ise marjinal gruplar ve partiler siyaset yapacak ve mesajlarını geniş kitlelere ulaştıracak bir ortam bulmuştur (Kennedy, 1989). Bu yeni partilerin ve lider kadrolarının krize karşı tepkisi korumacılık yönünde olmuş, ülkelerini ve ekonomik yapılarını korumak için artan gümrük vergileri ve ithalat

yasakları ile kendi içlerine kapanmışlardır. Ancak diğer devletlerden ekonomik açıdan geri kalmamak için de milli endüstri hamlalarına ağırlık verilmiştir. Bu da ülkeler arasındaki ticareti azaltmış bunun sonucunda azalan ekonomik temas ve işbirliği sonucunda karşılıklı bağımlılık da azalmıştır. Bunun sonucunda birbirlerine ihtiyaçları azalan ülkeler daha kolay rest çeker ve rekabete girer hale gelmiştir (Milza, 1979).

Birinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Milletler Cemiyeti fikrini ortaya atan ABD, savaşa dâhil olduktan sonra Avrupa'nın iç çekişmelerinde taraf olarak yıpranmamak için geleneksel izolasyonist politikasını izleme ve kendi kıtasına çekilmeyi tercih etmiş, Wilson idealizmini de terk etmiştir. Bunun sonucunda İngiltere ve Fransa'yı Avrupa'da yalnız bırakmıştır. Gerek bu sebepten gerekse de 1929 yılında yaşanan küresel ekonomik krizden dolayı Birinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan siyasi sistemi koruyacak hiçbir büyük güç kalmamıştır. Tüm bu sayılanlar sebebiyle Avrupa devletleri tek taraflı kararlar alıp uygulama yoluna gitmiştir. Örnekle açıklamak gerekirse: İngiltere 1935 yılında Fransa'ya danışmadan Almanya ile bir deniz antlaşması yapmıştır. Fransa 'da İngiltere'ye bilgi vermeden Sovyetler Birliği ile yakınlaşma yoluna gitmiştir (Kennedy, 1989). Tüm bunların sonucunda Milletler Cemiyeti sistemi hızla dağılmıştır.

4. Birleşmiş Milletler'in Kuruluşu

1815 Avrupa Ahengi ve 1919 Milletler Cemiyeti sisteminin dağılması ister istemez kolektif güvenlik sistemini ve antlaşmalarını yeniden gündeme getirmiştir (Soutou, 2000). İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem bu noktada bu önceki girişimlerle benzerlikler göstermektedir. 1945 yılının Şubat ayında düzenlenen Yalta ve aynı

yılın Temmuz-Ağustos aylarındaki Potsdam Konferansları yeni uluslararası sistemin ve dünya düzeninin ABD, Sovyetler Birliği, Çin ve İngiltere arasında varılacak bir uzlaşma sonucunda kurulacağını göstermiştir. ABD Başkanı Roosevelt bu dörtlüye “Dört Polis” adını vermiştir ve bu grubun dünya barışının korunmasından sorumlu olacağını ifade etmiştir (Schild, 1995). Ancak Roosevelt’in tanınlaması tutmamıştır. Bunun yerine az sayıdaki devletin sorunlarının çözümü için düzenli olarak bir araya gelmeleri düşüncesi ağırlık kazanmış ve bu yaklaşım 1945 yılı Ekim ayında kurulan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin düşünsel temelini oluşturmuştur (Kennedy, 1989). Winston Churchill’in baskısı sonucunda aynı yıl Fransa beşinci üye olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine girmiş, Almanya’nın galip devletler tarafından dört sektöre bölünmesi planında yer almıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası bu dönemde sistemi desteklemek adına bir dizi çok taraflı kurum da kurulmuştur. Ekonomi ve finans alanlarında sanayileşmiş ülkeleri bir araya getirecek olan kurumlara savaş sonrası dönemde dünya ekonomisinin bir an önce işlerlik kazanması için öncelik verilmiştir. Keza 1930’lu yılların kendi kendine yeten ve gümrük duvarları ile korunan ekonomik yapılarının yeniden rekabete yol açması istenmemiş, bu rekabetin önlenmesi için ülkelerin karşılıklı bağımlılığının artırılması uygun bir çözüm olarak görülmüştür (Jervis, 1985; Ikenberry, 2001).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeni bir uluslararası düzen tesisi girişimi temelde iki farklı dönemden oluşmaktadır. Birinci dönem 1941 yılında başlatılmakta ve 1945 yılında da sonlandırılmaktadır. Bu dönem ayrıca Birleşmiş Milletler örgütünün de kuruluşunun ilk safhasıdır. İkinci dönem ise savaş sonrasında

daha belirgin hale gelen Sovyetler Birliği'nin güvenilir bir ortak olmadığının ve olmayacağını anlaşması ile başlamıştır. Bunun sonucunda dünya iki rakip kampa ayrılacaktır; ABD önderliğindeki Batı ile Sovyetler Birliği idaresindeki Komünist Blok (Gaddis, 2000). Batı dünyası genel olarak liberal demokrasiyi ortak payda olarak kabul etmiştir. 1949 yılında bu grubun savunması amacıyla kurulan NATO, üyesi olan ülkelerden birisine yapılacak olan saldırıyı NATO Antlaşması'nın 5. maddesi kapsamında tüm ittifak üyelerine yapılmış olarak kabul edeceğini ilan etmiş ve Sovyet blokuna karşı gözdağı vermeye çalışmıştır. Yapılacak bir saldırıya verilecek cevap kolektif olacaktır. Bu da 19. yüzyıl Avrupa Ahengi sisteminin eşitlik ve kolektif ortak karar verme prensipleri ile benzerlik göstermiştir (Ikenberry, 2001; Lascurettes, 2017).

Tarihçi John Lewis Gaddis'e göre İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra barışçı ve yeni bir dünya düzeni kurma çabasının sekteye uğramasının sebebi ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki düşünce ve yorum farkından kaynaklanmıştır. ABD, ortak güvenlik ve serbest ticaretin güvenliği beraberinde getireceği iddiasında olmuştur. Sovyetler Birliği'nin yaklaşımı ise daha basittir: “Sovyetler Birliği güçlü, Almanya zayıf olmalıdır” (Gaddis, 2000). Bu denklemde Sovyetler Birliği sabit kalırken Almanya'nın yerine o sırada tehdit olan ülke hangisi ise o konulabilir. Bu yaklaşım farklılıkları sonucunda Sovyet tampon bölgesi Doğu Avrupa ile savaş sonrası Almanya'nın durumu şekillenmiştir. ABD, Almanya ve Doğu Avrupa'daki Sovyet varlığı ve nüfuzundan rahatsızlık duymaya başlamıştır. Bu yüzden ABD yönetimi 1946 yılı başında, Kongre'nin ve kamuoyunun da desteğini alarak, Sovyetler Birliği'ne karşı daha sert bir politika izlemeye başlamıştır. Sovyetler Birliği'nin

silahlanma çabaları da ABD'nin daha fazla tehdit algılamasına sebep olmuştur (Gaddis, 2000). Sovyetler Birliği açısından ise benzer güvensizlik ve tehdit algısı mevcuttur. Daha çok ideoloji kaynaklı bu tehdit algısında Stalin'in paranoyasının da etkisi vardır (Gaddis, 2000).

Uluslararası sistemin iki kutuplu hale gelmesi 1946-1947 yılları arasında başlamış, daha sonra da 1949 yılında Almanya'nın Batı ve Sovyetler Birliği arasında "Doğu-Batı" olarak bölünmesi ile resmileşmiştir. Birleşmiş Milletler'in fonksiyonları kısıtlanmıştır zira iki büyük güç Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde birbirlerinin girişimlerini veto etmiştir (Lascurettes, 2017). Bunun sonucunda yeni bir Ahenk ortaya çıkmamıştır zira ABD ve Sovyetler Birliği sistemini doğası üzerinde uzlaşmamıştır (Jervis, 1985; Kupchan ve Kupchan, 1991). Bu gergin ortamda uluslararası rekabet ABD ve Sovyetler Birliği ile sınırlı kalmamıştır. Mevcut iki ittifak yapısına da dâhil olmak istemeyen devletler (Yugoslavya, Mısır ve Hindistan gibi) "Bağlantısızlar Hareketi"ni kurmuştur. Bu gelişmelerle eş zamanlı olarak Komünist blokta çatlaklar ortaya çıkmıştır: Sovyet-Çin rekabeti Komünizm'in tek bir yorumu olmadığını göstermiştir. Avrupa'da ise Fransa, De Gaulle'un çabaları ile ABD etkisi ve yörüngesinden çıkmak için gayret göstermiştir (Kennedy, 1989). Ancak Batı bloğu içindeki rekabet, Sovyetler Birliği'nin durumdan faydalanmaması için kontrol edilmiştir (Rynning, 2015).

ABD ve Sovyetler Birliği, uluslararası sistemin ideolojik, siyasi ve ekonomik görünümünü tayine edebilmek için kıran kırana bir rekabete girseler de her zaman rekabeti devam ettirmemiş zaman zaman işbirliğine de gitmiş ve uzlaşma yolunu seçmişlerdir. Bu

durumlara stratejik silahların kontrolü, 1975 yılında Avrupa’da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı’nın (Conference for Security and Cooperation in Europe) kurulması örnek olarak verilebilir (Soutou, 2000). Bu yüzden Soğuk Savaş döneminde dahi ideolojik rakip olan devletler arasında sürekli bir rekabet olmamış, azda olsa işbirlikleri görülmüştür (Garret, 1976).

5. Devletler Neden ve Niçin Rekabet Eder?

Sorunun cevabı aslında gayet basittir; devletler pek çok farklı şey ve sebep için rekabete girebilirler. Ancak bu çalışmada bu sebepleri aşağıdaki başlıklar altında toplayıp açıklamaya çalışacağız:

- Güç ve güvenlik.
- Prestij ve statü.
- Ekonomik imkânlar ve ekonomik güç.
- Kaynaklar.
- Toprak ve egemenlik hakkı.
- İdeolojiler ve değerler.
- Normlar, kurallar.

Bu başlıkları sırasıyla açıklamak gerekirse:

5.1. Siyasi güç ve güvenlik

Uluslararası ilişkilerde rekabetin en önemli ve temel amacı Klasik Realist söylemde gizlidir. Bu yaklaşıma göre devletler güç ve güvenliğin bir kombinasyonunu ararlar. Uluslararası İlişkiler alanının belki de en iyi kurgulanmış teorisi olarak Realizm’in, devletlerin güç için mücadele içinde oldukları söyleminin kökenlerini Thucydides’e kadar götürenler de vardır. Realizm’de

değınilen bu güç kavramı genellikle devletin sahip olduğu tüm kaynakların toplamı olarak ifade edilir. Bu kaynaklar arasında nüfus büyüklüğü, ekonomik güç ve askeri kapasite ilk akla gelenler arasındadır (Glaser, 2000; Waltz, 2010). Farklı gelenekler genellikle devletlerin neden rekabet ettiğini ve ne kadar güç istedikleri ve ne türden güç dağılımlarının en istikrarlı durumu sağlayacağı noktasında hem fikir değillerdir (Morgenthau, 1973). Örneğın modern yaklaşımlar devletlerin temel-öncelikli amacının güç değıl, güvenlik olduğunu savunur. Zira güvenlik, anarşik bir sistemde tüm devletlerin temel amacıdır. Güç ise güvenliğın sağlanmasına yardım eden bir araçtır (Buzan, Jones ve Little, 1993; Waltz, 2010). Bir dizi farklı yaklaşım ise devletlerin göreceli güç kazanma isteğının rekabet davranışlarını şekillendirdiğine dikkat çeker.

Tüm devletler anarşik bir uluslararası düzen içerisinde güvenlik ve bekaa için rekabet ederken önemli olan diğeri devletlerin elde ettiğı göreceli güç kazanımlarından daha fazlasını elde etmektir (Mearsheimer, 2014). Bir diğeri tartışma ise muhtemel bir savaşı başlatacak veya bitirecek bir rekabet konusuna odaklanır. Bu noktada “Saldırgan” ve “Savunmacı Realizm” olarak iki farklı perspektif karşımıza çıkmaktadır. Saldırgan Realizm uluslararası sistemin yapısının devletleri daha fazla güç biriktirmeye zorladığını savunur. Bu tutum onları daha ileride bölgesel hegemonya arayışına yönlendirebilir (Mearsheimer, 2014). Bu yüzden rekabet ve çatışma, diğeri devletlerden farklı olarak güç dağılımından aldıkları payı arttırmak isteyen bir devlet fazla devletin girişimleri yüzünden ortaya çıkar. Ancak bu durumun sebebi sadece hırs değildir zira devletler bekaalarını garantiye almak istemektedir. Bununla birlikte bu süreçte karşılıklı çıkarlar ve istekler çatışmaya giden yolu

açabilir. Bu durumu da John Mearsheimer “büyük güç politikalarının trajedisi” olarak adlandırmaktadır (Mearsheimer, 2014). Mearsheimer’in bu tarifine karşılık Savunmacı Realizm taraftarları ise devletlerin öncelikli amacı ve talebinin gücünü azamileştirmek olmadığını, daha ziyade uluslararası sistemdeki yerlerini korumaya odaklandıklarını iddia eder (Waltz, 2014). Ancak çok az veya çok fazla güç de zararlıdır. Gücün azlığı, güçlü devletlerin saldırganlığını teşvik edecektir, çokluğu ise sistemdeki diğer devletlerin güçlü devlete karşı cepheleşmesi ve ittifak ilişkileri geliştirmesini teşvik edecektir (Waltz, 2000). Bu yaklaşım uzlaşma, işbirliği veya tavize rekabetteki dinamikleri baskılamak adına daha fazla alan bırakır. Savunmacı Realist yaklaşımın hâkim olduğu bir ortamda milletler bencil tutumların dahi işbirliğine dayalı mekanizmalar yoluyla değişebileceği tamamen kabul etmiştir. Önde gelen Savunmacı Realistlerden Charles Glaser bu yaklaşımın uluslararası sistemin anarşik yapısının güvenlik arayan devletlerde rekabetçi stratejileri sürdürmeleri için genel bir eğilim yaratmadığını iddia etmiştir (Glaser, 2010).

Saldırgan ve Savunmacı Realist yaklaşımların güç ve güvenlik yorumları arasındaki farklılıklar bu yüzden mevcut rekabet konseptinin anlamlandırılmasında önem arz etmektedir. Saldırgan Realizm’e bu noktada Çin örnek verilebilir. Çin, bu bağlamda bölgesel hegemonya talebinin ayrıntılı versiyonu gibidir. Bu yüzden de amacına ulaşmak adına oldukça saldırgan bir askeri politika izlemektedir (Mazarr vd., 2018).

Realistler ayrıca devletlerin göreceli olarak kontrollü hareket etmeye çalıştıklarını, güvenlikleri sağlamak için gerekli ancak diğer devletleri tehdit edebilecek adımları atmaları durumunda ise

“Güvenlik İkilemi” adı verilen durumun ortaya çıkacağını iddia etmişlerdir (Herz, 1953; Glaser, 1997; Montgomery, 2006; Tang, 2009).² Devletler açısından işbirliği risklidir. Bu durumda eğer savunma kapasitesi saldırı gücünden kolaylıkla ayırt edilemiyorsa güvenlik ikilemi daha muhtemeldir. Eldeki silah kapasitesi hem savunma hem de saldırı amaçlı olarak kullanılabiliriyorsa işbirliğinin de olası maliyeti daha yüksek olacaktır. Ancak savunma ve saldırı silahları birbirinden farklılaştırıldığında güvenlik ikilemi yatıştırılabilecektir. Keza savunma stratejileri avantajlı olduğunda da benzer sonuç ortaya çıkacaktır (Mazarr vd., 2018).

Özet olarak, güç ve güvenlik anlayışı konusundaki literatür rekabet konusu ile ilgili bazı örnekleri bünyesinde barındırmaktadır. Devletler genellikle güç için rekabet ederler ancak bazı hallerde, güvenlik sözkonusu olduğunda durum farklılaşabilir zira buradaki oyun diğeri gibi tavizsiz ve sıfır toplamı bir oyun değildir. Rekabetçi yarışmalarında devletler rakiplerinin kazanımlarını daha yakından takip ederler. Gücün elde edilmesi güvenlik ikilemlerine sebep olur. Bazı devletlerin güvenliklerini temin etmek ve garantiye almak aldığı tedbirler diğeri devletler tarafından tehdit olarak algılanır ve bazı durumlarda güvenlik ikileminin tırmanmasına sebep olur (Mazarr vd., 2018).

5.2. Prestij ve statü

Devletler arasında rekabete yol açan ikinci konu statüdür (Paul vd., 2014; Renshon, 2017). Statü, kimlikleri bir dereceye kadar dünya siyasetindeki durum ve tutumlara bağlı olan devletler açısından önemlidir. Statü amaçları genellikle diğeri alanlardaki

² Güvenlik İkilemi tabirini ilk kez kullanan John H. Herz olmuştur.

amaçlara dönüştürülür (jeopolitik veya ekonomik). Örneğin Çin'in dünya siyasetindeki liderlik ve hegemonluk veya ABD ile eşit bir statüde olma isteği, bölgesel hegemon olma isteğinden kaynaklanırken Rusya'nın amaçları ise eski Sovyet nüfuz bölgesinde yeniden hakim güç olmakla talebi ile irtibatlıdır (Mazarr vd., 2018).

Günümüzde dünya siyasetindeki öncelikli trendlerden biri de her geçen gün artan sayıdaki devletin mevcut statüsünden memnun olmamasıdır. Devletler, kimlik, güç ve tarihlerinin onları büyük devlet olmaya zorladığına veya yönlendirdiğine inanmakta, bir seçilmiş hissi içerisinde bulunmaktadırlar. Rusya ve Çin gibi devletler mevcut düzenden menmün olmayanlar grubunun önde gelen ülkeleridir. Bu ülkeler mevcut düzeninin kendilerine hak ettikleri saygıyı göstermediğini düşünmektedir. Talepleri yeni güvenlik doktrinleri ile dış politika vizyonlarında açıkça ifade edilmekte, uluslararası sistemde daha etkin roller talep etmektedirler (Mazarr vd., 2018).

5.3. Ekonomik imkânlar ve ekonomik güç

Devletler statü, güvenlik ve güç gibi jeopolitik sonuçlar istedikleri kadar refah ve ekonomik etki gibi ekonomik kazanımları da isterler. Bir dereceye kadar bu durum daha fazla güç ve güvenlik arayışının bir sonucudur. Tarihi açıdan bakıldığında zaman, ekonomik amaçlarının gerçekleştirilmesi genellikle bir dizi ekonomik politika ile ilan edilmiştir. Bu politikalar Empryalizm, Merkantalizm, Devlet destekli kalkınma ve sanayi politikası, tercihli vergi ve mali politika gibi uygulamalar şeklinde olmuş, devletler yatırım ve ticareti kendi bölgelerine çekmeye çalışmıştır. Ekonomik alanda rekabete ise güncel ve en bilinen örneklerden birisi 1980'li yıllarda ABD-Japonya arasında yaşanan rekabettir. İki ülke askeri ittifak

ilişkisi ile birbirine bağılı olsa da ve jeopolitik konularda sıklıkla istişaralarda bulunulsa da ABD akademik ve ekonomik çevresinin bir bölümü Japonya'yı ABD sanayisine karşı bir tehdit olarak görmüştür (Bergsten, 1982; Blustein, 1988; Fallows, 1989). Bu korkuyu paranoya derecesine kadar çıkaranlar dahi olmuştur. Ama sonuçta Japonya ABD'yi ekonomik yolla işgal edip, Japonlaştırmamış, aksine kendisi üretim ve ticarete ABD'nin şartları ve koşullarına adapte olmuştur.

Jeopolitik konularda yaşanan rekabette olduğu gibi ekonomik rekabet de yerine ve şartlarına göre değişiklik göstermekte, mutlak veya göreceli bir hal alabilmektedir. Devletlerin elbette jeopolitik olduğu gibi ekonomik çıkarları da olabilmektedir. Ancak devletler bu türden amaçlarını tam olarak ifşa olmaması adına genellikle göreceli kavramlarla tarifetme yoluna gitmektedir. Bunun sonucunda ekonomik rekabetin büyük kısmı bu göreceli kavramlarla tanımlanan ortamda cereyan etmektedir (Mazarr vd., 2018). Uluslararası rekabet normal zamanlarda çoğunlukla ekonomik ağırlıklı olarak cereyan ettiği için her zaman şiddetlenme ihtimali ve potansiyeli bulunmaktadır. Ekonomik Savaş terimi bu yüzden anlamlıdır ve savaş dönemlerinde klasik askeri harekâtın tamamlayıcı unsuru olarak karşımıza çıkar (Bidwell, 1942).

Günümüzde bazı uzmanlar ekonomik argümanların her geçen gün daha fazla ve bağımsız şekilde kullanıldığı noktasına dikkat çekmektedir. Bu hareket tarzının kapsamında ekonomik ambargolar, endüstriyel istihbarat ve casusluk ile devlet destekli endüstriler kurulması gibi seçenekler bulunmaktadır. Tüm bunların

hepsi devletler arasında yaşanan rekabette avantaj elde etmek için geliştirilen planlı yaklaşımlardır (Blackwill ve Harris, 2016).

5.4. Kaynaklar

Devletler güç kazanmak ve hareket serbestilerini korumak için kaynakları ve onlara olan erişimi korumak isterler. Klasik yaklaşımda hammadde kaynaklarının kontrolü ve bu kaynaklara engellenmeden serbest bir şekilde erişim devletin gücünün temeltaşlarından biridir. Bu durum devletler arasındaki anlaşmazlıklar ile çatışmaların da önde gelen sebepleri arasındadır. Bu durum dünya ekonomisi her ne kadar birbirine bağımlı hale gelmiş olsa da günümüzde de aynıdır. Ancak hammaddelerin yanında bilgi, bilginin üretimi ve kontrolü de önemli bir bileşen olarak bu denkleme eklenmektedir (Mazarr vd., 2018). Bu durum ve klasik hammadde kaynaklarını kontrolü önemini korumaktadır zira özellikle Üçüncü Dünya ülkeleri gerek üretim gerekse de kendi temel ihtiyaçlarını temin için hammadde ticaretine bağımlıdır. Bu yüzden hammadde konusunda devletler arasındaki rekabet önemini korumaktadır (Brock, 2011). Bu noktada en bilinen rekabet ve üzerinde 20. yüzyılın başlarından bu yana rekabet edilen hammadde başta petrol olmak üzere fosil yakıtlardır (Mazarr vd., 2018).

5.5. Toprak ve egemenlik talepleri

Devletlerin rekabet konularından bir diğeri ve genellikle de ilk aklageleni toprak ve egemenlik talepleridir. Bunun da kaynağı genellikle egemenlik hak talepleri olmaktadır. Bu noktada rekabetin dışa yansması toprak talebi şeklinde olmaktadır. Zira devletler kendilerini toprak-coğrafi bölge üzerinden tanımlamaktadır. Egemenlik iddiaları ve taleplerini de bu varlık üzerinden

somutlaştırmaktadır. Bu yüzden sınırlar egemenlik talebinin görünür olmasını sağladığı için devlet açısından önem kazanmaktadır. Bu noktada çözümlenemeyen toprak anlaşmazlıklarının neden savaşa kadar giden gerginliklere sebep olduğu daha iyi anlaşılmaktadır (Mazarr vd., 2018).

Toprak temelli rekabet eskiye nazaran daha istikrarlı hale gelmiştir zira hem dünya üzerindeki yaşanabilir alanların büyük kısmı devletler arasında paylaşılmıştır ve gelişen teknolojiler yüzünden savaşlar daha yıkıcı ve maliyetli hale gelmiştir. Ayrıca küresel uluslararası etkileşim ve sistem büyük güçler de dâhil olmak üzere hemen tüm devletlerin tek taraflı olarak hareket etmesini zorlaştırmakta ve ekonomik açıdan külfetli hale getirmektedir. Keza Birleşmiş Milletler Şartı ve Helsinki Antlaşması ülkelerin toprak bütünlüğünü korumaya yönelik hükümler içermektedir (Zacher, 2001; Watts, vd., 2017). Bu da aksini düşünen devletlerin tüm uluslararası sistemle kavgalı hale gelmesini beraberinde getireceğinden bir dereceye kadar da olsa frenlenmelerini sağlamaktadır. Yayılmacılık kısmen sınırlandırılrsa da özel ve önemli bölgeler ve topraklarla ilgili egemenlik taleplerinin varlığı devam etmektedir. Bu durum da devletler arasındaki rekabetin konusu olmaktadır (Mazarr vd., 2018).

5.6. Değerler ve ideoloji

Devletler bazen de ideolojik konularda rekabete girerler. Bu türden bir rekabetin en belirgin olduğu dönem ise Soğuk Savaş dönemi olmuştur. Soğuk Savaş döneminin özellikle başlarında bir ideolojik rekabetin varlığından söz edebiliriz. Bu dönemde ABD ve Sovyetler Birliği kendi nüfuz alanlarını belirlemek ve konsolide etmek için ideolojik söylemi sıklıkla araç olarak kullanmış ve bu

söylemler üzerinde rekabet etmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ABD tarafından öne sürülen Neoliberal model savaş sonrası dönemde Batı bloğuna kabul edilmek için olmazsa olmaz bir şart haline gelmiştir. Realist teörinin önemli isimlerinden Hans Morgenthau dahi bu yüzden ideolojik ve kültürel güce açıklık getirmek zorunda kalmıştır. Ona göre askeri fetih bir kontrol türüdür ama bu devletin kültürel ve ideolojik gücü ile, yani Kültürel Emperyalizm’le desteklenirse daha uzun ömürlü olacaktır. Bunun sonucunda ortaya çıkacak olan ekonomik ve siyasi ortam herhangi bir askeri veya ekonomik müdahaleden daha az etkilenecektir (Morgenthau, 1993). Soğuk Savaş’ın 1989 yılında sona ermesinden beri ideolojik rekabet konusu pek gündeme gelmemektedir. ABD merkezli neoliberal modelin de kendisini tek galip olaral ilan etmesinin ve bu ilanın kabul görmesinin bu duruma büyük katkısı olmuştur.

5. 7. Kurallar, normlar ve kurumlar

Devletler, uluslararası sistemi ve kurallarını etkileyerek yönlendirebilmek için de rekabet ederler. Avrupa Ahengi, Milletler Cemiyeti veya Birleşmiş Milletler örneğinde olduğu gibi, devletler kurallar koymak ve kimin sistemde başat güç olacağını belirlemek için rekabet etmektedir. Bu kapsamda İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem ABD dış politikasına bakıldığı zaman, ülkenin bu dönemde ülkenin Batı dünyası ile dünyanın geri kalan kısmını şekillendirmeye çalıştığı görülmektedir (Mazarr ve Rhoades, 2017). Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan kurumlar da ABD rekabet konusunda avantaj sağlamıştır. Buna en güzel örnek ise IMF’teki eşit olmayan oy hakkıdır. Bu uygulama ABD’ye, IMF’yi yönlendirmede büyük bir avantaj sağlamıştır (Mazarr vd., 2018).

Sonuç

Uluslararası sistemin bileşenlerinden birisi ve önemli aktörlerinden olan devletler, gerek sistemin kendine has özelliklerinden gerekse de kendi politika, söylem, çıkar ve beklentileri sebebiyle sıklıkla birbirleri ile ters düşmektedirler. Bunun sonucu da birbirleri ile rekabete girmeleri olmaktadır. Rekabetle başlayan bu süreç, gerginlik ve krizlere dönüşmekte, onlar da sıcak çatışmaya dönüşme ihtimalini her zaman bünyesinde barındırmakta ve bir ihtimal olarak da süreç içerisinde var olmaktadır.

Öncelikli amacı varlığını sürdürmek olan, bu amaca ulaşmak için de güç elde etmeyi ve bu sayede güvenliğini garanti altına almayı önceleyen devletler bu arayışlarında yaptıkları ile diğer devletleri de rahatsız etmeye ve kendilerini tehdit altında hissetmelerine yol açar. Bu durumun sonunda Güvenlik İkilemi denilen bir paradoksu da tetiklemiş olurlar. Ortaya çıkan bu fasit döngü içerisinde kendi çıkarlarını azamileştirmek isteyen devletler güç, refah gibi çıktılarını kimseyle paylaşmaya gönüllü olmayacaklarından rekabete, işbirliğinden daha yatkındırlar. Dünya tarihi bu tür rekabetlerin sonuçları ile doludur. Devletler ortaya çıkan zararın beklenenden fazla olduğu durumlarda ise işbirliğine gitmeye daha istekli olabilmektedirler. Zira rekabet her iki tarafı da eşit derecede zarara uğramakta, birbirlerini izale eder hale getirmektedir. Bu duruma en güzel örnekler 19. ve 20. yüzyılda Avrupa merkezli olarak yaşanan üç büyük savaş verilebilir. Bu üç savaş sırasıyla; Napolyon Savaşları, Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı'dır. Bu üç büyük savaş sonrasında üç tane istişareye dayalı uluslararası işbirliği mekanizması kurulmuş ve işletilmeye

alışılmıştır. Bu mekanizmalar, bu çalışmada da değinilen 1815 tarihli Avrupa Ahengi sistemi, 1919 tarihli ve Wilson İdealizmi kaynaklı Milletler Cemiyeti ve son olarak da 1945 tarihinde, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesini takiben kurulan Birleşmiş Milletler teşkilatıdır. Uluslararası sistemi istikrara kavuşturma ve bu istikrar ortamını kurumsallaştırma amacı güden bu girişimlerden ilk ikisi fazla uzun soluklu olmamıştır. Sonuncusu olan Birleşmiş Milletler ise tüm eleştirilere rağmen halen varlığını devam ettirmekte ve devletler arasındaki rekabeti makul seviyede tutmaya çalışmaktadır.

Kaynakça

Bennett, A. ve Leppgold, J. (1993). Reinventing Collective Security after the Cold War and Gulf Conflict. *Political Science Quarterly*, 108 (2), 213-237.

Bergsten, C. F. (1982). What to do about the U.S.-Japan economic conflict. *Foreign Affairs*, 60 (5), 1059-1075.

Bidwell, P. C. (1942). Our economic warfare. *Foreign Affairs*, 20 (3), 421-437.

Blackwill R. D. ve Harris, J. M. (2016). War by other means: Geoeconomics and statecraft. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Blustein, D. (1988). Yen: Japan's new financial empire and its threat to America. New York: Simon and Schuster.

Burkhart, D. ve Woody, A. (2017). Strategic competition: Beyond peace and war. *Joint Force Quarterly*, 86, 20-27.

Buzan, B., Jones, C. ve Little, R. (1993). The logic of Anarchy: Neorealism to Structural Realism. New York: Columbia University Press.

Brock, H. (2011). Competition over resources: Drivers of Insecurity and the Global South. Londra: Oxford Research Group.

Glaser, C. (2010). Rational Theory of International Politics: The logic of competition and cooperation. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Dunbabin, J. P. (1993). The League of Nations' place in the International System. *Journal of the Historical Association*, 78 (254), 421-442.

Duroselle, J-B. (1972). The Spirit of Locarno: Ilusions of pactomania. *Foreign Affairs*, 50 (4), 752-754.

Elrod, R. B. (1976). The Concert of Europe: A fresh look at an International System. *World Politics*, 28 (2), 159-174.

Fallows, J. (1989). Containing Japan. The Atlantic.

Gaddis, J. L. (2000). The United States and the origins of the Cold War, 1941-1947. New York: Columbia University Press.

Garrett, S. A. (1976). Nixonian foreign policy: A new balance of power-or a revived concert?. *Polity*, 8 (3), 389-421.

Glaser, C. L. (1997). The Security Dilemma revisited. *World Politics*, 50 (1), 171-201.

Herz, J. H. (1951). Political Realism and Political Idealism. Chicago: University of Chicago Press.

Ikenberry, G. J. (2001). After victory: Institutions, strategic restraint, and the rebuilding of order after major wars. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Jervis, R. (1978). Cooperation under the Security Dilemma. *World Politics*, 30 (2), 167-214.

Jervis, R. (1982). Security Regimes. *International Organization*, 36 (2), 357-378.

Jervis, R. (1985). From balance to concert: A study of International Security Cooperation. *World Politics*, 38 (1), 58-79.

Keohane, R. (1984). *After hegemony*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Kennedy, R. (1989). *The rise and fall of the great powers*. New York: Random House.

Kissinger, H. (1957). *A world restored: Metternich, Castlereagh and the problems of peace 1812-22*. Boston, Mass.: Houghton Mifflin.

Kupchan, C. A. ve Kupchan, C. A. (1991). Concerts, Collective Security, and the Future of Europe. *International Security*, 16 (1), 114-161.

Lascurettes, K. (2017). *The Concert of Europe and great-power governance today: What can the order of 19th-century Europe teach policymakers about International Order in the 21st century?*. Santa Monica, Calif.: RAND Corporation.

Lindblom, C. (1965). *The intelligence of Democracy*. New York: Free Press.

Mazarr, M. J. ve Rhoades, A. L. (2017). *Testing the value of the Post-War International Order*. Santa Monica, Calif.: RAND Corporation.

Mazarr, M. J, Blake, J., Casey, A. Mcdonald, T., Pezard, S., Spirtas, M. (2018). *Understanding the emerging era of International Competition*. Santa Monica, Calif.: RAND Corporation.

Mearsheimer, J. (1994/1995). The false promise of International Institutions. *International Security*, 19 (3), 5-49.

Mearsheimer, J. J. (2014). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: Norton.

Milner, H. (1992). Review: International Theories of Cooperation: Strengths and weaknesses. *World Politics*, 44 (3), 466-496.

Milza, P. (1979). *De Versailles à Berlin 1919-1945*. Paris: Masson.

Montgomery, E. B. (2006). Breaking out the Security Dilemma: Realism, reassurance, and the problem of uncertainty. *International Security*, 31 (2), 151-185.

Morgenthau, H. J. (1993). *Politics among nations: The struggle for power and peace*. New York: McGraw Hill.

Oye, K. A. (1986). *Cooperation under anarchy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Paul, T.V., Larson, D. W. ve Wohlforth, W. C. (2014). *Status in world politics*. New York: Cambridge University Press.

Renshon, J. (2017). *Fighting for status: Hierarchy and conflict in world politics*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Rich, N. (1985). *Why the Crimean War? A cautionary tale*. Hanover, N.H.: Brown University Press.

Rynning, S. (2015). The false promise of continental concert: Russia, the West and the Necessary Balance of Power. *International Affairs*, 91 (3), 539-552.

Schild, G. (1995). The Roosevelt Administration and the United Nations: Re-creation or rejection of the League experience?. *World Affairs*, 158 (1), 26-34.

Schroeder, P.W. (1972). Austria, Great Britain, and the Crimean War: The destruction of the European Concert. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.

Schroeder, P. W. (1986). The 19th-century International System: Change in the structure. *World Politics*, 39 (1), 1-26.

Schroeder, P. W. (1989). The nineteenth century system: Balance of Power or political equilibrium?. *Review of International Studies*, 15 (2), 135-153.

Soutou, G-H. (2000). Was there a European Order in the Twentieth Century? From the Concert of Europe to the End of the Cold War. *Contemporary European History*, 9 (3), 329-353.

Tang, S. (2009). The Security Dilemma: A conceptual analysis. *Security Studies*, 18 (3), 587-623.

Watts, S., Kavanagh, J., Frederick, B., Norlen, T. C., O'Mahony, A., Voorhies, P. ve Szayna, T. S. (2017). Understanding conflict trends: A review of the social science literature on the causes of conflict. Santa Monica, Calif.: RAND Corporation.

Waltz, K. N. (2000). Structural Realism after the Cold War. *International Security*, 25 (1), 5-41.

Waltz, K. N. (2010). Theory of International Politics. Long Grove, Ill.: Waveland Press.

Wright, T. (2015). The rise and fall of the Unipolar Concert. *Washington Quarterly*, 37 (4), 7-24.

Zacher, M.W. (2001). The territorial integrity norm: International Boundaries and the Use of Force. *International Organization*, 55 (2), 215-250.

BÖLÜM IV

Uluslararası İlişkiler’de Güç Kavramı

Seyyide ÇUVALCI KÖROĞLU¹
Erol KALKAN²

Giriş

Uluslararası sistem merkezi bir hükümet veya bir otoritenin olmadığı, devlet, ulusötesi şirketler, etkin sivil toplum örgütleri, terör örgütleri ve daha birçok aktörün etkide bulunduğu anarşik bir yapıya sahiptir. Bu anarşik ortamda aktörlerin hayatta kalabilmeleri için kendi başlarının çarelerine bakmayı zorunlu kılmakta ve bunu sağlamanın yolu da ‘güçlü olmak’ üzerinden değerlendirilmektedir. Uluslararası ilişkiler okumalarında vazgeçilmez temel kavram olarak değerlendirilen gücün anlamına dair, kapsayıcı şekilde ifade eden evrensel bir tanım yapılamamıştır. Evrensel bir tanım yapılamayışının

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Trabzon/Türkiye, Orcid: 0009-0001-3225-633X, fseyyide@gmail.com

² Doç. Dr. Erol Kalkan, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Trabzon/Türkiye, Orcid: 0000-0003-2846-4088

sebebi; oyunun kuralları, ortam ve aktöre göre birçok bakımdan gücün değişken niteliğinin bulunmasıdır. Güç kavramı tarih içerisinde anlam ve kaynakları bakımından ciddi değişimlere uğramıştır. Bu kavramsal değişim uluslararası ilişkilerde kabul gören üç tür güç sınıflandırmasını doğurmuştur. Sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç.

Çalışmanın amacı, kavramların ortaya çıkmasını ve aralarındaki farkı analiz etmeye çalışmaktır. Bu çerçevede öncelikle güç kavramı ve ardından güç türleri alt başlıklar üzerinden incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenerek konuyla ilgili literatür taranmış, kavramların üzerine çalışan önemli düşünürler ve temel önermeleri üzerinden incelenmeye çalışılmıştır.

1. Güç Kavramı

Sözlük anlamında güç, bir şeyleri yaptırmak ve bir şeyleri kontrol etmek, başkalarının aslında yapmayacakları şeyleri yaptırtma yeteneği anlamına gelir. Bir şeyleri kontrol etme yeteneği çoğunlukla belirli kaynakların varlığıyla ilişkilendirilir. Bundan dolayı uluslararası ilişkilerde güç okuması nüfus, jeopolitik konum, doğal kaynak, askeri kapasite ve siyasi istikrar gibi kavramlarla ilişkilendirilmektedir. Güç kavramı teorik yaklaşımlar içerisinde merkezi bir öneme sahiptir. Yüzeysel bir bakış açısıyla bakıldığında güç kavramı, genellikle başat teorilerden biri olan realizm ile özdeşleştirilir. Ancak güç kavramı, İdealist yaklaşımda olduğu gibi Marksizm ve Feminizm gibi eleştirel teorilerde de önemli bir yere sahiptir. İdealist yaklaşım, gücün önemini uluslararası sistemde kabul ederken güç kaynaklarını savaş-şiddet hariç politikalarla ve özellikle ekonomik araçlarla yürütülebileceğini ileri sürer. Eğer güç merkezli uluslararası ilişkiler teorileri yalnızca realizmle özdeşleşirse herkes realist olurdu. Güç kavramı açısından

incelendiğinde realizme özgü olan şey yalnızca ‘kaba somut’ eylemleridir (Wendt, 2005: 181-185).

Hans J. Morgenthau gücü tanımlarken, bir aktörün diğer taraf üzerinde denetim kurmasını ve bu denetimin sürekliliğini sağlayacak her aracı içerebileceğini ifade etmiştir (Morgenthau, 1948: 32-36). Edward Hallet Carr gücü değerlendirirken üç temel güç kavram üzerinden ele almıştır: askeri güç, ekonomik güç ve görüş üzerindeki güç. Carr teorik olarak gücün ayrılarak incelenmesinin mümkün olduğunu ancak pratikte bu üç güç yaklaşımının da birbirine bağımlı olduğunu savunmuştur (Carr: 2001). Haluk Özdemir, gücün gerçekleşmiş olduğu bağlama da dikkat çekerek, iki veya daha fazla tarafın bulunduğunu ve tarafların algılamasına dayalı bir ilişki türü olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir (Özdemir, 2008: 119). Özdemir, güç kavramının çok yönlü ve bağlamsal boyutunu ele alarak evrensel tanımının yapılmasındaki zorluğa dikkat çekmiştir. Küreselleşmenin de uluslararası sisteme etkisiyle birlikte ulus devlet anlayışı ve sistem okumaları değişmiştir. Küreselleşmenin bu kadar yoğun olmadığı dönemlerde gücün ana unsuru askeri güç ile ilişkilendirilirken, günümüzde güce yeni unsurlar da eklenmiştir (Özdemir, 2008: 114-118). Bir devletin uluslararası sistemde ayakta kalabilmesi ve ulusal çıkarlarını gözetebilmesi, devletin gücüne bağlıdır. Yılmaz Tezkan’a göre, devletlerin kendi güvenliklerini sağlaması ve varlıklarının devam ettirebilmelerinin temel aracı güçtür. Uluslararası ilişkiler literatüründe güç değerlendirildiğinde; bir devletin kendi ulusal çıkarı için diğer devlete uyguladığı güç neticesinde, o devleti davranış veya politika değişikliğine itmesidir (Tezkan, 2005: 137). Burada asıl önemli olanın bir ‘etki’ sonucuna ulaşabilmek olduğu ifade edilebilir.

Joseph Nye, geleneksel olarak büyük gücün varlığı savaşta gücüyle değerlendirildiğini ancak askeri güç ve fetih, ‘güç’ kavramı içerisindeki önemini kaybettiğini ifade etmiştir. Teknoloji, eğitim ve ekonomik alanlarda yaşanan ilerlemeler gün geçtikçe daha çok önem kazanırken, coğrafya, nüfus ve hammadde gibi faktörler daha önemsiz hale gelmiştir (Nye, 1990: 154). Nye, gücün kanıtını devletlerin sahip olduğu kaynaklarda değil, devletlerin davranışına yön verebilme, değiştirme yeteneği olarak değerlendirmiştir (Nye, 1990: 155). Bir başka deyişle güç, davranışsal yaklaşımla açıklanır ve karşılıklı etkileşimsel bir biçimde kurulur. Sahip olunan gücün çıktısı, güç sahibi tarafından uygulanan gücün, karşı tarafta kendi çıkarlarına uygun bir değişikliğe gitmesine veya bir adım atmasına neden olmalıdır (Oğuzlu, 2014’ten aktaran: Yapıcı, 2015). Çoğu insan, gücün ne anlam ifade ettiğine dair sezgisel bir güce sahiptir. Robert Dahl, çalışmasında gücü insanlar arasında bir ilişki olarak tanımlar ve basit sembolik bir isimle ifade eder. Benimsediği yaklaşıma göre, gücün karşılaştırılabilirliği iki veya daha fazla kişi arasında güç kıyaslama yapılmasına izin vermesi, göreceli güç kavramını ortaya koyar (Dahl, 1957: 201). Dahl, ‘güç, nüfuz, kontrol ve otorite’ gibi kavramların tarihi oldukça eskiye dayanmakta olduğunu ifade etmiştir. Pek çok amaç için bu kelimelerin ifade ettiği anlamlar da ayrıma gidilmesi önemli olduğuna dikkat çeken Dahl (1957), ‘The Concept of Power’ adlı çalışmasında bu kavramların arkasında yatan ilkel kavramı açıklamaya çalışmaktadır. Ancak kavramların iç içe geçmişliği karşısında etki kelimesinden bahsederken bile okurlarından bazılarının aslında kontrol kelimesinden bahsettiğine ısrar edebileceğini ifade etmiştir. Bu durumda Dahl, bu kavramların ifade ettiği anlamlarda ayrıma gidilmesi gerektiğini ifade ederken, zaman zaman kavramları birbirlerinin yerine kullanabilmek içinde izin

istemıştır. (Dahl, 1957: 202). Yukarıda da bahsettiğimiz gibi güç kavramının başka kavramlarla içe içe geçmiş yapısı, evrensel tanım yapılamayışının sebeplerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Joseph Nye ‘Public Diplomacy and Soft Power’ adlı eserinde gücü etkileme yeteneği olarak değerlendirmiştir ve Nye’e göre bir başkasının davranışlarını veya düşüncelerini etkileyebilmenin üç ana yolu vardır. Bunlardan ilki (sticks) sopa, zorlama ve tehditleri içerir. İkincisi ise (Carrot) havuç, teşvikler ve ödemeler diğerlerinin sizin talep ettiğiniz şeyi isteyerek kabul etmelerini sağlar. Örneğin, az gelişmiş veya gelişmekte olan bir ülkenin, gelişmiş ve güçlü bir devletin takip ettiği politikaları kendi isteğiyle takip edebilir (Nye, 2008: 94). Joseph Nye, (1990) ‘The Changing Nature of World Power’ adlı çalışmasında gücü, uluslararası siyasette ‘hava’ metaforuna benzeterek, herkesin hakkında bir şeyler söylediğini ancak çok azının bilimsel bilgiye sahip olduğunu ileri sürmüştür. Çiftçiler ve meteorologlar havanın nasıl olacağını tahmin etmeye çalışıyorlarsa, devletlerin önde gelen liderleri, analistler ve uzmanlar uluslararası güç dağılımındaki dinamikleri anlamaya çalışırlar. Sistemde güç değişimi yaşandığında tüm uluslar bu durumdan etkilenir ve hatta genelde güç değişimleri dünya savaşları ile ilişkilendirilir. Bu durumda sistemde güç geçişlerinin okuması hayati önemde olmakla birlikte, sistemde güç okumalarının yapılabilmesi için, güç, güç dengesi ve hegemonya terimleri ayrıntılı şekilde ele alınarak, aralarındaki ayrımların tanınması gerekir (Nye, 1990: 177).

Gücü insanlar arası ilişki olarak tanımlayan Robert, güç ilişkisinin bazı koşullarına yer vermiştir. Bunlardan ilki, bir aktör karşı tarafa güç uyguladığında ne olursa olsun belirli bir süre geçmesi gereklidir. Bu gereklilik, bir aktörün (a) güç girişimleri, diğer aktör

üzerinde (b)'nin tepkilerinden önce gelmedikçe, herhangi bir kişi a'nın b üzerinde çok gücü olmadığı sezgisine kapılır. Örneğin x şirketi başkanı yeni politikaları açıklayıp düzeni sağlar. Ancak her yeni politika, satış departmanı müdürü tarafından şirket başkanına sunulur. Yani gücün kimde olduğu belirli süre içinde ve araştırmayla sağlanmalıdır. İkinci gerekli koşul, ilk koşul gibi açıktır ve araştırmalarda önemlidir. Herhangi bir güç ilişkisi olması için somut bağlantı olmalıdır. A, yani aktör öncelikle somut güç akışı bağlantısı kurup kuramayacağına bakmalı eğer güç akışı kurabileceği bir araç yoksa ilişkiyi ilerletmenin anlamı yoktur, böylelikle ilişki elemeye pratik öneme sahiptir. Üçüncü koşul ise, a'nın b'ye yapmak istemediği bir şeyi yaptırmak için başarılı bir girişim öne sürer. Robert burada öğrencilerinden örnek vererek, yaz tatilinde öğrencilerine okuması için verdiği kitapla ilgili dönüşte sadece soru soracağını söylerse büyük ihtimalle okunma ihtimali %1 olacaktır. Ama kitapla ilgili sınav yapacağını ve not vereceğini söylerse kitabın okuma oranı %99 olacaktır. Böylelikle öğrencilerin kitabı okumasına yönelik onların üzerinde bir güç sahibi olduğunu söylemek mümkündür (Dahl, 1957: 204).

Gücün varlığını tespit etmek nispeten daha kolayken, gücün kıyaslamasını yapmak daha zordur. Dahl, McCarthy'in Senato'da kınanmasından sonra Roosevelt'in gücünün eskiye kıyasla daha da düştüğünü ve Stalin'in daha güçlü olduğuna dair yaygın bir düşüncenin olduğunu ileri sürer. Daha az güçlü ve daha çok güçlü derken ne demek isteniyor? Açıkça görülüyor ki doğru şekilde analiz edebilmek için, öncelikle daha fazla güç, az güç ve eşit güç kavramlarının neyi ifade ettiği irdelenmelidir. İki farklı aktörün gücünü kıyaslayabilmek için beş farklı faktör incelenebileceğini varsayar. Birincisi, güçlerin

temellerindeki farklılıklar. İkincisi güçlerin temelini kullanma yönündeki farklılıklar. Üçüncüsü, güçlerin karşı aktörde uyandırdığı etkideki farklılıklar. Dördüncüsü, karşılaştırılabilir oranlarla karşı aktörlerin sayısındaki farklılıklar. Beşincisi olasılıklardaki değişiklikteki farklılıklar. Değerlendirildiğinde, ilk iki faktörün etkilemek isteyen aktörü ilgilendirirken, son üç faktör etkilenen tarafın analiz edilmesidir. Yani alınan tepkiler değerlendirme açısından oldukça önemlidir. Burada önemli sorun, iki aktörün gücünü kıyaslayabilmek için aktörler, yanıt verenler, araçlar ve kapsamlar arasında karşılaştırılabilirliği sağlayacak bazı ortak özellikler bulunup bulunamayacağı sorusudur. Bunun cevabı maalesef hayır. Olasılıklardaki değişikliği birleştiren tek bir ölçüt bulmak mümkün değildir. Dahl, öğrencilerini bir cuma günü sınava çağırma gücüyle, bir polis memurunun öğrencilerin yola park ettiği araçların yasal izin süresi bittiğinde kaldırma gücünü karşılaştırır. İki farklı olayın olasılıklardaki değişimin, tek bir ölçekte birleştiremeyeceğini savunur (Dahl, 1957: 206).

Gücün değişen yapısı, kaynakları ve günümüzdeki sistem anlayışı göz önüne alınarak güç kavramı değerlendirilmelidir. Joseph Nye, gelişen endüstriyel teknolojinin askeri kaynaklara uygulanmasıyla savaşların ulaştığı yıkıcı boyut ve 1945'ten itibaren başlayan nükleer çağ, gelişen bilim ve teknolojinin, gücün yapısında ve kaynaklarındaki değişikliklere dikkat çekmiştir. Nükleer silahlardan elde edilen gücün sahip olduğu yıkıcı güç ve genel olarak kullanılabilecek herhangi bir askeri gücün uygunsuz ve maliyetli olması, gücün temel kaynağı olarak değerlendirilen devletin 'savaş gücü' kaynağının sorgulanmasına neden olmuştur. Örneğin 1853 yılında ABD, Japonya'yı limanlarını ticarete açması için bombalamakla tehdit edebilirdi. Ancak günümüzde bunu

hayal edebilmek bile çok zor (Nye, 1990: 179). Nye, aslında bu söylemiyle değişen uluslararası sisteme ve bundan dolayı günümüzde pratikte sert güç uygulamalarının problemlili oluşuna dikkat çekmek istediği ifade edilebilir. Gücün değişen kaynaklarında özellikle ekonomik gücün önemi kabul edilmekle birlikte diğer güç faktörlerinde olduğu gibi sadece basitçe somut kaynaklarla ölçülemez. Somut olmayan yönleri de göz önüne alınarak incelenmeli, göreceli maliyetler göz önüne alınmalıdır. Göreceli maliyet bir ilişkide karşılıklı bağımlılığı ifade eder. Örneğin ABD ve Japonya arasındaki ekonomik ilişkide ABD'nin eli daha güçlüyse, ABD Japonya'ya daha az bağımlıysa bu asimetri bir güç kaynağıdır. Bir taraf için elini güçlendirir diğer taraf için elini zayıflatır. Böylelikle sadece rakamsal değerlerine değil, iki ülkenin de göreceli zayıflıkları incelenmiş olur (Nye, 1990: 180). Gücün değişen kaynakları dikkate alınarak, somut güç harici yumuşak güç gibi soyut faktörler günümüzde çok etkilidir. Küreselleşmeyle birlikte artan karmaşık karşılıklı bağımlılıktan dolayı devletler sistemde göreceli güç değerlendirmelerini yapmalıdırlar.

Çağımızda, bilgi temelli ekonomiler ve ulusötesi karşılıklı bağımlılık arttıkça, gücün aktarımı daha az, soyut kaynaklar eskiye kıyasla daha fazla ve daha az zorlayıcı etkiye sahip hale gelmektedir. Ancak tüm bu farklılaşmalara rağmen gücün tam anlamıyla dönüşümünü sağladığını söylemek doğru olmaz. 21. Yüzyılda bilgi ve kurumsal güç kesinlikle çok daha fazla öneme sahip olacak ancak askeri güç önemini korumaya devam edecektir. Ekonomik bakımdan piyasalar ve doğal kaynaklarda önemini koruyacaktır. Modern ekonomik yapılar geliştikçe, hizmet sektörü de gelişecek ve hizmetler ile imalat arasındaki fark gittikçe daha çok bulanıklaşacaktır. Zaman ilerledikçe bilgi dahada artacak fakat bilgide kritik gücü belirleyen bu gelişmelere

hızlı ve esnek tepki verebilen kurumsal kapasiteler olacaktır. Uluslararası sistemde kabul gören popüler kültür gibi siyasi uyum da önemini korumaya devam edecektir (Nye, 1990: 183). Gücün değişimini daha net anlamak için, gücün kaynaklarındaki değişimin farkına varmanın önemli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Nye, aşağıda bulunan tabloda 1500-1900 yılları arasında güçlü devletleri, güç kaynakları açısından incelemiştir.

Tablo 1: Öncü Devletler ve Önemli Güç Kaynakları, 1500-1900

Periyot	Öncü Devlet	Önemli Kaynaklar
16. Yüzyıl	İspanya	Külçe altın, sömürge ticareti, paralı asker orduları, hanedan bağları.
17. Yüzyıl	Hollanda	Ticaret, sermaye pazarları, donanma.
18.Yüzyıl	Fransa	Nüfus, kırsal sanayi, kamu yönetimi, ordu.
19.Yüzyıl	Britanya	Endüstri, politik uyum, finans ve kredi, donanma, liberal normlar, ada konumu (kolay savunma).
20. Yüzyıl	Amerika Birleşik Devletleri	Ekonomik ölçek, bilimsel ve teknik liderlik, evrenselci kültür, askeri güçler ve ittifaklar, liberal uluslararası rejimler, ulusötesi merkez iletişim.

Kaynak: Nye, 1990: 183.

Tablo incelendiğinde 18. Yüzyıla kadar sistemde etkin olan devletlerin güç kaynaklarının esasında somut ve sert güce dayalı olduğunu söylemek mümkündür. Ancak 19. Yüzyılda İngiltere'nin güç kaynakları değerlendirildiğinde liberal normlara yani soyut kaynaklara yer verildiği görülmektedir. Benzer şekilde 20. Yüzyıl ABD'nin güç kaynakları değerlendirildiğinde ise yine soyut nitelikli, evrenselci kültür kendine yer bulmuştur. Esasında bu faktörler yumuşak güç araçları olarak değerlendirilebilir, böylelikle sistemde yaşanan değişimlere de perspektif sunmaktadır.

1.1.Sert Güç ve Realizm

Sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç kavramına kıyasla çok daha öncesinden literatürde tartışılan bir kavramdır. Sert güç, uluslararası ilişkiler literatüründe başat teorilerden biri olan klasik realizm ile sık sık anıldığı, bundan dolayı realizmin öncü düşünürlerinin aynı zamanda sert güç ile ilgilendikleri ifade edebilir. Çalışmada sert güç kaynaklarını daha iyi analiz edebilmek için, realizm öğretileri de incelenmiştir. Bu başlıkta öncelikle ‘Sert güç’ kavramsallaştırmasına ortaya çıkmasına katkıda bulunan, Niccola di Bernardo dei Machiavelli, Thomas Hobbes, Edward Hallet Carr, Hans Joachim Morgethau gibi isimlerin yaklaşımlarına yer verilecek. Aynı zamanda sert güç alanında daha yakın tarihlerde çalışma yapan düşünürlerin, Joseph Nye, Robert Dahl, Colin S. Gray ve Stephen D. K. Krasner’in sert gücü nasıl yorumladıklarına değinilmiştir. Uluslararası ilişkiler literatüründe II. Dünya savaşı sonrası sert gücün artan popülaritesine zemin hazırlayan nedenler ele alınmıştır.

Sert güç, tarihte çok daha fazla pratikte kullanılmıştır. Bunun sebebi sert güç anlayışında ilkel gücü kabul ettirme isteği olmasındandır. Sert güç kavramının bilimsellik kazanması ise Niccola di Bernardo dei Macvhiavelli dönemindedir. Machiavelli, devlet içinde iktidarın sağlanması için askeri güç ile korku dolu politikaları önerir ve bir devlet için önemli olanın güçlü olması gerektiğini vurgular. Machiavelli’nin bu yaklaşımı sert gücün bugünkü değerlendirdiğimiz anlama gelmesine katkıda bulunmuştur (Yatağan, 2018: 71) Machiavelli’nin en ünlü ‘Prens’ adlı eserinde, İtalya’nın içinde bulunduğu parçalanmışlıktan yola çıkarak, iktidarın dinsel ve ahlaki kaygılarının olmaması gerektiğine vurgu yapmıştır. Realizm tartışmalarında, yapmış olduğu çalışmalarla önemli etkilerde bulunan

isimlerden biri Thomas Hobbes'tur. Hobbes, 'Leviathan' eseriyle güç, çıkar, sistem ve anarşi gibi kavramlara yönelik farklı bir bakış açısı sağlamıştır. Hobbes, hayatta kalma ve sürdürme iç güdüsünün insanların bütün davranışlarına yön verdiğini ileri sürmüştür. Hobbes'a göre insanlar için en önemli şey kendi çıkarlarıdır ve bundan dolayı 'Bellum omnium contra omnes' yani 'Herkesin herkese karşı savaş durumu' meydana gelmektedir. Hobbes, bu düşüncenin temelini 'Homo homini lupus' yani 'İnsan insanın kurdudur' şeklinde açıklamıştır. Bütün insanların güce başvurma yetkisi çatışmaların ortaya çıkmasını kaçınılmaz kılacaktır (Arı, 1999: 181). Hobbes, insanların sürekli iktidar elde etme arzusuna dikkat çekerek, insanların sahip oldukları gücün onlara yetmeyeceğini ve sürekli güç elde etme arzusuna sahip olduklarını ifade etmiştir (Yurdusev, 2004: 44-45). Bunu önlemek için toplum sözleşmesiyle insanların güç kullanma yetkisini, devlete yani 'Leviathan'a verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür (Arı, 1999: 181).

Uluslararası ilişkiler disiplininde Edward Hallet Carr, realist teorisinin ilk çağdaş yorumcusu olarak değerlendirilir. Carr iki savaş arası dönemde literatürde baskın olan idealizmi ütopyacı ve idealist olarak değerlendirip eleştirmiştir (Sönmezoğlu, 1992: 142). Carr, ilk önde gelen siyasal realist olarak kabul ettiği Machiavelli'nin üç temel yaklaşımını benimsemiştir. Bunlardan ilki, tarihte yaşanan olaylar bir nedenler silsilesidir ve bunu anlamak akıl ile mümkün olur, hayal ile değil. Diğer yaklaşım, ideal düşünce, ideal bir dünya düzeni sağlamayacaktır, ideal bir düzen olmadıkça idealizm söz konusu olamaz. Son olarak, ahlak politikanın bir fonksiyonu ve gücün bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. Uluslararası hukukun ve ulus üstü örgütlerin varlığı ve etkileri sorgulanmalıdır (Arıboğan, 1998: 161)

Carr'ın realizmdeki yeri idealizmin ortak güvenlik anlayışına ve gücü göz ardı etmesine yönelik bir karşı çıkış, eleştiridir. Realizmde önemli bir isim olarak kabul edilen Morgenthau gücü, bir aktörün diğer taraf üstünde hem (düşünce) akıl noktasında hem de fiziksel eylemlerinde sağladığı kontrol olarak ifade etmiştir. Bu güç bir ilişki biçimidir ve güç uygulanan tarafın eylemlerinde değişiklik sağlaması beklenir. Morgenthau'ya göre güç kavramı etki ve kuvvet kavramlarından ayrı incelenmelidir. Güç, şiddet kullanma tehdidini içerir, doğrudan sonuç belirleme yeteneğine sahiptir. Kuvvet, gücün psikolojik etkisi hariç fiziksel olarak şiddeti ifade eder. Etki ise, eylemler üzerinde doğrudan değil dolaylı yollardan yönlendirmeye neden olmasıdır (Tanrısever, 2005: 55-56). Sert güç yaklaşımında fiziksel şiddet haricinde psikolojik şiddete de dikkat çekmesi önemlidir.

Realizmde ontolojik olarak devletler baş aktör kabul edilmiştir, analiz kapsamını daraltmış ve sistemde yaşanan devlet dışı aktörlerin sebep olduğu olguların analiz edilmesini engelleyecek derecede sınırlamıştır. Realizm yaklaşımı, metodolojik ve epistemolojik olarak, toplumsal ilişkileri yönettiği varsayılan 'yasaları' keşfetmeye benzeyen bir 'bilim yapma' yaklaşımıyla ilişkilendirmiş ve bu yaklaşımların sonuçlarının 'ampirik' doğrulanabilir olgularla temellendirmeye çalışmıştır. Bu yaklaşımla aslında gücün tek boyutunu, genelde askeri olarak ve çok nadir de ekonomik kapasite yönünden analiz edildiği bu çalışmada ileri sürülmüştür (Bilgin ve Eliş, 2008:8). Akademik yazıda, yeni neo-realist savunucuları devletlerin özellikle sert güçlerine vurgu yaparken, liberal kurumsalcı akademisyenler devlet idaresinin temel bir kaynağı olarak yumuşak gücü değerlendirirler (Ernest, 2008: 114). Realistlere göre, egemen devletlerin üst bir otoriteyi kabul etmemesi, uluslararası sistemin anarşik bir yapı olarak nitelendirilmesinde bir

faktördür. Egemen devletler sistemde ilişkilerini çatışma ile düzenler ve bu noktada güç önemli bir faktördür. İlişkilerin sürekli çatışma ve rekabetle yönlendirilmesi, sistemin anarşik olmasına neden olan bir diğer etkidir (Yurdusev, 2004: 44-45). Anarşik olarak değerlendirilen sistemde en önemli problem güvenliğin sağlanmasıdır. Güvenlikse devletin ulusal çıkarı olarak değerlendirilip, güç ile özdeşleştirilmiştir. Güç içerisinde birçok anlam barındırsa da sert güç anlayışında emir verebilme yeteneği ve verilen emirlerin yerine getirilmesini sağlayacak etki olarak değerlendirilebilir (Ateş, 2009: 18-19). Sert güç denildiğinde akla öncelikle askeri ve ekonomik güç gelse de aslında coğrafik yapı, teknolojik gelişmişlik, popülasyon, gibi etmenleri de içerir. Ancak diğer etmenler askeri ve ekonomik güce hizmet eder, yani nihai sonuç askeri ve ekonomik güçte elde edilen kazanımlardır (Bayır & Sönmezoğlu, 2014: 9)

Gray ‘Hard Power and Soft Power: The Utility of Military Force as an Instrument of Policy in the 20st Century’ adlı araştırma raporunda sert gücü, bir devletin diğer devlete askeri gücünü kullanarak veya ekonomik faktörlerle tehdit veya ödül yöntemiyle istediğini yaptırması olarak değerlendirir. Sert güç uygulamalarına maruz kalan devlet, çıkarlarını temel olarak hesaplanabilir maliyet ve fayda bakımından analiz edilmesini zorunlu kılar. Devlet bu analize göre hareket etmelidir (Gray, 2011: 5) Gerçekçi güç anlayışını ‘sert’ yapıya sahip olmasını sağlayan şey, yalnızca maddi olana odaklanması değil, gücün doğrudan etkileşim aracılığıyla ifade edilmesine yapılan vurgudur (Bilgin ve Eliş, 2008: 9) Sert güç yaklaşımında, aktörlerin ve güç kaynaklarının önceden oluşturulduğunu kabul eder, görünür çatışmalarda karar verme şekillerine odaklanır (Dahl, 1957). Krasner, ‘Regime Power’ konusu üzerine çalışması gibi istisnalara rağmen, gücü tek boyutuyla

değerlendirerek, ikinci boyutuna yer vermemektedir. Krasner, sözde realist yaklaşımla gücü şöyle tanımlar (Krasner, 1982):

1. Güç, bir oyunda hangi aktörün yer alacağını belirleyebilir. Uluslararası sistemde daha az güçlü aktörler neredeyse hiçbir zaman masaya davet edilmezler.
2. Güç, oyunun kurallarını belirlemede ve dikte etmede kullanılabilir, örneğin ilk hamleyi kimin yapacağını belirlemek.
3. Güç, getiri matrisini kendi lehine değiştirmek içinde kullanılabilir. Örneğin, büyük bir ithalatçı ABD'nin, bir ihracatçıyı kendi iç ekonomisinde yapısal değişikliklere gitmesi yönünde zorlayabilir ve bunu yapacak olduğu ithalatı kesmekle tehdit ederek yapabilir.

Realizm de ilk gelenek bilardo topu metaforunda bir araya getirilerek özetlenmiştir. Bilardo topu modeline göre, sistemde sadece devletler vardır. Dış ortam yoktur, bilardo masası (uluslararası sistem) dikkate alınmaz. Devletlerin önceliği güçlerini maksimum seviyeye çıkarmaktır. Güç göreceli bir kavramdır, devletler ne kazandıklarıyla değil diğer devletlerin ne kazandıklarıyla ilgilenir (Jervis, 1979). Bilardo topu yaklaşımı, 1960'lar boyunca Sovyet ve ABD ilişkilerinin yoğun olduğu dönemde uluslararası ilişkiler biliminde hüküm sürmüştür (Krasner, 1982: 498). Dünya sıfır toplamıdır. Devletler göreceli güçlerini arttırmak için, politik olmayan girişimlerde de bulunur. Örneğin, bir devletin ekonomi politikası aslında kendi başına bir amacı ifade etmez. Ekonomi politikaları güce ulaşmada bir araç olarak kullanılır, nihai amaç güç elde etmektir. (Krasner, 1982: 498).

İkinci realist gelenek ilk yaklaşımdan daha karmaşıktır. Yaklaşımında dikkat çekilen nokta, devlet gücünün dağılımının dış çevre üzerinde sahip olduğu etkisidir. Örneğin, dünya ticareti, uzay kullanımı, deniz yatağı kullanımı gibi alanlarda devletler kuralları belirleyebilirler. Çatışmaların varlığı kabul edilir, ancak dünya sıfır toplamı yaklaşımı değerlendirilmez. Bazı devletlerin belirli alanlarda sağladıkları fayda, diğer devletlerin durumunu etkilemez. Göreceli güç yeteneklerinin aracı ne olursa olsun hedefi devlettir. Ancak ikinci geleneksel yaklaşıma göre, ekonomik girişimlerin nihai hedefi sadece ekonomi olabilir (Krasner, 1982: 498).

Birinci dünya savaşından sonra uluslararası sistemde kurulan barış düzeni idealizm yaklaşımının baskın olmasını sağlamıştır. Ancak Almanya’da 1930 yıllarında başlayan Nasyonal Sosyalizm hareketleri ve diğer bazı devletlerde otoriter yönetimlerin başa gelmesiyle idealizm sorgulanır hale gelmiştir. Uluslararası sistemde yaşanan bu değişimler uluslararası politikada benimsenen idealizm yaklaşımının yerini, siyasal realizme bırakmasına neden olmuştur (Sönmezoğlu, 1992: 143). Uluslararası sistemde ekonomik bozulmalar, 1929 yılında ABD’den tüm dünya devletlerine yayılan ‘Büyük Buhran’, I. Dünya Savaşını kaybeden devletlerde artan milliyetçilik duyguları ve sistemi yeniden revize etme isteği, idealizmin açıkladığı barış ortamının çözülmesine neden olmuştur. Sistemde meydana gelen bozulmalar idealizmin tartışılmasına yol açarak, realizmin canlanmasına zemin hazırlamıştır (Eralp, 2004: 69) II. Dünya savaşının meydana gelmesi ve sonraki süreçte bir tarafta idealistler hala barışçıl bir düzenin kurulabileceğini savunurken, realistler bir an önce Sovyet’e karşı mücadele etmek için birlik olunması gerektiğini savunmuştur. Yukarıda ifade edilen nedenlerden dolayı 1940 ve 1970 yılları arasında uluslararası politika

alanında yapılan çalışmaların ağırlığı klasik realizm olmuştur. Bu teoride g kavramı, ulusal g ve insan unsurunu merkezine alarak değerlendirilmiştir. Realizm anlayışına göre, uluslararası ilişkilerde devlet en önemli aktördür ve buradan hareketle uluslararası politika aslında devletler arasındaki mücadeledir. G uluslararası ilişkileri anlamada, temel kavram olarak değerlendirilir. Devlet içi dinamikler göz ardı edilmiş ve çok uluslu şirketler, uluslararası hukuk, ulusüstü örgütler aktör olarak kabul edilmemiştir (Arı, 1999: 163-166). Uluslararası ilişkiler literatüründe sert güç, tarihte ilkel yöntem olarak kullanılmış ve günümüzde de, önemini korumaya devam etmektedir. Fakat sistemde yaşanılan değişimlerden dolayı sert güç haricinde, göz önüne alınması gereken birçok faktör bulunmaktadır.

1.2.Yumuşak Güç

Yumuşak g kavramı ilk kez 1990 yılında “Bound to Lead: The Changing Nature of American Power” adlı çalışmasıyla Joseph Nye tarafından uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırılmış kavramdır (Nye, 1990). Ancak Josep S. Nye, Watanebe Yasushi ve David McConnell’in editörlüğünde “Soft Power Superpowers” adlı eserin n sözünde, 1989 yılında yumuşak güç kavramını ürettiğini ileri sürmüştür (Yasushi ve McConnel, 2008). Kavram uluslararası ilişkiler literatürü için yeni olarak kabul edilse de aslında olgu olarak literatürde çok daha öncesinde tartışılmaya başlanmıştır. Edward Hallet Carr 1939 yılında ilk baskısını yaptığı ‘The Twenty Crisis 1919-1939: An Introduction to the Study of İnternational Relations’ adlı eserinde, siyasal amaçlar bağlamında ekonomik ve askeri güce önem atfetmekle birlikte, fikirler üzerinde güç sağlamanın öneminin göz ardı edilmemesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Böylelikle yumuşak g olgusunun

stratejik önemini ilk fark edenin Carr olduğu ve kavramın ortaya çıkmasını sağlayanın Nye olduğu ifade edilebilir.

Joseph Nye, (ulus ötesi şirketler, terör örgütleri, dini gruplar, petrol şirketleri gibi) yeni aktörlerin dünya siyasetine etkisi göz önüne alınması gerektiğini ileri sürer. Dünya siyasetinde değişen aktörler, uluslararası sistem okumasında da değişikliğe neden olmuştur. Uzun zamandır kabul gören geleneksel görüşe göre devletlerin hayatta kalması askeri güçlerine bağlıydı. Toprak bütünlüğü ve egemenlik hayatta kalmak için ilk sıradaydı. Ancak artık tehditler toprak bütünlüğüne değil, ekonomik ve ekolojik tehditleri içererek çok daha karmaşık hale gelmiştir (Nye, 1990: 157). Nye, sistemdeki değişen tehditlere dikkat çekerek sadece sert güç kullanımıyla, yeni tehditlere karşı önlem alınamayacağını ve çözüm olmayacağını ifade etmiştir. Günümüzde güç anlayışının değişimini açıklamak için Nye Japonya'yı örnek göstermiştir. Japonya'nın nükleer güç ve konvansiyonel silah gücüne sahip olmak için ekonomik gücü elverişli olmasına rağmen hem ülke içi hem de diğer ülkelerle siyasi problemler yaşanmasına neden olacaktır (Nye, 1990: 159). Aynı zamanda Nye, Dünya siyasetinin yalnızca kısmi değişim geçirdiğini, geleneksel jeopolitik gündem önemini korumakla beraber, askeri güç 'güç' kaynaklarının önemli bir bileşeni olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Nye, 1990: 160).

Joseph Nye'nin kavramsallaştırmasından önce, literatürde yumuşak güç araçları olarak kabul edilen öğelere yönelik yapılan çalışmaların mevcut olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin Morgenthau, 1948 yılında yayınlamış olduğu 'Politics among Nations' adlı eserinde bir devletin milli gücünü değerlendirirken coğrafya, doğal

kaynaklar, askeri kapasiteye önem atfetmekle birlikte, milli karakter, milli psikoloji ve devletin yürütmüş olduğu diplomasiye gibi niteliksel araçlara yer vermiştir (Morgenthau, 1948: 96-106). Kavramsal olarak baktığımızda, Joseph Nye'e göre, yumuşak güç başkalarının sizin istediğiniz şeyi istemesini sağlamaktır. Diğer ülkelerin istediği şeyi etkileme gücü; kültür, ideoloji ve kurumlar gibi soyut olan güç kaynaklarıyla ilişkilendirilir. Yumuşak güç, sert komutan gücü kadar önemli olarak değerlendirilmelidir. Bir devlet kendini uluslararası sistemde meşru olarak kabul ettirebilirse, daha az dirençle karşı karşıya kalır. Eğer devletin sahip olduğu kültürü ve ideolojisi çekicisiyse, diğer devletler politikalarını istekle takip edecek, herhangi bir zorlayıcı ve maliyetli uygulamaları kullanmasına gerek kalmayacaktır. (Nye, 1990: 165-166). Yumuşak güç, bir ülkenin bir durumda, diğer ülkelerin kendi çıkarlarıyla uyumlu olarak tercihte bulunması veya çıkarlarını belirlemede yapılandırma yeteneğidir (Nye, 1990: 168). Bir devletin kendi istediğini başka devletlere yaptırtmak için sert güç ve komuta gücü kullanmadan, yumuşak araçlarla istediğini yaptırtması, gücün ikinci bir yönü 'yumuşak güç' olarak ifade edilebilir (Nye, 2023:12). Siyasi liderler ve politikacılar yumuşak gücün değerini uzun yıllardır anlamışlardır. Yumuşak güç araçları demokratik devletlerde günlük siyasetin temelini oluşturur. Diğerlerinin tercihlerine yön verme yeteneği araçları ise; çekici bir karakter, kültür, siyasi yaklaşım ve değerler, kurumlar, meşru bir otoriteye sahip olmak gibi maddi olmayan kavramlarla ilişkilendirilir: 'Benim istediğimi yapmanı sağlayabilirsem, seni istemediğin şeyi yapmaya zorlamak zorunda kalmam.' (Nye, 2008: 95).

Yumuşak güç sadece etki ve ikna yeteneğinden çok daha fazlasını ifade eder. Tehdit (threat) veya ödeme (payment), yani sert güç

kaynakları ile de etki sonucu doğurabilir. Bu yüzden yumuşak güç baştan çıkarma, cezbetme ve çekme yetenekleriyle birlikte değerlendirilmelidir. Bu bakış açısıyla incelendiğinde yumuşak güç davranışsal terimlerle, çekici güç olarak ele alınır. Bu çerçevede cazibe yaratacak varlıklar, yumuşak gücün kaynakları olacaklardır. Belirli bir kaynağın yumuşak gücü olup olmadığı, anketler veya odak grupları yollarıyla ölçülebilir (Nye, 2008: 95) Pınar Bilgin ve Berivan Eliş'e göre, Nye'in ortaya attığı yumuşak güç kavramı, çekim gücünü 'başkalarının ne istediğini şekillendirme yeteneği' olarak değerlendirerek, sert güç yaklaşımında mevcut 'başkalarının yaptıklarını değiştirme yeteneği' dar anlayış odağını gidermek ve daha geniş bir perspektif sunmak için tasarlandığını ileri sürmüşlerdir (Bilgin & Eliş, 2008:9). Gray'e göre yumuşak güç, uluslararası düzen ve güvenliği sağlamak için, aktörün kendine ait değerlerini karşı tarafla paylaşarak işbirliği yolu ile nüfuz yeteneğine sahip olma gücüdür. Yumuşak güç, yabancıların aktörde çekici bulduğu yönlerin ikna etme kabiliyeti ile çalışır (Gray, 2011: 5). Jerwis, bir devletin yumuşak gücünü; kendi çıkarına, hayati amaçlarını ve tercihlerini başarmak için kullanıldığını ileri sürmüştür (Jervis, 1999). Mohammed B.E.Saaida 'The Role of Power in Contemporary Diplomacy' başlıklı eserinde, dış politikada istenilen sonuçlara ulaşabilmek için yumuşak gücün diğer yaklaşımlarla birlikte kullanılması gerektiğini ileri sürmüştür. Saaida'ya göre bir devletin yumuşak gücünün etkinliği, o devletin kültürüne, dış politikasının güvenilirliğine, benimsediği değerlerine ve çekiciliğine bağlıdır. Yumuşak gücün doğru kullanımıyla uluslararası sistemde güven inşa edebilir, iyi niyetiyle dış politika hedeflerine ulaşabilir (Saaida, 2023: 119). Aynı zamanda, günümüzde askeri gücü kullanmak eskiye oranla çok daha maliyetlidir. Gelişmemiş ve fakir

devletlerde yaşanan sosyal uyanış, milliyetçi akımları tetiklemiştir. Bu uyanış ve milliyetçi hareketler, askeri müdahaleyi ve dış yönetimi çok daha maliyetli hale getirmiştir. Nye, Sovyetler Birliği ve ABD'nin Vietnam ve Afganistan'da yaşadıklarını, tarihte en büyük örnekler olarak ele almıştır. Sovyetler Birliği ve ABD elde ettikleri başarısızlıkların yanında, çok büyük ekonomik maliyetlerle karşı karşıya kalmışlardır. (Nye, 1990: 162).

Gücün değişimindeki bir diğer faktör ise, modern teknolojinin gelişmemiş veya zayıf devletlerin eline geçmesidir (Nye, 1990: 162). Gelişmemiş devletlerin modern teknolojiye sahip olmaları, güçlü devletlere rakip olacağı anlamına gelmez ancak komşularının da aynı şekilde askeri kapasitesini arttırması, isyancı ve terörist gibi grupların ellerine geçerek karşılaşılabilir güvenlik risklerini arttırmasıdır. Nükleer güce sahip olan herhangi bir zayıf devlete müdahale edilmesi gerektiğinde de elbette maliyeti artacak, siyasi olarak anlaşma sağlanması çok daha zor olacaktır (Nye, 1990: 163). Bir ülkenin yumuşak güç kaynaklarını sınıflandırmak gerekirse temelde üç kaynağa dayanır. Bunlardan birincisi, kültür (diğerleri için çekici olduğu yerlerde), ikincisi siyasi değerleri (yurt içinde ve yurt dışında benimsediği siyasi değerlere bağlı kaldığında), üçüncüsü ise dış politikası (yasal ve ahlaki otorite)'ye sahip olmaktır (Nye, 2008: 96). Uluslararası sistemdeki ulus ötesi karşılıklı bağımlılık, problemlere karşı aktörlerin işbirliği içerisinde hareket etmelerini gerekli kılıyor. Bunların arasında, ekolojik değişiklikler, salgın hastalıklar, yasadışı terörizm ve uyuşturucu ticareti bulunmaktadır (Nye, 1990: 163). Uluslararası siyaset de yaşanan değişim ve dönüşümler; ulusal uyum, evrensel kültür ve uluslararası kurumlar gibi soyut güç biçimlerini çok daha önemli hale getirdi. Güç, sermaye zengininden bilgi zenginine

geçiyor. Bilgi çok yayılmadan sahip olunduğunda güçtür. Yeni bilgiye hemen tepki verebilmek, güç kaynağı olarak değerlendirilir. Ekonomik ilerlemelerde bilgi temelli olduğu unutulmamalıdır (Nye, 1990: 164). Ebeveynler, çocuklarının inançlarını ve tercihlerini ekillendirdiklerinde çocuklarının üzerinde sürekli kontrol kurmaktan çok daha fazla ge sahip olacaklarını uzun zamandır biliyorlar. Tıpkı ebeveynler gibi siyasi liderler ve filozoflar, cazip fikirler, insanları etkileme ve fikirlerine yn verebilme yeteneğinin önemini anlamışlardır. (Nye, 2023: 12).

ABD'nin diğer ülkelere oranla yumuşak g çok daha fazladır. Uluslararası sistemde ekonomiyi yöneten, Uluslararası Para Fonu (IMF), Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşması gibi kurumlar büyük oranda ABD toplumu ve ideolojisiyle uyumlu serbest piyasa ilkelerini somutlaştırma eğilimindedir. Çok uluslu şirketler yumuşak gn bir diğer kaynağıdır. 1988 yılında 'States and Markets' adlı kitabında İngiliz yazar Susan Strange, ABD'nin dünya ekonomisinde elde ettiği gn ulusötesi üretiminin bir sonucu olduğunu savunmuştur. ABD okuluslu şirketler üzerinde kısmi olarak yetkisini kaybetmiş olsa bile, en büyük çokuluslu şirketlerin %34'ünün genel merkezi ABD'de bulunmakta, yöneticileri ABD pasaportu taşımakta, ABD mahkemelerine çağrılabilir, savaş ve acil durumlarda Washington'a itaat edecekleri ifade edilmiştir (Nye, 2023: 13). ABD kültürü ise nispeten daha ucuz ve kullanışlı olan başka bir yumuşak güç aracıdır. Amerikan kültürünün bazı yönleri insanlar için çekici veya kabul edilebilir olmayabilir, kültürel güç faktörleri değerlendirilirken genelde n yargılı olma tehlikesi barındırabilir. Fakat Amerikan popüler kültürü, çok geniş kitlelerde çekicilik uyandırmıştır. Örneğin, ABD'ye hiç gitmemiş olan Japon gençler, üzerinde ABD'de bulunan

kolejlerin isimleri yazılı olan montlar giyerler. ABD hükümetinin Çin'e uyguladığı müdahaleleri Çin vatandaşları protesto ederken, diğer taraftan ABD demokrasisi ve kültürüyle yakından ilgilenmişlerdir (Nye, 2023: 13).

Popüler iletişim kanalları ise bir diğer yumuşak güç aracıdır. Bir ülkenin diğer ülkelere mesajlarını iletmesi, istediği yönde düşüncelerini etkilemesi ve yönlendirmesi için büyük bir fırsattır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün geçmişte yapmış olduğu araştırmalara göre dünyada en büyük televizyon programı ihraç eden ABD, ikinci sırada olan İngiltere'den yedi kat daha fazla paya sahip ve film dağıtımı için tek küresel ağı sahip. Amerikan filmleri dünyada yapılan tüm filmlerin %6-7'sini oluşturmasına rağmen, dikkat çekici nokta dünya ekran kaplama süresinin %50'sine sahip olmasıdır. 1981 yılında Dünyada veri iletimi ve işlenmesinden %80 ABD sorumluydu ve bu sorumluluk Amerikan dilini küresel ekonominin ortak dili haline getirmiştir (Nye, 2023: 13). Amerikan kültürünün popülaritesini arttıran özelliklerden biri Amerikan tarihinden beslenen demokrasi ve insan hakları gibi değerler uluslararası etkiye sahiptirler. Aynı zamanda Avrupa ülkeleri ve Japonya ile karşılaştırıldığında, Amerikalıların çeşitli etnik kökenlere bakışı, göçmenlere görece açıklığı ek bir güç kaynağıdır (Nye, 2023: 14). Yumuşak güç kullanımı pratikte, sıfır toplamı bir oyun olmak zorunda değildir. İletişim kuran aktörler birbirlerini çekici buldukları yönler sayesinde iki tarafta kazançlı çıkabilir. Sıfır toplamı oyunun olmaması yumuşak güce, özgü bir şey değildir. Aktörler kurdukları ilişkinin sıfır toplamı veya pozitif toplamı olmasına yön verebilir, aktörlerin kendilerine belirlemiş olduğu hedeflerle ilişkilidir. Ancak yumuşak gücün pratikte sıfır toplamı bir sonuca ulaşması, sert güç pratiğine kıyasla oldukça

düşüktür (Nye, 2014: 2). Burada doğrudan yumuşak güce atfetmemiş olsa da sert güç okumaları tarihte sıfır toplamli oyun ile sık sık anılmıştır. Ancak yumuşak gücün sıfır toplamli oyun ile ilintisi oldukça az olduğu veya hatta üzerine düşünülmediğini söylemek mümkündür.

Küresel siyaseti, geçtiğimiz yüzyıldan itibaren ciddi şekilde etkileyen ve önemli derecede etkilemeye devam edecek olan şey bilgi devrimidir. Bilgi devrimi cezbetme ve ikna yöntemi olan yumuşak gücün kullanımında artışa yol açıyor. Çünkü günümüzde gücün doğası, kaynakları ve aktarımı değişiyor. Bazen üçüncü sanayi devrimi olarak değerlendirilen bu dönüşüm, bilgi yaratma, işleme, iletme ve arama maliyetleri gibi kaynakları içeriyor (Nye, 2014: 19). Gücün ‘bilgi’ tarafı incelendiğinde ele alınan kaynakların sert güç kaynaklarını içermemesi, yumuşak kaynakların kullanımını gerekli kılıyor. Uluslararası sistemde yaşanan dönüşümün ulus-devletlerin artık sonunun geldiğini düşündürebilir ancak durum pek de öyle değildir. Hükümetler uluslararası sistemde en önemli aktörler olarak varlıklarını devam ettirecekler. Fakat sisteme giren yeni aktörler göz önüne alındığında daha da kalabalıklaşan sahnede birbirlerini etkilemek için, eskiye kıyasla daha çok rekabet edecekler. Aktörlerin arasındaki rekabet ve etkilemenin yolu ise yumuşak güç olacaktır (Nye, 2014: 20).

1.3. Akıllı Güç

Sert güç ve yumuşak gücün iç içe geçmişliği, tam anlamıyla birbiri yerine geçemeyeceği düşüncesi ve ABD’nin 2001 yılı sonrasında içinde bulunduğu durum akıllı güç kavramsallaştırması için zemin hazırladığı ifade edilebilir. Diğer yaklaşımlarda olduğu gibi akıllı güç kavramına katkıda bulunan birçok düşünür ve bilim insanı vardır. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD dış politikasında sert ve

saldırğan bir tutum benimsemiş, uluslararası kamuoyunu gözetmeden, Birleşmiş Milletler’in (BM) onayını almadan, uluslararası hukuku ve meşruiyeti çiğneyecek bir dizi girişimlerde bulunmuştur. Bundan dolayı ABD 1990’lı yıllarda demokrasi, insan hakları, özgürlük ve adalet gibi öncüllerle belirlediği dış politikası sayesinde sahip olduğu yumuşak gücünü, kaybetme noktasına gelmiştir. ABD’nin uluslararası sistemde kamuoyu desteğini kaybetmeye başlamış olması önemli düşünürleri bu alanda çalışma yapmaya itmştir. 2007 yılında Joseph Nye ve Richard Armitage’nin başkanı olduğu ‘Center of Strategic and International Studies’ tarafından, 2008 yılında yeni gelecek başkan için tavsiye niteliği taşıyan “CSİS Comission on Smart Power a Smarter, More Secure America (CSİS Reports)” adlı çalışma yayınlanmıştır. Bu çalışmada akıllı güce dair yapılan önemli çalışmalardan biri olarak değerlendirilmektedir (Aysu, 2022: 14). Rapor ana başlık olarak 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, ABD’nin uluslararası sistemde meşru, demokratik Amerika kimliğini kaybetmesi ve bunun etkilerinden bahsedilmektedir. İkinci bölümde akıllı güç stratejisi açıklanarak ABD’nin nasıl akıllı güç araçları kullanacağı, ABD’nin uygulayacağı stratejinin ne olması gerektiğine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, ABD’nin uluslararası kamuoyunda kaybettiği güvenin yeniden geri kazanılması için yapılacaklara yer verilmiştir. Rapor öncelikle ABD’nin akıllı güç politikaları uygulamasının önündeki engellere yer vermektedir. Burada ilk sebep ABD’nin takip ettiği mutlak sert güç uygulamaları (Irak ve Afganistan müdahaleleri) olmaktadır. İkinci engel, yumuşak güç araçlarına yönelik ABD’nin birtakım çalışmalarının olmasına rağmen diplomasi ve dış yardım noktasında aktif politikalar takip etmemesidir. Üçüncü engel, ABD’nin dış politika uygulamalarında bir parçalanmışlık olmasından dolayı sert

ve yumuşak g aralarınnn tam anlamıyla kullanılamamasıdır (Armitage & Nye, 2007:7-9). İfade edilen engellere bağlı olarak, üç tane çözüm yolu ileri sürülmüştür. 2001 yılı öncesinde olduğu gibi ABD’nin BM ile yakın işbirliği içerisinde olması, ABD’nin katılmış olduğu ittifakların yeniden revize edilmesi ve bağlı kalınması ve son olarak uluslararası hukuka uyma noktasında taviz verilmemesi şeklinde (Armitage & Nye, 2007: 30). ABD’nin insanlık dışı, cezalandırıcı politikalar yürütmesine karşılık sistemden gelen tepki, akıllı g politika uygulanmasının önündeki engel ve çözüm önerilerinin temelini oluşturmaktadır (Aysu, 2022: 16).

Raporun ikinci bölümünde, ABD nezdinde akıllı g politika uygulamalarının stratejisine yönelik önemli noktalara dikkat çekilmiştir. Bunlardan ilki ABD’nin BM içerisinde daha aktif olmasıdır. BM’de ABD barışı koruma ve barışı inşa etme girişimlerinde daha çok rol almalı, küresel sağlık, iklim ve enerji gibi evrensel konularda etkinliğini arttırmalıdır (Armitage & Nye, 2007: 30). Afganistan ve Irak girişimlerinde terörle mücadele başlattığını ifade edip, destek vermeyen her devleti teröre destek vermekle itham etmiş, ittifak içerisinde bulunduğu devletleri de kaybetmişti. Bundan dolayı özellikle Avrupa blėesi ve Doğu Asya devletleriyle ilişkilerini iyileştirmelidir. Uluslararası hukuku gözeterek politikalar takip etmeli, ifte standart uyguladığı algısından kurtulmalıdır (Armitage & Nye, 2007:32-33). Bu raporla birlikte, akıllı g kavramının içeriğinin doldurulduğu ifade edilebilir. ‘Public Diplomacy and Soft Power’ adlı eserinde Joseph Nye (2008), yalnızca yumuşak g aracılığıyla başarılı bir dış politika yürütebilme yanılığına karşı, akıllı g kavramına dikkat çekmiştir. Bir ülkenin sahip olduğu kültürel kaynakları, değerleri ve politikaları yumuşak g kaynakları olarak değerlendirilir. Akıllı

güç stratejisi ise yumuşak güç ve sert güç kaynaklarının bir arada kullanılmasını ifade eder. Nye'e göre, günümüzde ulusötesi terörizme karşı gerçekleştirilen mücadele, kalpleri ve zihinleri kazanma mücadelesidir ve günümüzde yalnızca sert güç ile başarı sağlanamayacaktır. Kamu diplomasisi, akıllı güç stratejisinde değerlendirildiğinde çok önemli bir araçtır. Ama akıllı kamu diplomasisi üretmede güvenilirlik, öz eleştiri ve sivil toplum rollerinin öneminin anlaşılması gereklidir (Nye, 2008: 94).

Joseph Nye'e göre güç, kişinin kendi isteğini diğerlerine kabul ettirebilme yeteneğidir ve bunu yapmanın üç ana yolu vardır, zorlama ve ödeme (sert güç) ve cazibe (yumuşak güç). Ancak sert güç ve yumuşak güç nadiren birinin yerini diğeri tamamen alabilir. Nye, bundan dolayı akıllı stratejilere ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir (Nye, 2009: 160). Sert ve yumuşak güç kaynaklarının akıllı güç stratejilerinde nasıl uygulanacağını belirlemek için, Joseph Nye 'The Powers to Lead' adlı kitabında 'Bağlamsal Zeka' yaklaşımını ortaya atmıştır. Dış politika uygulamalarında bağlamsal zeka, akıllı politikalar ve stratejiler uygulamak için politika yapıcılarının taktik ve hedefleri uyumlu hale getirmesine yardımcı olan sezgisel beceriyi ifade eder (Nye, 2009: 161). Akıllı güç kavramına bir katkı da Suzanne Nossel'den gelmiştir. 2004 yılında Foreign Affairs'te yayınlamış olduğu Smart Power adlı makalesinde ABD'nin içinde bulunduğu durumu kendini yalnızlaştırma olarak değerlendirmiş ve artık ABD'nin gücünün dünyada hoş görülmediğine dikkat çekmiştir. ABD için çözümün akıllı güç politikaları uygulaması gerektiğini ileri sürerek, bunun araçlarını ise uluslararası sistemde iş birlikleri içerisinde yer alması, demokratikleşme, özgürlüğün yayılması, uluslararası platformlarda daha aktif olması gerektiğine vurgu yapmıştır (Nossel, 2004: 131-140).

Ernest 2008 ‘Hard Power, Soft Power, Smart Power’ adlı makalesinde akıllı gücü, bir aktörün hedeflerine ulaşmasında yumuşak ve sert gücün, etkili ve verimli şekilde pekiştirerek kullanma kapasitesi olarak değerlendirmiştir (Ernest, 2008:115). Wilson, uluslararası sistemde yaşanan uzun vadeli yapısal değişiklikler ve mevcut hükümet yönetimlerinin kısa vadeli başarısız politikaları nedeniyle akıllı güç politika takip edilmesinin ulusal bir güvenlik zorunluluğu haline geldiğini savunmaktadır (Ernest, 2008: 110).

ABD’nin gücü bağlamsal zeka çerçevesinde değerlendirildiğinde, ABD’nin yalnızca güçlü yönlerinin değil, sınırlarının da göz önüne alınarak incelenmesini içerir. ABD günümüzde tek süper güç olarak değerlendirilir ancak dünyanın farklı bölgelerinde etki sahibi olsa bile kontrol etme gücüne sahip değildir. Günümüzde uluslararası sistem üç boyutlu bir satranç oyununa benzetilebilir. En üst katmanda aktörler devletlerdir ve askeri güç tek kutupludur. Orta katmanda, dünya çok kutupludur ve devletler arasında ekonomik ilişkiler vardır, tıpkı son on yıldır olduğu gibi. İklim değişikliği, yasadışı uyuşturucular, salgın hastalıklar ve terörizm gibi konuları kapsayan ulusötesi ilişkileri kapsayan en alt katmanda, güç kaotik bir şekilde dağıtılır ve devlet dışı aktörlere yayılır. Askeri güç, bu yeni tehditler karşısında verilen cevapların çok küçük bir oranına karşılık gelir. Bu tehditlerle mücadele edebilmek için devletler ve uluslararası kurumların işbirlikleri zaruridir. (Nye, 2009: 162). ABD Soğuk Savaş döneminde birçok hata yapmasına rağmen ABD’nin Soğuk Savaş stratejisi sert güç yumuşak güç uygulamalarını bir arada kullanmasını içeriyordu. ABD’nin sert gücü Sovyet saldırganlığına karşılık verirken, arka planda Amerikan fikirleri Demir Peride’nin ardındaki komünizmin temellerini yıktı. Berlin duvarı aslında başından

beri taraf olmayan insanların topçu ateşiyle değil, komünizme inanmış ama inancını yitirmiş insanlar tarafından çekiçler ve buldozerlerle yıkıldı. Günümüz bilgi çağında başarı, sadece askeri güç ile değil yumuşak güç ile kullanıldığında başarıya ulaşacaktır (Nye, 2009: 163).

G-8 ülkeleri, gücün değişim geçiren anlamıyla bir ulusun bilgi ve enformasyon yaratma ve sonrasında manipüle etme kapasitesine dayandığı, endüstriyel ekonomilerden post-endüstriyel ekonomilere dönüşümelerini hızlandırıyor. Bir ülkenin yaratıcılık ve yenilikçilik kapasitesi, sahip olduğu konvansiyonel veya uçak gemilerine üstün gelebilir. Nihayetinde yeni yüksek teknolojik araçlar, diğerlerinin askeri ve askeri olmayan gücünü büyük ölçüde arttırabilir (Ernest, 2008: 112). Sert gücün hâkim olduğu sürekli savaş halı, teknolojinin gelişmesiyle ağ bağlantılı ve esnek hale geldi. Bu değişim iletişim gibi sert olmayan araçları, devlet gücü araçları karşısında daha güçlü hale getirdi (Arguilla & Rondfeldt, 1999). Yeni teknolojiyi elde edebilen Sofistike uluslar; akıllı bomba, akıllı telefonlar ve akıllı bloglar gibi birçok farklı tehdit oluşturabilecek kaynaklara da sahip oluyorlar. Yeni tehditlerle başa çıkmak isteyen aktörler bilgi çağını kabullenerek ‘akıllılık’ temelleri çerçevesinde stratejilerini gerçekleştirmek zorundalar (Brachman, 2006; Thomas, 2003). Günümüzde akıllı güç arayışına neden olan faktörlerden biri: Bir ülkenin, hedef ülke olarak değerlendirdiği ülkenin, ondan daha akıllı hale gelmesidir. Dünyada eğitim seviyesinin artması ve iletişim kanallarının yayılmasıyla artan toplumsal bilinç ve farkındalık sayesinde geçmişte uygulanan politikalar yerine farklılık bekleyen uluslar mevcuttur. Asya, Afrika ve Latin Amerika gibi ülkelerin sahip olduğu eğitilmiş genç nüfusun talep ettiği değişim örnek olarak gösterilebilir (Ernest, 2008: 113) Aynı ayrı konumlandırılan sert güç ve yumuşak güç birleştirilerek başarılı akıllı

güç politika uygulamaları elde edilmek isteniliyorsa üç ana nokta açıklığa kavuşturulmalıdır. Birincisi, daha kesin ve kapsamlı tanımlamalar yapılmalı. İkincisi, yumuşak güç ve sert güç kurumları dikkatli bir şekilde incelenmeli. Üçüncüsü, yumuşak güç ve sert gücün birlikte kullanılarak elde edilecek olan akıllı gücü destekleyecek olan siyasi dinamikler ele alınarak yeniden değerlendirilmeli (Ernest, 2008: 114). Ernest'e göre akıllı güç uygulanmasında göz önüne alınması gereken bazı faktörler vardır. Akıllı güç uygulanacak olan aktörün iç doğası ve dış bağlamı göz önüne alınmalıdır. Hedef olarak belirlenen ülkede nüfus ve bölge göz önüne alınarak, özellikleri dikkate alınmalı ihmal edilmemelidir. Akıllı güç politikaları takip edecek olan ülkenin de kendini tanıması, ülkesinin veya toplumunun ne istediğini bilmesi ve hedeflerine ulaşma kapasitesini bilmesi gerekir. Uygulanacak politika sadece iki devleti ilgilendirmeyeceği, sürecin bölgesel ve küresel bağlamda incelenmesini gerektirir. Aynı ayrı kullanılacak olan araçların nasıl ve ne zaman kullanılacağı titizlikle belirlenmeli, aralarında uyum sağlanmalı (Ernest, 2008: 115).

Akıllı güç, kaynak olarak kullanılabilen her aracın güçlü yanlarını ve sınırlarının farkında olmayı ifade eder. Örneğin, günümüzde ordudan başarması beklenen şey nedir? Hedefle uyumlu gerçekleştirilen yayınların etkisi nedir? Değişim programları nasıl değerlendirilmelidir? Özetle, ulusal çıkarlara hizmet etmek amacıyla uygulanacak politikaların bir gücün diğerinin yerine tercih edilmesi ve ne zaman kullanılması gerektiğini bilme gibi noktaların farkında olmak gerekir. Bu farkındalık sert gücün kaynaklarını ve yumuşak gücün ikna etme ve öykünme gibi unsurlarını nasıl pekiştireceğini “bilme bilgeliğiyle” ilgilidir (Ernest, 2008: 116). Akıllı gücü temel alan rasyonel bir dış politika, kendi kuralları ve değerleri olan çok sayıda

mevut kurum, ofis, büro gibi departmanlar arasında çeşitli kurumsal düzenleri ve ilişkileri, yeniden düzenlemek ve tanımak anlamına gelir (Halperin & Kanter, 1973'ten aktaran: Ernest, 2008: 116). Devlet yapıları incelendiğinde ele alınan üç yaklaşım; sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç doğrudan bu yaklaşımları ilgilendiren bir sert güç başkanlığı veya yumuşak güç işleri dairesi gibi kurumlar bulunmamaktadır. Dünyadaki tüm ülkelerde sert güç ve yumuşak güç yetkileri devletlerin kurumları arasında ve eşit sayılamayacak düzeyde dağıtılmıştır. Kurumsal gerçekliğe bakıldığında, sert güç kaynaklarına sahip olan kurumların daha fazla nüfuza sahip olması göze çarpmaktadır. Özellikle ABD yönetiminde sert güce sahip kurumların elleri oldukça güçlüyken, yumuşak güç tarafı zayıf kalmakta, dengeli bir politika izlenememektedir (Ernest, 2008: 117).

Devlet kurumları incelendiğinde her kurumun kendine ait bir bakış açısı ve kültürü vardır. Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Bakanlığı'nın dünyayı bakış açıları birbirlerinden büyük ölçüde farklıdır. Başarılı bir şekilde akıllı güç politikaları takip edebilmek için, kurumlar bu farklılıkları tanımalı, bazılarını reforme ederek ve bazı yeni yaklaşımları dahil ederek, sonuçta ortak payda bulunmalıdır (Ernest, 2008: 118). Akıllı güce ulaşmak, kavramsal, kurumsal ve politik faktörleri, dış politika yeniliklerini geleceğe götürebilmek için bir reform hareketiyle ustaca birleştirmeyi gerektirir. Sert güçte nasıl iletişim retoriğin gücü kullanılıyorsa, akıllı güçte de ikna etmek için etkili bir şekilde kullanılmalıdır (Ernest, 2008: 120). Yumuşak güç savunucuları, yumuşak güç kaynakları ile ulusal refahı arttırabilecekleri konusunda daha ikna edici olmaları ve politikaların nasıl uygulanacağı konusunda daha açık, çok daha Makyavelist bir tutum sergilemeleri gerekir. Aynı zamanda sert güç savunucuları, iyi diplomasinin kötü

askeri çatışmaları önleyebileceği görüşünü kabul etmeye istekli olmalıdırlar (Ernest, 2008: 122). Böylelikle stratejik mahiyette yumuşak güç ve sert güç pekiştirilebilecektir.

Gallarotti, 2015 yılında yayınladığı ‘Smart Power: Definitions, Importance and Effectiveness’ adlı eserinde özellikle ABD’nin içinde bulunduğu durumdan yola çıkarak, akıllı gücün kullanımına neden olan sebepleri ve bir akıllı güç stratejisinin oluşturulması için gerekli adımlara yer vermiştir. Gallarotti, Latin Amerika’nın Amerikan karşıtı tutum sergilemesini, İran, Kuzey Kore, Pakistan ve Hindistan gibi ülkelerin tüm tehditlere ve zorlamalara rağmen kitle imha silahlarına sahip olmasını, Afrika’daki istikrarsızlığının sebebi olarak, Bush yönetiminin sürekli sert güç araçlarını kullanması olduğunu ileri sürmüştür (Gallarotti, 2015: 256). Gallarotti, küreselleşen dünyada devletlerin birbirinden çok daha hızlı ve birçok yönden etkilenmesine dikkat çekerek, akıllı güç politikalarının kullanılması gerektiğine vurgu yapmış, akıllı güç politikalarının uygulanma sebebi olarak beş madde sıralamıştır. Bunlardan ilki sert güce kıyasla, yumuşak güç uluslararası sistemde devletlerin güvenliğini sağlamada etkinliğini arttırmıştır. İkincisi uluslararası sistemde demokrasinin daha çok yayılmasıdır. Demokrasinin yayılması, siyasi kesimin halka karşı hesap vermesini gerektirdiğinden sert güç kullanımını zorlaştırmaktadır. Üçüncüsü uluslararası sistemde artan karşılıklı bağımlılıktan dolayı herhangi bir sert güç kullanımında, aktörün kendisine zarar verebilir. Dördüncüsü ekonomik gelişmişlik, yani üçüncü sebeple ilişkili olarak karşılıklı bağımlılık ekonomik gelişmişliği daha hassas hale getirmiştir. Beşincisi ise, ikinci dünya savaşından sonra artan uluslararası kurumlar ve normlar ile devletler arasında sıkı bir işbirliği mevcuttur. Tek taraflı yapılan sert güç uygulamalarına ciddi karşı çıkışların meydana

gelmesiyle yumuşak ve akıllı gücün hem önemi hem de tercih edilirliliğinin artmasına sebep olmuştur (Gallarotti, 2015: 251-251).

Son olarak özü itibariyle sert güç kaynağı olarak değerlendirilen askeri ve ekonomik ilişkiler, tarafların ilişki seyri ve amacına göre yumuşak güç unsuru olarak ele alınabilir. Gerçekleştirilen kalkınma yardımları ve insani yardımlar, askeri eğitim tatbikatları ve ekonomik ilişkiler alıcı ülkenin politikalarıyla uyum gösteriyorsa eğer yumuşak güç unsuru olarak değerlendirilebilir (Nye, 2004). Kaynakların kullanımında sağlanan esneklik yumuşak güç alanını genişletirken aynı zamanda sert güç ile ayırım yapılmasını güçleştirmektedir. Örneğin söylem ve kültür genelde yumuşak güç aracı olarak değerlendirilmesine rağmen sert güç kaynağı olarak da kullanılabilir (Nye, 2007). Bundan dolayı kaynaklar ve kullanım amaçları kavramsal olarak tutarlılık göstermeyebilir. Bu noktada akıllı güç yaklaşımı kavramsal bir açılım çerçevesinde daha geniş bir perspektif sunmaktadır.

Sonuç

Güç yaklaşımları değerlendirildiğinde; özellikle uluslararası sistemde II. Dünya Savaşı sonrasında inşa edilen barış düzeni ve karmaşık karşılıklı bağımlılık, devletlerin sert güç kullanmasında sakıncalar meydana getirmektedir. Uluslararası hukuk ve uluslararası örgütler aracılığı ile sert güç kullanımı sınırlandırılmıştır. Sınırlandırılan güç kullanımı dışında devletlerin takip edeceği sert güç politikaları, sistemde bulunan aktörler tarafından kınanmasına neden olacaktır. Akıllı güç kavramının ortaya çıkmasında dikkat çekilen hususlardan biri, ABD'nin son zamanlarda yumuşak gücünü kaybederek uluslararası sisteme aykırı sert güç politikaları takip etmesiydi. Ülke içinde yönetimin kınanmasına, sistemde ise

yalnızlaştırılmasına sebep olmuştur. Sonuç olarak ABD'nin takip etmiş olduğu sert güç politikalarının en somut çıktıları ekonomik maliyet ve kınamadır. Fakat sert güç, devletlerin kendi güvenliklerini sağlama noktasında temel önemini korumaya devam etmektedir. Aynı zamanda devletler arasında sağlanan askeri işbirlikleri, geliştirilen ilişkilerin bağlayıcı olmasına katkı sunacağı söylenebilir.

Yumuşak güç için ise devletler, uzun zamanlı ve çok yönlü politikalar belirlemelidir. Yumuşak gücün içerisinde barındırdığı cazibe etkisi ve ikna gücü ilişkilerin devamı için önemlidir. Daha açık ifade etmek gerekirse, tarafların birbiri üzerinde sert güç gibi baskı gücü olmadığından, ilişkiler çok daha hassastır. Bundan dolayı başarılı yumuşak güç girişimi için ilişkilerin istikrarlı şekilde ilerlemesi gerektiği ileri sürülebilir. Sert güç ve yumuşak gücün nadiren birbirinin yerini almasından dolayı ikisinin bir arada yürütülmesi gerektiği düşüncesi ise akıllı güç kavramı çerçevesinde ele alınmıştır. Uluslararası sisteme birçok aktörün ve tehditlerin dahil olması, akıllı güç politikalarının takip edilmesi gerektiğini desteklediği ifade edilebilir.

Kaynakça:

Arguilla, J, Rondfeldt, D. (1999), *The Emergence of Noopolitik:Toward an American Information Strategy*, National Defense Research Institute, RAND, (10.09.2023 tarihinde The Emergence of Noopolitik: Toward An American Information Strategy on JSTOR adresinden ulaşılmıştır).

Arı, T. (1999), *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, 3. Baskı, Alfa Yayınları.

Arıboğan, D. Ü. (1998), *Kabileden Küreselleşmeye: Uluslararası İlişkiler Düşüncesi*, Sarmal Yayınevi, İstanbul.

Armitage, R. L., Nye, J. S. (2007), CSIS Comission On Smart Power, Center for Strategic & International Studies, (10.09.2023 tarihinde 20131125_CSISCommissiononSmartPower ArmitageNyeTsagronisClass13.pdf (iwp.edu) adresinden ulaşılmıştır).

Ateş, D. (2009), Uluslararası İlişkiler Disiplinin Oluşumu: İdealizm/Realizm Tartışması ve Disiplinin Özerkliği, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 11-25.

Aysu, K. (2022), Akıllı Güç Kavramı Çerçevesinde İran Dış Politika Araçları: Irak Örneğin (2003-2020), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Brachman, J. M. (2006), High-Tech Terror: Al-Qaeda's Use of New Tecnology: Fletcher Forum of World Affairs, 30(2), 149-164, (09.09.2023 tarihinde High-Tech Terror: Al-Qaeda's Use of New Technology (researchgate.net) adresinden ulaşılmıştır).

Bayır, Ö. E., Sönmezoğlu, F. (2014), Dış Politika Analizinde Temel Öğeler, Özgün Erler Bayır ve Faruk Sönmezoğlu (Ed.), *Dış Politika Karşılaştırmalı Bir Bakış*, 1. Baskı içinde (5-44), Der Yayınları, İstanbul.

Bilgin, P., Eliş, B. (2008), Hard Power:Toward a More Realistic Power Analysis, *İnsight Turkey*, 10(2), (5-20), (15.06.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/26328671> adresinden ulaşılmıştır).

Carr, E. H. (2001), *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*, Palgware Macmillan, Palgware Macmillan, London.

Dahl, R. A. (1957), The Concept of Power, *Behavioral Scicence*, 2(3), 201-215, (16.06.2023 tarihinde https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/Dahl_Power_1957.pdf adresinden ulaşılmıştır).

Eralp, A. (2004), Uluslararası İlişkiler Disiplininin Oluşumu: İdealizm, Realizm Tartışması, Atilla Eralp (Der.), *Devlet, Sistem ve Kimlik*, 6. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul,

Gray, C. S. (2011), Hard Power and Soft Power: The Utility of Military Force as an Instrument of Policy in the 20st Century, *Strategic Studies Institute*, (05.07.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/resrep11431> adresinden alınmıştır).

Gullion, M. G. (2011) Soft Power: What it is, why it's Important, and the Conditions for its Effective Use, *Journal of Political Power*, (07.09.2023 tarihinde <http://dx.doi.org/10.1080/2158379X.2011.557886> adresinden alınmıştır).

Jervis, R. (1999), Realism, Neoliberalism, and Cooperation: Understanding the Debate, *International Security*, 24(1), (42-63), (06.09.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/2539347> adresinden alınmıştır).

Jervis, R. (1979), Why Nuclear Superiority Doesn't Matter, *Political Science Quarterly*, 94(4), (Winter 1979-80), (617-633), (06.09.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/2149629> adresinden alınmıştır).

Krasner, S. D. (1982), Regimes and the Limits of Realism: Regime as Autonomous Variables , *International Organization*, 36(2), 457-510, (15.06.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/2706531> adresinden alınmıştır).

Morgenthau, H. J. (1948), *Politics Among Nations – The Struggle for Power and Peace*, New York, Alfred.A.Knopf. (07.09.2023 tarihinde (PDF) Politics among Nations-Hans J. Morgenthau | Ian Elvira-Academia.edu. adresinden alınmıştır).

Nossel, S. (2004), Smart Power, *Foreign Affairs*, 83(2), (131-142) (09.09.2023 tarihinde Smart Power (researchgate.net) adresinden alınmıştır).

Nye, Joseph S. (2014), The Information Revolution and Power, *Current History*, Global Trends, 2014:100th Anniversary Issue), 113(759), 19-22, (20.06.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/45388160> adresinden alınmıştır).

Nye, J. S. (1990) The Changing Nature of World Power, *Political Science Quarterly*, 105(2), 177-192, (17.06.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/2151022> adresinden alınmıştır).

Nye, J. S. (2008), Public Diplomacy and Soft Power, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Public Diplomacy in a Changing World, (616), 94-109, (13. 06.2008 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/25097996> adresinden alınmıştır).

Nye, J. S. (2009), Get Smart: Combining Hard and Soft Power, *Foreign Affairs*, 88, (4), 160-163, (13.01.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/20699631> adresinden alınmıştır).

Nye, J. S. (2023), Soft Power, Huiyao Wang (Ed.) vd., *Soft Power and Great Power Competition*, (3-15), (11.06.2023 tarihinde <https://doi.org/10.1007/978-981-99-0714-4> adresinden alınmıştır).

Özdemir, H. (2008), Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 63(3), 113-144, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi Makale, Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme (dergipark.org.tr), (08.09.2023).

Saaida, M. B. E. (2023), The Role of Soft Power in Contemporary Diplomacy, *International Journal of Research Publication and Reviews*, 4(4), (3119-3130), (08.09.2023 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/370106169> adresinden alınmıştır).

Sönmezoğlu, Ö. F. (1992), Uluslararası Politika Alanında Farklı Ekoller, *Dünü ve Bugünüyle Toplum ve Ekonomi*, 3, 141-162,

Tanrısever, O. F. (2005), Güç, Devlet ve Ötesi Uluslararası İlişkilerde Temel Kavramlar, Atilla Eralp (Der.), *Devlet, Sistem ve Kimlik*, İletişim Yayınları, İstanbul, 6. Baskı, (53-71).

Tezkan, Y. (2005), *Jeopolitikten Milli Güvenliğe*, 1. Baskı, Ülke Kitapları, İstanbul.ss

Thomas, T. L. (2003), Al Qaada and the Internet: The Danger of ‘CyberPlanning, *The US Army War College Quarterly*, 33(1), (09.09.2023 tarihinde Al Qaada and the Internet: The Danger of "Cyberplanning (researchgate.net) adresinden ulaşılmıştır).

Wendt, A. (2005), Constructivism and International Relations: Alexander Wendt and His Critics, Routledge, Stefano Guzzini ve Anna Leander (Ed.), *Social Theory as Cartesian Science: An Auto-Critique from Quantum Perspective*, (181-219), (06.07.2023 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/237450951_SOCIAL_THEORY_AS_CARTESIAN_SCIENCE_AN_AUTO-CRITIQUE_FROM_A_QUANTUM_PERSPECTIVE adresinden ulaşılmıştır).

Wilson III, E. J. (2008), Hard Power, Soft Power, Smart Power, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, (110-124), (14.06.2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/25097997> adresinden ulaşılmıştır).

Yapıcı, U. (2015), Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?, *Uluslararası İlişkiler*, 12(47), (5-25), *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Submission, Yumuşak Güç Ölçülebilir mi? (07.09.2023 tarihinde dergipark.org.tr adresinden ulaşılmıştır.)

Yatağan, A. G. (2018), Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2), (69-94), (08.09.2023 tarihinde *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, Sert Güç

Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri (dergipark.org.tr) adresinden ulaşılmıştır).

Yurdusev, A. N. (2004), Uluslararası İlişkiler Öncesi, Atilla Eralp (Der.), *Devlet Sistem ve Kimlik*, 6. Baskı içinde (15-55), İletişim Yayınları, İstanbul.

BÖLÜM V

Feminist Theory in Environmental Politics: Analysis of COP 26 and COP 27

Aybüke AYDIN CANSARAN¹
Orhun Ege CANSARAN²

Introduction

Ecofeminism is the theory of merging the environment and women, creating an inevitable and undeniable relationship between them. As per this theory, due to the environment being understood as feminine and women's freedom is only possible with the freedom of the environment (Mallory, 2018, p.21), this research aims to focus on feminist theory's environmental perspective to analyse two Conference of the Parties (COP 26 and COP 27). Conference of Parties is a high-level climate change conference that has brought together various actors

¹ Aybüke Aydın Cansaran, MA, Nottingham Trent University, International Relations

² Orhun Ege Cansaran, PhD (c), University of Kent, International Conflict Analysis

and a multilateral decision-making forum under the United Nations to focus on climate issues as well as gender-based problems to build a sustainable future.

Adopting the *Gender Action Plan* at COP 25 made this organisation closer to an ecofeminist perspective. Depending on the research (Gaard, 2015) arguing that even if women have a silenced voice in climate politics, they tend to make a positive impact and change their lifestyle on behalf of the environment. In light of Gaard's research, this research argues that using ecofeminism as a theory that can be implemented in real life by ecofeminist mindset shifts can lead to building gender-equal, environmentally protected societies. The reason why feminist theory becomes prominent both for this study and for COP is that it is the only double-faced theory concerning practical outcomes more than theoretical explanations (Nhanenge, 2011). As Nhanenge (2011) mentioned, ecofeminism seeks substitutions rather than being a Western form of theory. It is because ecofeminists prefer focusing on historical, material, and social connections rather than fixed and limited borderlines.

Considering the research design, this is a case study using qualitative methodology. While doing the analysis, a comprehensive literature review and content analysis of the official COP 26 and COP 27 documents are used which are publicly available from the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) website. Content analysis is made depending on the qualitative coding. While doing the coding, themes and codes are determined to figure out the relationship between environment and gender. This study helps to understand the United Nations' ecofeminist narrative. Climate

communication is highly crucial in terms of creating climate discourse between environmental politics and the selected related subjects. In the context of this study, the related subject, gender, reflects a critical international relations theory, feminism. Moreover, the United Nations event (COP) is selected to understand and analyse the common climate content on ecofeminism as this international organisation comprises 197 countries which means it serves worldwide and it has the power to reach and bring nations together to create climate communication even if there are topics that need to be negotiated to develop.

This research will begin by first explaining COP. This is because without knowing the importance of this event, it is not possible to understand its effects on ecofeminism. Then, this research will explain what ecofeminist theory is, its differences from feminism, its aims, main arguments, its method to create alternative living and thinking solutions, and its rhetoric. In this chapter, it is argued that ecofeminism is the theory that will bring practical solutions as it presents a way of salvation and rebellion against systematic humiliation both for women and the environment from patriarchal life practice which focus on control and competition in a society based on militarism, rivalry, conflict (Plumwood, 1993). After this chapter, Strategic climate communication will be highlighted. Then, it will be shown how ecofeminism allows us to analyse COP 26 and COP 27. Finally, the critiques and weaknesses of ecofeminism and its reflections on COP 26 and COP 27 will be included to enhance COP's effectiveness in future events.

Conference of Parties (COP)

COP is the abbreviation of "Conference of the Parties". It is an important platform organised under the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), where global negotiations on climate change are held. This conference brings together 197 countries and is organised annually to mitigate the effects of climate change and coordinate countries' climate policies (What Is the United Nations Framework Convention on Climate Change? UNFCCC, n.d.).

As mentioned in the "History of Convention" part of the UNFCCC web page, the United Nations Framework Convention on Climate Change is the first intergovernmental environmental agreement on global warming and entered into force on 21 March 1994. In 1992, countries joined an international agreement, the United Nations Framework Convention on Climate Change, as a framework for international cooperation to combat climate change by limiting increases in average global temperature and the resulting climate change and to cope with the impacts that by then unavoidable. By 1995, countries had initiated negotiations to strengthen the global response to climate change and adopted the Kyoto Protocol two years later. The Kyoto Protocol legally binds developed country Parties to emission reduction targets. There are 197 Parties to the Convention and 192 Parties to the Kyoto Protocol (UNFCCC, n.d.).

Starting in 1995 with the first meeting held in West Germany, the process continues yearly in different countries and with current discussions. Except for the summit in 2020, which was postponed due to the global pandemic, the meetings have been held regularly every year with wide participation (COP26 Postponed, n.d.). The fact that the

effects of global warming on the climate have become more palpable is an important factor in the exponential increase in the importance given to the meetings in the recent period. In order to mitigate the effects of the emission-induced climate crisis, different agreements and texts have been prepared, and consensus has been tried to be established in international public opinion. Ultimately, industrial restructuring is essential for the reduction of emissions. Financing of industrial investments is another controversial issue. The size of the costs corresponds to an amount that developed countries, which have moved away from fiscal discipline due to welfare state payments and low-interest borrowing, cannot overcome. The non-acceptance of the Kyoto Protocol by the United States of America, the world's largest emitter and largest economy, is one of the examples that can be evaluated in this context (Biermann and Brohm, 2004). In addition, structural problems in developing countries pose a problem in financing emission reduction-oriented practices. The "Green Climate Fund" was established in 2010 to overcome this problem and endeavours to provide a solution as the financial mechanism of the United Nations Framework Convention on Climate Change. Operating under the management of 24 developed countries, the future and stability of the fund are controversial. In particular, the withdrawal of support from the US, the largest contributor to the fund, with the policy changes in the Trump era has put the function and financing methods of the organisation into question (Bowman and Minas, 2018; Zhang et al., 2017; Kumar, 2015).

Annual meetings in the international community also provide a space for the organisation of global climate agreements. The Paris Climate Agreement and the Glasgow Accords are examples of this

situation. In order to reduce the effects of the global climate crisis through agreements, a group of countries, led by the European Union countries, endeavour to attract other states to their side. On the other hand, developing countries are concerned about the coercive commitments of climate agreements with economic development concerns. The concerns and criticisms of developing countries in the Paris Climate Agreement and COP meetings are multifaceted. Baumert (2006) underlines that developing countries should be included in emission control systems and emphasises the importance of their participation in climate change mitigation. However, Gurwitt (2017) points out that media coverage of these events often neglects key issues such as adaptation to climate impacts and human rights for developing countries. Bodansky (2010) recognises the potential importance of the Copenhagen Accord, where developing countries agreed to reflect their national mitigation actions in an international document. However, Najam (2003) argues for a deeper inclusion of developing countries' concerns and interests in the global climate regime, aligning them with the original sustainable development goals.

Ecofeminism

Feminist theory can be defined as an interdisciplinary political approach that advocates women's rights and fights for equal gender roles. While feminism aims to end sexual hierarchies (Mallory, 2018), change traditional roles, force political reforms (Stephens, 2013), and challenge modern philosophy that makes a division between spirit and matter that causes seeing the universe as a machine (Capra, 1982), ecofeminism enhances that perspective by arguing domination born from patriarchy arising from positivism polarises differences by using dualistic terms such as feminine/masculine, human/nature,

producer/consumer (Stephens, 2013) that creates a mental argument about how we perceive ourselves (Daly, 1994). Having the same aim, ending domination and reshaping the socioeconomic world (Glazebrook, 2002; Merchant, 1980), makes feminists and environmentalists natural allies. However, feminism is criticised by ecofeminists due to its euro-centric ideas ignoring non-Western perspectives. For instance, as Glazebrook mentions (2022), privileged voices and educated women are focused on feminism instead of diversity. As a definition, ecofeminism is a way of surviving strategy and justice-oriented political movement escaping from patriarchy's ecological results (Glazebrook, 2002; King, 1995) and an idea that questions economic and political social roles (Allison, 2017) by connecting women and nature based on the reason patriarchy both shapes human relations and perceiving the way of naturalism including nonhuman world (Warren, 1987). These connections can be categorised into four aspects. Firstly, the historical aspect emanates from a patriarchal culture, leading to terror, violence, and rape. Second, the conceptual aspect revolves around the femininity associated with reproduction, childbearing, and nature. Third, the symbolic aspect is tied to language and the mythological mother nature goddess, with a cautionary note for ecofeminists to avoid imposing limitations on women (Sandilands, 1999). Lastly, the political aspect encompasses the foundations of feminism and environmental politics (Allison, 2017). Ecofeminism mainly argues that women's close relations with nature create a dependency between them, and when nature is exploited and abused, the same happens to women (Sharnappa, 2016; Plumwood, 1993).

This research argues that ecofeminist separation from feminist theory pioneers establishing a new social system that fits for all creatures. It is possible to support this argument with literature in three steps linked with ecofeminist arguments, methodology, and rhetoric. Firstly, it expresses that it can create an environment where people can reach a healthy, equal social system with adequate nutrition, clean air, freshwater, and safe living areas (Nhanenge, 2011). Moreover, the modern philosophic approach not only harms the environment such as Carson (1962) mentions the mortal danger results of using chemicals that can poison water and change the balance of nature, but also harms women by dominating female energy inside of women and nature that creates the basis of inequalities. (Shiva, 1988) This creates ecofeminist reactions to change. For example, ecofeminist women protest the results of modernisation that feeds capitalist companies killing nature with pesticides and nuclear power. (ShivaandMies, 2014). Being against modern epistemology shaped ecofeminism's analytic methodology, which suggests a "conceptual framework" (Vance, 1993), which brings us to the second reason why I see ecofeminism as an alternative social system. Warren argues that the methodology of ecofeminism is a "multicultural analysis reflecting the historical, material, socioeconomic realities of a given situation, which vary culturally, temporally, and geographically" (Nhanenge 2011 quoted from Warren, 1997). Thirdly, it asserts that ecofeminism advocates a holistic rhetoric, embracing diversity and rejecting hierarchies. It promotes a contextual approach, steering clear of abstract debates to concentrate on the tangible connection between humans and nature. The language of ecofeminism lies in envisioning humans in harmony with nature, avoiding domination and harm (Jardins, 2012). In other words, not only

women but also other excluded people such as children, old, disabled, traditional people, and living and non-living things should be the subject of ecofeminism to increase diversity. (Warren, 2000) So, ecofeminism covers unity rhetoric to encourage people to act together by being strategically activist (Carlassare, 2000) to survive. Also, their rhetoric includes determining new language patterns and motivating people to convince them how successful ecofeminism will be as an ecolinguistic branch if people follow it. (Federici, 2022)

Ecofeminism's importance originated from its unique way of thinking and living by reconsidering science, education, and entertainment (Daly, 1994) by challenging political boundaries and power relations (Stephens, 2013). Additionally, it solves problems with masculine habits (Gaard, 2015) dominated by men-driven industrial systems by exploiting human values (Kitch, 2023). Griffin's paragraph highlights the ecofeminist viewpoint by arguing the connection between women and nature:

“This earth is my sister; I love her daily grace, her silent daring, and how loved I am. How we admire this strength in each other, all that we have lost, all that we have suffered, all that we know: We are stunned by this beauty, and I do not forget: what she is to me, what I am to her.” (Griffin, 2016, p.319)

Griffin's paragraph summarises ecofeminism well. The narrative created by Griffin challenges and reshapes masculine words such as strength and daring. To illustrate, the power relations are not mentioned to highlight the zero-sum game. There is a power, a strength, that comes from the mutual support between women and nature. Also, the braveness of women and nature depends on their common agony

created by the masculine world system. However, this is a *silent daring*, creating beauty rather than destruction.

Strategic Climate Communication

A number of studies have explored the role of communication in climate change politics and public engagement. Carvalho and Peterson (2012) emphasise the potential of climate change communication to stimulate civic politics, while León (2021) identifies strategies for effective communication through social media, emphasising the need to increase engagement. De-Lara (2022) also draws attention to emotional and analytical approaches by analysing communication strategies on Facebook. Anwar (2019) underlines the importance of climate change communication in shaping sustainable development policies, especially in developing regions. Collectively, these studies underline the critical role of communication in promoting public engagement and political action on climate change.

The strategic communication approach, which has garnered significant attention in the literature, is known for its inclusive, long-term, and planning-based structure. Its goal is to enhance the capacity of involved parties to create and maintain public support. Convincing the masses and addressing the financial burdens associated with climate agreements is essential for ensuring social peace and sustainable climate policies for state parties. This approach has led to the global spread of green politics and increased supporters, resulting in the representation of political parties with an ecological ideology in parliaments, making climate policies a focal point in the political arena. It's also important to acknowledge that women and children are the most affected stakeholders in the social crisis created by the climate crisis in

deprived regions of the world. Therefore, proposing solutions to the challenges faced by disadvantaged groups in climate-oriented policy documents is a crucial communication strategy. Additionally, the development of policy sets that differentiate from the ongoing climate debate plays a pivotal role in shaping the general perception.

Method and Research Design

Data Collection

This qualitative research uses primary and secondary sources. As primary sources, the official United Nations COP 26 and COP 27 documents are examined. These are important as they reflect the event directly. Seven official documents are used which can be found online. The official names of the documents did not change to make sure every reader had access to the same document.

1. United Nations Framework Convention on Climate Change Draft decision
2. (6 November 2021) UN Doc FCCC/SBI/2021/L.13
3. United Nations Framework Convention on Climate Change Draft decision
4. (12 December 2019) UN Doc FCCC/CP/2019/L.3
5. United Nations Framework Convention on Climate Change Draft decision
6. (19 November 2022) UN Doc FCCC/CP/2022/L.15
7. United Nations Framework Convention on Climate Change Gender composition Report by the secretariat.
8. (20 August 2021) UN Doc FCCC/CP/2021/4

9. United Nations Framework Convention on Climate Change Gender composition and progress on implementation Report by the secretariat
10. (26 August 2022) UN Doc FCCC/CP/2022/3
11. United Nations Framework Convention on Climate Change. Implementation of gender-responsive climate policies, plans, strategies and action as reported by Parties in regular reports and communications under the UNFCCC.
12. (16 September 2022) UN Doc FCCC/CP/2022/6
13. United Nations Framework Convention on Climate Change. Progress in integrating a gender perspective into constituted body processes Synthesis report by the secretariat.
14. (20 August 2021) UN Doc FCCC/CP/2021/5

As secondary sources, the comprehensive literature review is used. Peer-reviewed research is used to understand ecofeminism's importance and its reflection on COP 26 and COP 27. All used studies are mentioned in the references part. These are important to support the content analysis results.

Data Analysis

Qualitative content analysis is a process of categorising and objectively analysing messages within content (Hepkul 2002). It aims to make sense of the content. The content includes words, texts, transcripts, images, or messages (Pierce 2008). This analysis is crucial to systematically analyse the content by reducing and standardising it

while highlighting what makes it unique (Roberts 1997). Pierce (2008) argues that content analysis compares different perspectives on the same topic by different speakers. That aligns with the concept of exploring how ecofeminism can be used to analyse COP 26 and COP 27 to understand the feminist theory's role in environmental politics.

While conducting human-coded analysis such as qualitative content analysis, coding is the key (Neuendorf 2017), meaning replacing groups of words or phrases from transcripts with letters or numbers (Pierce 2008). It is crucial to manage large volumes of data by distilling them into key themes (Hay, Cope 2021). Various coding methods exist based on the research question. For this analysis, topic coding is employed to emphasise the discussed subjects in the texts. Also, the deductive approach is used as the codes are created based on feminist theory.

Research Design

Considering the research design, this is a case study. Grant (2008) argues while focusing on a single individual, group, community, event, policy area, institution, or regional study case study is ideal to choose. Case study is crucial to perceive every single unique case depending on their own social complexities. Also, it addresses the complexities of the specific case we aim to examine instead of having general outcomes. Bassey (1999) defines a case study as a research design that creates results of every unique case, not facts but creates useful information to perceive and explain each unique case. All these definitions and examples from the literature are proof that the content analysis method is suitable to use while conducting a case study. Specifically for this research, the case study helps to understand the role

of COP 26 and COP 27 from an ecofeminist perspective. A harmonised method for data collection and analysis, research design and theory are the key parts of getting evidence-based analysis in qualitative research. That is why this part is explained solely in this chapter.

Analysis

Depending on the seven official COP 26 and COP 27 documents, 45 codes are created for each mentioned event. These codes are directly selected inside of the texts. After identifying codes, common themes are made depending on these codes. Created 11 themes reflect the most mentioned and highlighted issues and solutions considering the ecofeminist perspective. Three table below shows the content analysis process:

Table 1- COP 26 Codes (created from official COP 26 Documents):
COP 26 CODES

1.	Constructive approach
2.	Engagement and adoption
3.	Effective action
4.	Accelerate efforts
5.	Encouraging strategies
6.	Gender-responsive climate action
7.	Low-emission economy
8.	Promote coordination
9.	Climate finance for grass-roots women’s organizations
10.	Climate finance for indigenous peoples and local communities
11.	Adaptation committee
12.	Facilitative working group
13.	Gather information
14.	References to the kyoto protocol and the paris agreement.
15.	Female representation
16.	Gender-differentiated impacts of climate change
17.	Opportunities for women

18. National gender and climate change focal points
19. Updated information on the gender and climate change web pages of the unfccc website
20. Delivered capacity-building
21. Negotiations
22. Strengthening capacities
23. Improving the clarity and consistency
24. Enhanced lima work programme on gender
25. Key decision-making bodies, in championing the role of women in climate decision-making
26. Efforts to institutionalization
27. Increase in the number of constituted bodies
28. Identify gaps and solutions related to incorporating gender considerations
29. Climate communication
30. Launch an e-course with a module on environmental and gender
31. Gender training in the sixth annual climate finance readiness seminar;
32. Readiness workshops raised awareness of technical assistance
33. Track progress and report on gender more systematically
34. Risk planning and management
35. Capacity-building education
36. The gender hub, with nearly 700 knowledge resources
37. Plans to evaluate gender mainstreaming
38. Build internal and external capacities
39. Build climate-resilient societies and systems,
40. Progress towards achieving the SDGs.
41. Consider gender balance when inviting speakers or calling for inputs;
42. Use “human” language for stakeholders
43. Consider gender aspects in developing technical papers
44. Raising awareness and increasing network
45. Reporting in a comprehensive and structured manner

Table 2 - COP 27 Codes (created from official COP 27 Documents):

COP 27 CODES

1. The Kyoto Protocol and the Paris Agreement,
2. Needs of women and men equally.
3. Gather information on the gender composition of delegations
4. Monitoring of and reporting on women in leadership
5. National and local level climate policymaking and action
6. Speaking times and genders of participants
7. Respect to the membership of representatives of indigenous people
8. Feminist Foreign Policy
9. Low-emission development strategies
10. Enhanced transparency framework.
11. Guidelines for ensuring gender sensitivity
12. Adaptation and mitigation
13. Climate of vulnerable and marginalized communities
14. Gender-responsive policies
15. Adaptation committee
16. Negotiations
17. Systematic gender analysis
18. Collection and analysis of data sets
19. Availability of financial resources.
20. Gender action plan
21. International responsibilities
22. Work in a consistent and systematic manner.
23. In-session training to enhance women's participation
24. Online training for women
25. Gender-responsive climate policies, plans, strategies and action
26. Raise awareness of the support available to developing country
27. Communication of such information on the gender
28. Capacity-building education
29. Progress towards achieving the SDGs.
30. Increase in the number of constituted bodies
31. Role of women in climate decision-making
32. Key decision-making bodies
33. Opportunities for women

34. Engagement
35. Effective approach
36. Aim-focused approach
37. Practical solutions
38. Importance of SDGs
39. Educating women
40. Climate communication
41. Discourse
42. Female representation
43. Facilitative working group
44. Gather information
45. Systematical reports for identifying the progress

Table 3 – Common Themes at COP 26 and COP 27:

COMMON THEMES

1. Increasing gender balance and women's participation to COP
2. Gender equality in climate finance
3. Capacity building and training
4. Data collection and reporting
5. Gender sensitivity in adaptation and mitigation strategies
6. Strengthening women's role in climate decisions
7. Engagement of local communities and indigenous peoples
8. International cooperation and coordination
9. Contribution to SDGs implementation
10. Climate communication
11. Awareness raising by education

To perceive the ecofeminist solutions perceptibly, it is important to analyse real-life events such as COP that, this research argues, create a global bridge between theory and life, which helps to spread ecofeminist practices. Understanding COP is crucial because it is a men-created event supported by a patriarchal system that includes ecofeminist perspectives increasing every year. With this approach, this research argues that ecofeminist renaissance is possible by

strengthening and accelerating the bridge that COP established. Birkeland (1993) supports my argument by offering a psychological method that mentions uncovering self-doubts that cause the lust for power, which can help us understand what motivates the patriarchal system. The Lima Work Programme on Gender was adopted at COP 25, acknowledging climate change is a common problem that creates a responsibility on all parties to protect indigenous people, women, children, and vulnerable people, allowing us to analyse COP 26 and COP 27 with an ecofeminist perspective. For instance, women's agricultural wisdom, especially the indigenous wisdom, focused on biodiversity and sustainable practices, often goes unrecognised in patriarchal systems. Paradoxically, women and children remain disproportionately affected by hunger and suffer from climate change consequences worldwide. (Shiva and Mies, 2014; Gaard, 2015; Sharnappa, 2016; Morrow, 2022) Another example mentions hazardous waste sites near poor and coloured neighbourhoods (Adams, 2007). Industrial culture creates gaps between humans and nature. Vance (1993) argues that this is a consciously created life of invisible people that causes a fake reality and social alienation. Instead of this unwanted situation, ecofeminism increases transspecies communications with nature stories to sustain people growing harmonically with nature as part of it (Gaard, 2017), and sustaining this communication is possible with COP sessions.

This research argues that COP is a supportive platform to make ecofeminists heard. Codes and themes show that creating a common ecofeminist discourse is possible and already started. This is an example of how climate communication builds with international organizations' help. However, there is still a long way to go to achieve global solutions

in favour of climate and women rights. Gaard (2015) notes that the limited presence of women in discussions on climate change hinders the decision-making process. Conversely, COP prioritises the practical necessity of women's inclusion for effective climate decision-making (Morrow, 2022). As proof, at COP 25, it is mentioned that "empowerment of women and intergenerational equity, capacity-building, knowledge management and the sharing of experience is essential to supporting relevant actors" (Enhanced Lima Work Programme, 2019, FCCC/CP/2019/L.3). Also, this is the first common theme detected after the coding process. For example, at COP 27, The Trilateral Working Group on Violence Against Indigenous Women and Girls recently held a meeting where six indigenous women from Mexico engaged in discussions with government representatives. The focus was on addressing the root causes of gender-based violence, including economic and food security issues related to the climate crisis (FCCC/CP/2022/L.15). Also, it can be understood how diversity increased at COP 27 with participation data which shows "women occupied 39 percent of all constituted body positions in 2022, compared with 34 percent in 2021" (FCCC/CP/2022/3, 2022).

Furthermore, COP and ecofeminism have ethical and political concerns in the same direction, questioning social justice; as Warren highlights, ecofeminism examines the definitions of reason, emotion, and ethics, along with the concepts of humanity and nature (Warren, 2000). At COP26 (FCCC/SBI/2021/L.13, 2021; FCCC/CP/2021/5, 2021), while repeating the United Nations gender plan, an ecofeminist language was expressed by explaining the importance of engaging youth and indigenous for achieving long-term climate goals. In the same event, according to the gender composition report

(FCCC/CP/2021/4, 2021), the importance of the Kyoto Protocol and the Paris Agreement, known as climate protection agreements, that balance a gender-motivated policy, was expressed. Moreover, at COP 27, “Parties referenced gender broadly, many described climate-related vulnerabilities relating to health, education and livelihoods, such as the risk to the health and safety of women collecting water, and the connection between education, literacy and climate change”. (FCCC/CP/2022/6, 2022) For example, “parties reported that those with less education and lower literacy levels were often more significantly affected by climate change. Additionally, parties reported lower levels of education, literacy and employment for women and girls than for men and boys” (FCCC/CP/2022/6, 2022). Also, they indicated that education is needed to bring about long-term climate solutions (FCCC/CP/2022/6, 2022).

On the other hand, it is possible to mention the deficiency of COP 26 and COP 27. Even if this research supports how beneficial COP is to boost ecofeminist ideas, various inadequacies of COP 26 and COP 27 can be criticised for strengthening this event's relation with ecofeminism in the future. First of all, participation from authoritarian states cannot develop because critical thinking is not allowed in public, and activist movements are interpreted as anti-government protests, which results in a global negative effect. The spiral of silence created by the authorities may be a problem for the climate communication. Also, while Morrow (2022) argues that male-dominated teams and organisational problems occur, Stallard (2022) mentions female participation in COP 27 is insufficient. The COP 26 and COP 27 report shows a continued absence of advancements in physical attendance (FCCC/SBI/2021/L.13, 2021) that decrease diversity. Another critique

in the report is that "male delegates were overrepresented in terms of both presence and speaking time" (FCCC/CP/2022/3, 2022) which is again about diversity. Lastly, as a suggestion, implementing feminist foreign policy can be harmonised by green policy so that the national level of understanding ecofeminism will be enhanced by effecting external relations that also spread public and media as a strong communication tool.

As a result, in this research, ecofeminism is explained, including its separation from feminism, its aims, main arguments, its methodology, and discourse; by arguing, this theory creates an alternative social system that provides a gender-equal, environmentally protected, and secure world. Secondly, the increasing importance of COP 26 and COP 27 as a bridge between gender and environment and its ecofeminist side are analysed by arguing COP serves as a supportive platform for mostly women and disadvantaged people to express themselves by sharing the same ethical and political concerns. This analysis is made by applying content analysis. Content analysis is crucial in this research as it helps to understand climate communication considering gender. Thanks to that it is possible to examine feminist theory's reflections on environmental politics on a global level. Ultimately, the weaknesses of COP26 and COP 27 highlighted the need to expand its relations with ecofeminism in future events.

References

Adams, C. J. (2007). *Ecofeminism and the sacred*. New York ; London: Continuum. (Original work published 1993)

Allison, J. (2017, November 30). Ecofeminism and Global Environmental Politics. Oxford Research Encyclopedia of International Studies. Retrieved 19 Nov. 2023, from <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-158>

Anwar, M. A., Zhou, R., Sajjad, A., & Asmi, F. (2019). Climate change communication as political agenda and voters' behavior. <https://www.semanticscholar.org/paper/Climate-change-communication-as-political-agenda-Anwar-Zhou/424ae663d3bf2b77b9f9a30344d018307f87b51c>

Baumert, K. A. (2006). *Participation of developing countries in the International Climate change Regime: lessons for the future*. <https://www.semanticscholar.org/paper/Participation-of-Developing-Countries-in-the-Change-Baumert/dfdccd540aa1bc575e35fb7a38b94cb1a161c1e9>

Biermann, F., and Brohm, R. (2004). Implementing the Kyoto Protocol without the USA: the strategic role of energy tax adjustments at the border. *Climate Policy*, 4(3), 289–302. <https://doi.org/10.1080/14693062.2004.9685526>

Birkeland, J. (1993). Ecofeminism: Linking Theory and Practice. In G. Gaard (Ed.), *Ecofeminism* (pp. 13–59). Temple University Press.

Bodansky, D. (2010). *The Copenhagen Climate Change Conference: A postmortem*.
<https://www.semanticscholar.org/paper/The-Copenhagen-Climate-Change-Conference%3A-A-Bodansky/16f173b34f6495b08b3825511c469669ff9a124f>

Bowman, M., and Minas, S. (2018). Resilience through interlinkage: the green climate fund and climate finance governance. *Climate Policy*, 19(3), 342–353.
<https://doi.org/10.1080/14693062.2018.1513358>

Capra, F. (1982). *The turning point : science, society, and the rising culture*. London: Fontana.

Carlassare, E. (2000). Socialist and Cultural Ecofeminism: Allies in Resistance. *Ethics and the Environment*, 5(1), 89–106.

Carson, R. (1962). *Silent Spring*. Riverside Press.

COP26 postponed. (n.d.). UNFCCC.
<https://unfccc.int/news/cop26-postponed>

Daly, L. K. (1994). Ecofeminisms and Ethics. *The Annual of the Society of Christian Ethics*, 14, 285–290.

De-Lara, A., Erviti, M., & León, B. (2022). Communication strategies in the climate change debate on Facebook. Discourse on the Madrid Climate Summit (COP 25).
<https://www.semanticscholar.org/paper/Communication-strategies-in-the-climate-change-on-De-Lara-Erviti/c3d1b52e0156e42e72a85be5064c9a43cd9f11e5>

DesJardins, J. R. (2012). *Environmental Ethics: an introduction to environmental philosophy*. Wadsworth Cengage Learning. Retrieved from <https://www.vlebooks.com/Product/Index/863308?page=0&startBookmarkId=-1>

Federici, E. (2022). *Why Ecofeminism Matters: Narrating/translating Ecofeminism(s) around the World*. *Iperstoria: Journal of American and English Studies*. 20, 66 -77.

Gaard, G. (2015). Ecofeminism and climate change. *Women's Studies International Forum*, 49, 20-33. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2015.02.004>.

Gaard, G. (2017). *Critical ecofeminism*. Lexington Books/Fortress Academic.

Glazebrook, T. (2002). Karen Warren's ecofeminism. *Ethics and Environment*, 7(2),12-26. <https://doi.org/10.1353/een.2002.0015>

Griffin, S. (2016). *Woman and Nature: The Roaring inside Her*. Berkeley Counterpoint.

Gurwitt, S., Malkki, K., and Mitra, M. (2017). *Global issue, developed country bias: the Paris climate conference as covered by daily print news organizations in 13 nations*. <https://www.semanticscholar.org/paper/Global-issue%2C-developed-country-bias%3A-the-Paris-as-Gurwitt-Malkki/15d57fd28e11994bedc945b2c49b5fcbd8327723>

Hay, I., and Cope, M. (2021). *Qualitative Research Methods in Human Geography*. Don Mills, Ontario: Oxford University Press.

Hepkul, A. (2002). Content Analysis as a Social Science Research Method [online]. Anadolu University Journal of Economics and Administrative Sciences Faculty, 18(1). Available at: [URL]. Accessed 3 March 2024.

History of the Convention | UNFCCC. (n.d.). <https://unfccc.int/process/the-convention/history-of-the-convention#Essential-background>

Kitch, S. L. (2023). Reproductive Rights and Ecofeminism. *Humanities*, 12(2), 1-19. <https://doi.org/10.3390/h12020034>

Kumar, S. (2015). Green Climate Fund faces slew of criticism. In *Nature*. <https://www.nature.com/articles/nature.2015.18815.pdf>

León, B., Bourk, M. J., Finkler, W., Boykoff, M., & Davis, L. S. (2021). Strategies for climate change communication through social media: Objectives, approach, and interaction. <https://www.semanticscholar.org/paper/Strategies-for-climate-change-communication-through-Le%C3%B3n-Bourk/31094480fd1b8f0202b8b0d26cb3c4828d1f6345>

Mallory, C. (2018). What's in a Name? In Defense of Ecofeminism (Not Ecological Feminisms, Feminist Ecology, or Gender and the Environment): Or “Why Ecofeminism Need Not Be Ecofeminine—But So What If It Is?” *ETHICS and THE ENVIRONMENT*, 23(2), 11–35.

Merchant, C. (1980). *The Death of Nature: Women, Ecology and the Scientific Revolution*. Harper and Row.

Morrow, K. (2022). Cop26 and beyond: participation and gender – more of the same?, *Transnational Legal Theory*, 13(2). 191-217.<https://doi.org/10.1080/20414005.2023.2171347>

Najam, A., Huq, S., and Sokona, Y. (2003). Climate negotiations beyond Kyoto: developing countries concerns and interests. *Climate Policy*, 3(3), 221–231. <https://doi.org/10.3763/cpol.2003.0329>

Neuendorf, K. A. (2017). *The Content Analysis Guidebook* (2nd ed.). Los Angeles: Sage.

Nhanenge, J. (2011). *Ecofeminism: Towards integrating the concerns of women, poor people, and nature into development*. University Press of America, Incorporated.

Pierce, R. (2008). *Research Methods in Politics*. Sage Publications.

Plumwood, V. (1993). *Feminism and the Mastery of Nature*. Routledge.

Roberts, C. W. (1997). *Text Analysis for the Social Sciences*. Routledge.

Sandilands, C. (1999). *Good-natured feminist: Ecofeminism and the quest for democracy*. University of Minnesota Press.

Sharnappa, P, S. (2016) *Reconstructing ecofeminism: A study of Kamala Markandaya's nectar in a sieve*, *Cogent Social Sciences*, 2(1), 1 <https://doi.org/10.1080/23311886.2016.1243772> Shiva, V. (1988). *Staying Alive: Women, Ecology and Development*. Zed.

Shiva, V., and Mies, M. (2014). *Ecofeminism*. Bloomsbury Academic and Professional. Stephens, A. (2013). *Ecofeminism and systems thinking*. Taylor and Francis Group.

Stallard, E. (2022, November 16). COP27: Lack of women at negotiations raises concern. BBC News. <https://www.bbc.co.uk/news/science-environment-63636435>

United Nations Framework Convention on Climate Change Draft decision -/CP.26 (6 November 2021) UN Doc FCCC/SBI/2021/L.13

United Nations Framework Convention on Climate Change Draft decision -/CP.25 (12 December 2019) UN Doc FCCC/CP/2019/L.3

United Nations Framework Convention on Climate Change Draft decision -/CP.27 (19 November 2022) UN Doc FCCC/CP/2022/L.15

United Nations Framework Convention on Climate Change Gender composition Report by the secretariat. (20 August 2021) UN Doc FCCC/CP/2021/4

United Nations Framework Convention on Climate Change Gender composition and progress on implementation Report by the secretariat (26 August 2022) UN Doc FCCC/CP/2022/3

United Nations Framework Convention on Climate Change. Implementation of genderresponsive climate policies, plans, strategies and action as reported by Parties in regular reports and communications under the UNFCCC. (16 September 2022) UN Doc FCCC/CP/2022/6

United Nations Framework Convention on Climate Change. Progress in integrating a gender perspective into constituted body processes Synthesis report by the secretariat. (20 August 2021) UN Doc FCCC/CP/2021/5

Vance, L. (1993). Ecofeminism and the Politics of Reality. In G. Gaard (Ed.), *Ecofeminism* (pp. 118–145). Temple University Press.

Warren, K. J. (1987). Feminism and Ecology. *Environmental Ethics*, <https://doi.org/10.5840/enviroethics19879113> 9(1), 3–20.

Warren, K. J. (1997). *Ecofeminism : women, culture, nature*. Bloomington: Indiana Univ. Press.

Warren, K. J. (2000). *Ecofeminist philosophy : a Western perspective on what it is and why it matters*. Lanham (Md): Rowman and Littlefield.

What is the United Nations Framework Convention on Climate Change? | UNFCCC. (n.d.). <https://unfccc.int/process-and-meetings/what-is-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>

Zhang, H., Dai, H., Lai, H., and Wang, W. (2017). U.S. withdrawal from the Paris Agreement: Reasons, impacts, and China's response. *Advances in Climate Change Research*, 8(4), 220–225. <https://doi.org/10.1016/j.accre.2017.09.002>

